

Fenomén singles a životní spokojenost single žen a mužů

Bc. Simona Turečková

Diplomová práce
2015

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

INSTITUT
MEZIOBOROVÝCH STUDIÍ

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Institut mezioborových studií
akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Simona Turečková**
Osobní číslo: **H138292**
Studijní program: **N7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Fenomén singles a životní spokojenost single žen a mužů**

Zásady pro vypracování:

Zadané a zvolené téma bude zpracováno podle pokynů obsažených v SR UTB ve Zlíně č. 7/2014, včetně příloh, případně podle dalších materiálů. Zejména bude dbáno na dodržování zásad publikační etiky a pravidel společenskovedního výzkumu. Průběžné výsledky práce budou pravidelně konzultovány s vedoucím diplomové práce.

S vědomím těchto zásad a pravidel a po konzultaci s vedoucím bude práce zaměřena na:

- posuny ve formách partnerských vztahů – základní charakteristiku;
- faktory a trendy, které vedou k nárůstu fenoménu single v ČR a v Evropě;
- kategorie single žen a single mužů a na difference mezi nimi.

Součástí práce bude kvantitativní nebo smíšený výzkum zaměřený na objektivně definované a zejména na subjektivně vnímané výhody a nevýhody života single.

Rozsah diplomové práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

EICHLER, Astrid. Povolání k životu bez manželství: naděje pro nezadané : mohu jako nezadaný člověk vést plnohodnotný život. 1. vyd. Praha: Návrat domů, c2009, 77 s. ISBN 978-80-7255-198-9.

KAISEROVÁ, Klára. Samota jako partner. Vyd. 1. Praha: Mladá fronta, 2005, 117 s. ISBN 80-204-1280-8.

KUČERA, Milan a Ludmila FIALOVÁ. Demografické chování obyvatelstva České republiky během přeměny společnosti po roce 1989. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 1996, 99 s. ISBN 80-85950-07-3.

MATOUŠEK, Oldřich. Rodina jako instituce a vztahová síť. 3., rozš. a přeprac. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003, 161 s. ISBN 80-86429-19-9.

MOŽNÝ, Ivo. Rodina a společnost. Praha: Sociologické nakladatelství, 2006, 311 s. ISBN 80-86429-58-x.

RABUŠIC, Ladislav. Kde ty všechny děti jsou?: porodnost v sociologické perspektivě. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství, 2001, 265 s. ISBN 80-86429-01-6.

Další literatura bude obsažena v Projektu diplomové práce a průběžně doplňována během práce na tomto textu.

Vedoucí diplomové práce:

PhDr. Geraldina Palovčíková, CSc.

Institut mezioborových studií

Datum zadání diplomové práce:

4. listopadu 2014

Termín odevzdání diplomové práce:

31. března 2015

V Brně dne 4. listopadu 2014

doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.
děkanka

doc. PhDr. Miloslav Jůzl, Ph.D.
ředitel ústavu

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové práce bude uložen v příruční knihovně Fakulty humanitních studií Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a jeden výtisk bude uložen u vedoucího práce;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen připouští-li tak licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

V Brně 4. 11. 2014

Be. Simona Turčková

Jméno, příjmení a podpis diplomanta

ABSTRAKT

Diplomová práce se věnuje fenoménu singles v souvislosti s životní spokojeností. V teoretické části se zabývá definicí singles, vznikem singles a historickými spojitostmi. Dále zmiňuje výhody a nevýhody tohoto stavu a rovněž faktory, které k singlovství přispívají. Orientuje se i na partnerské vztahy, jejich vymezení, charakteristiku a činitele, kteří posuny ve formách vztahů ovlivňují a popisuje rovněž vztahy singles. Nakonec se soustřeďuje na životní spokojenost, faktory, které ji ovlivňují i její souvislosti se singles. Praktická část je věnována dotazníkovému šetření, které se zaměřuje na singles, jejich spokojenost v různých oblastech života i subjektivně vnímané výhody a nevýhody single stavu.

Klíčová slova: singles, životní spokojenost, partnerské vztahy, nesezdané soužití, faktory, výhody a nevýhody

ABSTRACT

The diploma thesis deals with phenomenon of singles in connection with life satisfaction. Theoretical part deals with definition of singles, formation of singles and its historical progressions. Further there are mentioned advantageous and disadvantageous of such status as well as factors contributing on singles. The thesis is also oriented to partner relations, their demarcation, characteristics and factors which influence movements within relationships forms as well as describes singles relationships. Finally, it is focused on life satisfaction, factors influencing the life satisfaction and its relations with singles. Practical part deals with survey focused on singles, their satisfaction in various areas of life as well as subjectively perceived advantageous and disadvantages of singles status.

Keywords: singles, life satisfaction, partnership, cohabitation, factors, advantageous and disadvantageous

Děkuji paní PhDr. Geraldině Palovčíkové, CSc. za velmi cenné rady a připomínky, vlídný přístup a užitečnou metodickou pomoc, kterou mi poskytla při zpracování mé diplomové práce. Ráda bych také poděkovala své rodině za morální podporu, pomoc a trpělivost po dobu celého studia.

„Samota je krásná, ale musíš mít někoho, komu o ní vyprávíš.“

Josef Fousek

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	8
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 FENOMÉN SINGLES	11
1.1 VYMEZENÍ POJMU SINGLES.....	11
1.2 VZNIK SINGLES.....	13
1.3 VÝHODY A NEVÝHODY ŽIVOTA SINGLES	18
1.4 FAKTORY VEDOUcí K RŮSTU FENOMÉNU SINGLES.....	23
2 PARTNERSKÉ VZTAHY	29
2.1 VYMEZENÍ POJMU.....	29
2.2 FORMY PARTNERSKÝCH VZTAHŮ	30
2.3 POSUNY VE FORMÁCH PARTNERSKÝCH VZTAHŮ.....	34
2.4 VZTAHY SINGLES	39
3 ŽIVOTNÍ SPOKOJENOST	42
3.1 VYMEZENÍ POJMU.....	42
3.2 FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ ŽIVOTNÍ SPOKOJENOST.....	45
3.3 ŽIVOTNÍ SPOKOJENOST SINGLE ŽEN A MUŽŮ	51
II PRAKTICKÁ ČÁST	55
4 METODIKA VÝZKUMU	56
4.1 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMU.....	56
4.2 STANOVENÍ CÍLE VÝZKUMU A HYPOTÉZY	57
4.3 CHARAKTERISTIKA RESPONDENTŮ	57
5 ANALÝZA A INTERPRETACE DAT	59
5.1 VYHODNOCENÍ JEDNOTLIVÝCH OTÁZEK DOTAZNÍKU	59
5.2 VYHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU	86
5.3 SHRNUtÍ A DISKUSE	89
ZÁVĚR	95
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	97
SEZNAM OBRÁZKŮ	106
SEZNAM PŘÍLOH	107

ÚVOD

Singles je velmi zajímavý jev, jehož nárůst lze sledovat ve sféře partnerských vztahů nejenom v současné české společnosti, ale také v jiných zemích. Lidí žijících osamoceně neustále přibývá, dnešní doba nabízí pro single člověka mnoho příležitostí a možností. Může se věnovat svým koníčkům, cestovat, budovat kariéru a užívat si života. Mnozí z nich nemají nejmenší důvod a potřebu na svém stavu nic měnit, mají jiné priority a případný partner by je mohl v jejich ambicích omezovat. Jiní zase mají špatné zkušenosti z předešlých vztahů, tak raději zůstávají single i přesto, že žádné velké ambice nemají. Pak jsou tu ti, kteří jako single spokojeni nejsou a v tomto stavu jsou jenom proto, že zrovna s žádným partnerem svůj život nesdílí, avšak někoho, s kým by ho sdílet mohli, neustále hledají. Která z těchto skupin však převládá?

Média neustále prezentují, jak skvělý je život singles a možná i proto je pohled veřejnosti na tyto jedince spíše záporný. Jsou považováni za ty, které neláká zodpovědnost, jsou sobečtí, nejvíce myslí sami na sebe, na své vlastní blaho a spokojenost, jejich příjem je dostatečně vysoký, sexuální život pestrý a na svém stavu nechtějí nic měnit. Je to však opravdu tak? Opravdu si chce takové množství lidí pouze užívat života bez myšlenky na rodinu a ve svém stavu setrvat? Nebo tento stav většina z nich vnímá spíše pouze jako dočasný? A jsou vůbec singles v životě spokojeni?

Podnětem k výběru tohoto tématu pro mě byla jednak skutečnost, že tento fenomén je pozoruhodný a stále aktuálnější a také fakt, že i já patřím mezi singles a svůj stav považuji pouze za dočasný. Snažím se ho však maximálně využít a momentálně jsem opravdu spokojená. Zajímalo mě tedy, jak svůj stav vnímají ostatní singles, jestli jsou takto spokojeni nebo neustále postrádají partnera pro život. Co je pro ně v životě nejdůležitější, co jejich životní spokojenost ovlivňuje a co by naopak chtěli změnit?

Sociální pedagogika se ve svém zaměření věnuje zejména sociálně vyloučeným skupinám obyvatel, avšak vedle toho se neustále zabývá také novými fenomény dnešní doby, ke kterým singles rozhodně patří. Její souvislost s fenoménem singles spatřuji zejména v možné alternativě dobrovolnosti a permanentnosti stavu single, která by mohla znamenat globální problém, pokud bude počet těchto jedinců nadále narůstat, a to zejména v souvislosti se stárnutím populace a s téměř nulovou reprodukční strategií singles.

Tato varianta související také s rozpadem tradiční rodiny a individualizací, může vést k sociálním problémům, jejichž řešení bude v kompetenci sociální pedagogiky.

Cílem diplomové práce je přiblížit fenomén singles, popsat posuny ve formách partnerských vztahů, upozornit na faktory, které vedou k nárůstu fenoménu singles a zjistit životní spokojenost singles v různých oblastech života, jejich subjektivně vnímané výhody a nevýhody i dočasnost nebo permanentnost tohoto stylu života.

Teoretická část práce je složena ze tří kapitol. První kapitola je zaměřena na problematiku singles. Vymezuje tento pojem, popisuje vznik singles a zmiňuje nejenom výhody a nevýhody single života, ale také jednotlivé aspekty, jež k růstu tohoto fenoménu vedou. Ve druhé kapitole jsou charakterizovány partnerské vztahy, popsány jednotlivé formy soužití a zmíněny faktory, které způsobují posuny ve formách těchto vztahů. Poslední kapitola teoretické části práce se zaměřuje na životní spokojenost. Vymezuje pojem životní spokojenost, charakterizuje činitele, kteří na ni mají podstatný vliv, a také více přibližuje a srovnává životní spokojenost single žen a mužů.

Praktická část diplomové práce využívá kvantitativní výzkum formou dotazníku, a zaměřuje se na singles, jejich spokojenost v různých oblastech života i subjektivně vnímané výhody a nevýhody single stavu. Výsledkem výzkumu je potvrzení či vyvrácení stanovených hypotéz.

V diplomové práci jsem čerpala zejména z dostupných knih, které se zabývají problematikou singles a životní spokojeností a využila jsem také internetových zdrojů, ze kterých jsem získala další zajímavé a podstatné informace. Za velmi přínosné považuji také vlastní zkušenosti se single stavem.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 FENOMÉN SINGLES

V této kapitole se budu nejdříve zabývat pojmem singles a jeho různými definicemi. Poté považuji za podstatné zmínit vznik a vývoj tohoto fenoménu, výhody a nevýhody stylu života singles a následně také faktory, jež mají vliv na růst počtu těchto jedinců.

1.1 Vymezení pojmu singles

Není jednoduché tento pojem vymezit, neboť neexistuje jeho obecně platná definice a neexistuje ani jednoznačný překlad pojmu do českého jazyka. Vysekalová tuto skutečnost vyjadřuje slovy: „Nelze použít výrazu *typický single*.“¹

Výraz „singles“ můžeme přeložit jako svobodní, nezávislí či jednotliví. Nemáme však jednotná kritéria, abychom prostřednictvím nich mohli tento pojem přesně určit. Jedním z kritérií může být to, že jedinec nežil v manželství, naopak jiné kritérium povoluje zahrnout do této skupiny i ovdovělé a rozvedené jedince. Nabízí se i otázka, zda do této skupiny mohou patřit singles, jež už mají děti, případně partnera, s nímž se pravidelně stýkají, přestože žijí sami. Dalším měřítkem může být věk, dobrovolnost tohoto stavu nebo i délka jeho trvání.

Podle Českého statistického úřadu má většina používaných definic společný základ, kterým je život o samotě – tedy bez partnera.² Z tohoto pohledu je můžeme chápat jako osoby, které nejsou zatíženy rodinným závazkem a žijí sami.

V počátcích byly definice singles strohé, postupem času se však jejich obsah mění a zahrnují do této skupiny stále více osob. Samostatně žijící jedinci se ve společnosti vyskytovali vždy. Ale dříve se jednalo se spíše o jedince ovdovělé, starší, chudé, nemocné či jiným způsobem vyloučené ze společnosti.³ První definice singles se zaměřovaly hlavně na rodinný stav – tedy na jedince, kteří nevstoupili do manželství, a zůstávali svobodní. Také český sociolog Jan Jandourek mluví o singles jako o jednotlivcích, kteří nechtějí vstupovat do manželství, protože jim život o samotě vyhovuje. Zdůrazňuje také fakt, že pro singles jsou prioritní jiné cíle, než vstup do manželství.

¹ VYSEKALOVÁ, Jitka. *Chování zákazníka: jak odkrýt tajemství „černé skříňky“*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011, 356 s. ISBN 978-80-247-3528-3. s. 265

² ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Analýza*. In: [czso.cz](http://www.czso.cz) [online]. 2014-3-31[cit. 2015-2-16]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/2014edicniplan.nsf/t/9F0034FBAA/\\$File/170226-14.pdf](http://www.czso.cz/csu/2014edicniplan.nsf/t/9F0034FBAA/$File/170226-14.pdf)

³ BORGARA, Edgar. F., MONTGOMERY, Rhonda. J. V. *Encyklopedia of Sociology*. New York: Macmillan Reference, 2000, s. 99-101.

Těmito cíli může být budování kariéry, záliby nebo více sexuálních vztahů.⁴ Jako singles jsou chápáni lidé, jež dovršili formálního dospělého věku, ale v jejich životě chybí některá z charakteristik spojená se stádiem dospělosti v obecném povědomí. Touto charakteristikou může být nulová reprodukční strategie.⁵ Singles však není možné spojovat jenom s téměř nulovou reprodukční strategií a se vztahovou nevázaností, bylo by to příliš jednostranné. Navíc v současné době jsou do definic běžně zahrnováni i jednotlivci, kteří už děti mají.

Také sociolog Marcel Tomášek toto vymezení odmítá, když tvrdí, že nelze vycházet z normalizační doktríny někdejšího totalitního režimu, jež počítala automaticky s tím, že se lidé budou orientovat na rodinný život a budou ho považovat za vyšší zájem, kterému musí být svoboda jedince obětována. V dnešní době je už svoboda považována za hodnotu nedotknutelnou a rozhodnutí založit nebo nezaložit rodinu už spadá do soukromé sféry každého člověka. Tomášek dále dodává, že nezávaznost partnerských vztahů a samota nejsou vždy volbou dobrovolnou, ale mohou být nevítanou shodou životních okolností.⁶

Český statistický úřad považuje za nejjednodušší vymezení tento pojem dle věku a rodinného stavu, naopak komplexní vymezení spatřuje v motivech žít samostatně.⁷

Fenomén singles se však neustále vyvíjí v čase. V důsledku proměny současné rodiny, kdy se stále více rozmáhají vztahy bez uzavření sňatku, vznikají definice nové a obsáhlejší. „*Nejčastěji jsou jako singles označováni lidé, kteří neuzavřeli manželství nebo jejich manželství zaniklo, svobodní lidé ve věku kolem třiceti let, ale často i všichni jednotlivci, kteří nežijí v páru, rovněž ovdovělí senioři nebo osamělí lidé středního věku. Novými podskupinami jsou čtyřicátníci, a také padesátileté ženy, které opouštějí své muže nebo jsou jimi opuštěny.*“⁸

Podle Hertela – Schutze můžeme rozdělit definice singles do více kategorií, ale za nejčastější považují pojetí podle rodinného statusu. Patří sem však jak svobodní, tak i rozvedení a ovdovělí. Další definice poukazují nejenom na status, ale také rozdělují lidi žijící bez partnera a lidi v jakémkoliv partnerském vztahu.

⁴ JANDOUREK, Jan. *Úvod do sociologie*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2003, 231 s. ISBN 80-7178-749-3, s. 117

⁵ LÁBUSOVÁ, Eva. *Šťastní i nešťastní singles*. In: Osobnirozvojonline.cz [online]. 2014-3-21 [cit. 2015-2-2]. Dostupné z: <http://www.osobnirozvojonline.cz/life-style/stastni-i-destastni-singles>

⁶ LÁBUSOVÁ, Eva. *Singles. Proč žijí sami?* In: Evalabusova.cz [online]. 2009 [cit. 2015-1-8]. Dostupné z: http://www.evalabusova.cz/clanky/singles_proc.php

⁷ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Analýza*. In: czso.cz [online]. 2014-3-31 [cit. 2015-2-16]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/2014edicniplan.nsf/t/9F0034FBAA/\\$File/170226-14.pdf](http://www.czso.cz/csu/2014edicniplan.nsf/t/9F0034FBAA/$File/170226-14.pdf)

⁸ VYSEKALOVÁ, Jitka. *Chování zákazníka: jak odkrýt tajemství „černé skříňky“*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011, 356 s. ISBN 978-80-247-3528-3. s. 262

Můžeme sem tedy zařadit i svobodné rodiče. Dalším zajímavým pojetím je časové hledisko neboli temporální aspekt. V tomto pojetí uvádí autoři tento stav pouze jako část života a ne jeho formu. Svobodný stav je považován pouze jako přechodný mezi romantickými vztahy – tedy vztahy založenými na citech. Toto členění singles však není nijak vyčerpávající, neboť pro určitou část může tento stav být permanentní a trvat celý život a pro jinou, zřejmě větší část, jde o stav dočasný. Můžeme zde tedy mluvit o binárním fenoménu. Permanentnost vztahu může být navíc sporná, protože názor jedince se může za určitou dobu změnit. Téměř všechny aktuální definice přesto mají něco společné. Pokaždé se totiž jedná o lidi, kteří nemají dlouhodobého intimního partnera, ale zároveň není vyloučeno, že mají děti. A i pokud jde o tuto diplomovou práci, budeme se ve výzkumu zabývat jedinci, jež nemají stálého partnera bez ohledu na jejich rodinný status a na to, zda mají děti.⁹

Singles jedinci se také vyznačují určitými znaky. Tyto znaky se však neprojevují v plném rozsahu u všech singles. Jedná se například o vyšší ukončené vzdělání, většina singles se dále vzdělává. Jejich jazyková vybavenost je často na dobré úrovni, nezdědka hovoří jedním nebo dvěma jazyky. Mívají vysoké příjmy i status. V zaměstnání tráví dlouhou dobu, na nabídku trávení volného času kladou vyšší a specifické nároky. Dovolené volí často akční. Volné dny věnují převážně regeneraci sil – pobytu s případným partnerem, s přáteli, ale také zálibám a sportu.¹⁰

1.2 Vznik singles

Vznik singles souvisí s proměnou rodiny i společnosti v čase. V dřívějších dobách bylo důležité, aby lidé žili pospolu. Ženy byly závislé na mužích, rodiny držely při sobě a samota jednotlivců byla spíše určitým stigmatem.

Ve středověku a starověku byly slovem rodina chápány dvě odlišné věci. Jednak to byla velká domácnost, tedy společenství lidí, jež spolu bydlely pod jednou střechou, spolu hospodařili a podléhali jedné autoritě, hlavě rodiny. Taková představa rodiny se týkala i římského práva a bible, protože obě kultury počítaly do rodiny všechny, kdo v domě žili, tedy zpočátku otroky a později služebnictvo a další zaměstnance. Tento stav trval až do první poloviny 19. století. Na straně druhé byla rodina chápána jako široké pokrevní

⁹ DROTOVÁN, Michal., BLEHA, Branislav. *Analýza fenoménu singles v Evropě a na Slovensku*. In: *Sociológia* 40 (1), 2008, s. 62-81, s. 64 – 65.

¹⁰ VYSEKALOVÁ, Jitka. *Chování zákazníka: jak odkrýt tajemství „černé skříňky“*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011, 356 s. ISBN 978-80-247-3528-3. s. 262

příbuzenství a to zejména ve společenském vědomí vládnoucích tříd. Šlechta a patricijové považovali rodinu za totéž, co rod – tedy za velkou skupinu lidí, která udržovala jednotu moci a majetku svazkem krve. Jelikož ale byla velmi podstatná síť moci, byly do rodiny v případě potřeby dosazovány i osoby bez pokrevního příbuzenství. Moderní představa rodiny je značně odlišná. Charakteristická a přirozená forma rodiny je tvořena párem ženy a muže a jejich dětmi. Tento obraz rodiny zobecněl až do průmyslové revoluce.¹¹

Sociolog Le Play zdůrazňoval, že k nejpolitovanějším rysům průmyslové společnosti patří nestálá rodina, čímž měl na mysli rodinu složenou z manželského páru a neprovdaných dětí. Děti se postupně provdají, odcházejí od rodičů a zakládají nové domácnosti. Rodina není pevně zakotvena v jednom domě, ale žije v nájemných bytech, jež se mění podle počtu členů domácnosti. Naproti tomu Le Play hovořil o *rozvětvené rodině* charakteristické pro předindustriální společnost. Tato rodina byla zakotvena v rodinném domě, který jí patřil a dědil se z generace na generaci. Zmiňuje také, že pokud se synům či dcerám nepovedlo založit vlastní rodinu nebo se vůbec neprovdali, zůstávali v tomto domě, pracovali pod přirozenou autoritou starších a neměli potřebu žít svůj život jako samostatná jednotka.¹² Muži byli vždy chápáni jako živitelé rodiny a ženy na nich byly často ekonomicky a tím i existenčně závislé z čehož plyne i určité uvěznění ženy v rodině.¹³

V 19. století se sociologové snažili prokázat snahu mladší generace opustit co nejdříve rodinu a hledat uplatnění na vlastní pěst, avšak tato snaha se setkávala s úspěchem spíše u chlapců, než u dívek. I přesto, že svobodné ženy většinou pracovaly například v továrně a na živobytí si mohly samy vydělat, zůstávaly častěji než svobodní dělníci v původní rodině a tu pomáhaly zajistit. Dokazují to také výzkumy bytových poměrů z 19. století, které byly provedeny v několika západoevropských textilních centrech. Můžeme z nich vyčíst, že většina neprovdaných dělnic patřila do místních rodin a v nich také nadále žila. Muži byli daleko častěji, než ženy nocležníky v cizích rodinách nebo bydleli v podnájmu. Jednočlenná domácnost neprovdané ženy do padesáti let byla v těchto západoevropských textilních centrech opravdu ojedinělým případem.¹⁴

¹¹ MOŽNÝ, Ivo. *Moderní rodina: (mýty a skutečnosti)*. 1. vyd. Brno: Blok, 1990, 184 s. ISBN 80-7029-018-8, s. 17-18

¹² Tamtéž, s. 25-26

¹³ MOŽNÝ, Ivo. *Sociologie rodiny*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství, 1999, 251 s. ISBN 80-85850-75-3, s. 35

¹⁴ HORSKÁ, Pavla. *Dětství, rodina a stáří v dějinách Evropy*. Praha: Panorama, 1990, 474 s., [8] s. barev. příl. ISBN 80-7038-011-x, s. 392

Druhá polovina 19. století už byla v chápání rodiny odlišná. Rodina nadále neznamenalala přirozenou jednotku, ale instituci, jež vznikla historickým vývojem. Příbuzenská rodina se s počátkem industrializace rozpadala a silné domácí společenství postupně ztrácelo své funkce. Pozornost se stále více začínala obracet k jednotlivcům.¹⁵

Ivo Možný ve své knize také zmiňuje, že už v roce 1861 označil Henry Sumner Maine rodinu za jednotku středověké společnosti, avšak v moderní společnosti za tuto jednotku označil jednotlivce.¹⁶ Single jedinci začali být nejenom tolerováni, ale jejich způsob života byl také brán jako cesta ke zvýšení štěstí jednotlivce.¹⁷

Pokud srovnáme naši kulturu s dalšími historickými kulturami i s kulturami, jež existují v současnosti jinde ve světě, potom zjistíme, že je stále menší tlak na to, aby jednotlivec zakládal rodinu.¹⁸ Často se v poslední době mluví o konci rodiny a o tom, že svobodní lidé budou dávat přednost tomu, že žádnou rodinu nezaloží.¹⁹ Důvody mohou být různé. Jedním z nich může být například větší rozvodovost v posledních letech. Statistiky dokazují, že se u nás rozvádí 45 – 50 % manželství. V tomto rozpětí se rozvodovost pohybuje už od roku 2001.²⁰

Ulrich Beck podotýká, že: „*Tyto vývojové tendence se však nesmí interpretovat jednosměrně ve smyslu rostoucí anarchie a útěku před vázaností mezi muži a ženami. Existuje i protichůdný trend.*“ Tím je podle něj ještě stále větší počet nerozvedených manželství a rodin. Zmiňuje, že mladá generace většinou neusiluje o život bez závazků, i přesto, že sami pro sebe ideál manželství a rodiny zpochybňují. Dále však dodává, že vývoj je tedy dvojnásobný a na otázku, zda manželství a rodina jsou doznívající epochou nelze odpovědět jasně ano či ne.²¹ Faktem ale je, že dnešní kultura dává možnost zakotvit individuální totožnost v profesi, zálibách, cestování a dalších činnostech. Není už nutností patřit do rodiny, jako tomu bylo ve středověku.²²

¹⁵ MOŽNÝ, Ivo. *Sociologie rodiny*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství, 1999, 251 s. ISBN 80-85850-75-3. s. 25

¹⁶ MOŽNÝ, Ivo. *Rodina a společnost*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2006, 311 s. ISBN 80-86429-58-X, s. 32

¹⁷ SHOSTAK, Arthur B., 1987 cit. podle BORGATA, Edgar F. a Rhonda J. MONTGOMERY, 2000. *Encyclopedia of sociology*. New York: Macmillan Reference USA. ISBN 0-02-86558185. S. 107

¹⁸ MOŽNÝ, Ivo. *Sociologie rodiny*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství, 1999, 251 s. ISBN 80-85850-75-3. s. 80

¹⁹ Tamtéž, s. 54

²⁰ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Rozvodovost*. In: [czso.cz](http://www.czso.cz) [online]. 2015-1-23[cit. 2015-2-16]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/rozvodovost>

²¹ BECK, Ulrich. *Riziková společnost: na cestě k jiné moderně*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství, 2004, 431 s. ISBN 80-86429-32-6, s. 164-165

²² MOŽNÝ, Ivo. *Sociologie rodiny*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství, 1999, 251 s. ISBN 80-85850-75-3. s. 80

Určité vysvobození a vymanění se ze závislosti na mužích nacházely ženy postupně až v době, kdy jim byly otevřeny možnosti placené práce, která byla mimo domácnost.²³

To potvrzuje i sociolog Tomáš Katrňák: „Došlo a dochází k uvolňování vazeb, kterými byli lidé propojeni. S jistou mírou nadsázky můžeme konstatovat, že ženy nyní nepotřebují pro své přežití muže...“²⁴ Můžeme tedy říct, že nová kategorie svobodných se začala rodit teprve v době, kdy se ženy ze závislosti na mužích osvobodily.

Mezi pohlavími singles byl však rozdíl. Single muži na tom byly vždy o něco lépe, než single ženy. Etnoložka Irena Štěpánová dodává, že na ženy bylo pohlíženo jinak, než na muže. Svobodný muž byl potenciální ženich nebo partner až do hlubokého středního věku, žena však byla pro manželství omezena mladým věkem a to kolem 25-30 let.²⁵

I když se jednotlivci nacházeli ve společnosti v omezeném množství od nepaměti, jednalo se zejména o muže a první singles ženy se spíše datují až na počátek 20. století a to převážně v řadách spisovatelek, pěvkyní či tanečnic. Svůj boom však tento životní styl zažil hlavně v 70. letech minulého století, kdy navázal na revoluci ve vztazích v době Hippies. Tato éra, namířená proti existujícímu řádu věcí, podporovala volné vztahy, neplatila pravidla a konvence.

„...vynález antikoncepční pilulky pro ženy zase umožnil oddělit sexuální uspokojení od plození dětí. Kromě toho začala ženská hnutí usilovat o větší nezávislost na mužských hodnotových měřítkách v oblasti sexuality, zavrhnout „dvojí měřítko“ pro muže a ženy a zdůrazňovat potřebu většího sexuálního uspokojení žen.“²⁶

Dle sociologa Marcela Tomáška však změny nastaly už na přelomu 19. a 20. století, kdy ženy získaly volební právo. Dále dodává, že fenomén singles se objevuje na přelomu 60. a 70. let zejména v západoevropských a amerických městech. Jednalo se o exkluzivní, kulturně velmi vyčnívající a poměrně lukrativně vydělávající nebo naopak bohémsky

²³ MOŽNÝ, Ivo. *Sociologie rodiny*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství, 1999, 251 s. ISBN 80-85850-75-3. s. 35.

²⁴ KATRŇÁK, Tomáš. *Na prahu dospělosti: partnerství, sex a životní představy mladých v současné české společnosti*. 1. vyd. Praha: Dokořán, 2011, 222 s. ISBN 978-80-7363-352-3. s. 22

²⁵ TOUŠLOVÁ, Iveta. *Rub a lic Singles*. In: *Ceskatelevize.cz* [online]. 2013-5-27[cit. 2015-1-3]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10399366967-rub-a-lic/213563231900008-rub-a-lic-zivota-single/obsah/266055-z-historie>

²⁶ GIDDENS, Anthony, 1999. *Sociologie*. Praha: Argo. 80-7203-124-4, s. 98.

či umělecky orientovanou skupinu lidí, jejíž jedinci si mohli dovolit žít samostatně. V této době se hojně objevují také singles bary a pojem singles tak dostává také kulturní obsah.²⁷

Důležitým mezníkem u nás byl rok 1989, kdy nastala radikální sociální změna na úrovni osobních vztahů, jež souvisela s velkými změnami v naší společnosti.²⁸ Po skončení komunistického režimu měli lidé spoustu nových možností. Díky otevření hranic k nám mohla proniknout i kultura Západu. Lidé mohli vycestovat, budovat kariéru, vzdělávat se. Každý měl možnost svobodné volby a tlak na brzké založení rodiny slábl. Manželství nestálo na první příčce zájmu mladých, ti chtěli nejdříve tyto možnosti využít, proto sňatek odkládali a chtěli si nejdříve užívat. Z toho důvodu se i model singles u nás prosadil náhle v 90. letech minulého století a neprosazoval se postupně od 60. a 70. let, jako tomu bylo na Západě.²⁹ I přesto ale můžeme růst počtu jednotlivců sledovat ze statistických údajů už i před tímto rokem. Dle Českého statistického úřadu představovaly v roce 1930 domácnosti jednotlivců pouze necelých 8 % z celkového počtu domácností. I když můžeme předpokládat, že tento počet byl podhodnocený, neboť jednotlivci, jež bydlely v podnájmu, byli zařazeni k domácnosti, u které žili. V roce 1970 už bylo zastoupení domácností jednotlivců téměř pětina. V následujících čtyřiceti letech jejich počet trvale rostl. V prvním desetiletí to bylo dokonce o 34%. Absolutní počet domácností jednotlivců k 26. 3. 2011 tvořil více než polovinu všech domácností v roce 1930. Faktem ale je, že do těchto statistických údajů spadají i domácnosti jednotlivců seniorů.³⁰ Přesto počet singles dosahoval čísla tři sta tisíc. Nejvýrazněji se počet singles zvyšoval v letech 2001 – 2011. V roce 2011 životní styl singles vyznávala každá třináctá žena a každý devátý muž. Podíl žen, které jsou single, však v posledních letech několikanásobně vzrostl (v letech devadesátých žila sama každá třicátá žena).

²⁷ TOUŠLOVÁ, Iveta. *Rub a lic Singles*. In: Ceskatelevize.cz [online]. 2013-5-27[cit. 2015-1-3]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10399366967-rub-a-lic/213563231900008-rub-a-lic-zivota-single/obsah/266055-z-historie>

²⁸ TOMÁŠEK, Marcel. *Singles a jejich vztahy; kvalitativní pohled na nesezdané a nekohabituující jednotlivce v České republice*. Sociologický časopis, Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2006, roč. 2006, č. 1, s. 81-106. ISSN 0038-0288, s. 82.

²⁹ Tamtéž

³⁰ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Analýza*. In: czso.cz [online]. 2014-3-31[cit. 2015-2-16]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/2014edicniplan.nsf/t/9F0034FBAA/\\$File/170226-14.pdf](http://www.czso.cz/csu/2014edicniplan.nsf/t/9F0034FBAA/$File/170226-14.pdf)

Můžeme tedy předpokládat, že pokud se zachová tato růstová tendence, počty single mužů a single žen budou v budoucnu vyrovnané.³¹

V současnosti, kdy počet singles neustále roste a ve velkých městech na Západě mohou tvořit až polovinu populace, už se nejedná o úzkou elitní skupinu úspěšných lidí, ale o zásadní proměnu vztahů.³²

1.3 Výhody a nevýhody života singles

Už Aristoteles v dávných dobách řekl, že člověk je tvor společenský. Ne každý člověk ale touží být obklopen spoustu lidí, někomu stačí pouze partner. Singles však partnera, s nímž sdílí svůj život, nemají. Někteří se cítí o samotě dobře, jiní si přejí svůj stav změnit. Přesto každý single vnímá na svém stavu určité výhody i nevýhody. Toto vnímání je individuální a rozhodují o něm charakteristiky jedince jako je věk, pohlaví, rasa, finanční situace, sexuální orientace nebo také dostupnost a intenzita podpůrných vztahových sítí, kam patří například rodina a přátelé.

Za nejpodstatnější výhodu singlovství je považována **osobní svoboda**. Single jedinci si žijí život podle svého, mají pro sebe více prostoru i času, rozhodují se jen sami za sebe, nemusí se nikomu zodpovídat, mohou si dělat to, co sami chtějí. Nikdo po nich nevyžaduje žádný kompromis spojený s partnerským životem. Osobní svoboda souvisí také s mírou závazků, které provází dlouhodobý vztah. Ve vztahu je nutné určité sebeobětování, sdílení svého já s jinou osobou, což single jedinci řešit nemusí.

I když je osobní svoboda vnímána jako pozitivum, existují i názory, které se v tomto ohledu liší. Dle Becka s sebou taková svoboda přináší také nutnost rozhodování a promýšlení každého, i malého kroku v životě, a tím narušení rutin, což usnadňuje působnost ohrožujících tlaků na jednotlivce.³³ Je nutné mít také na zřeteli, že neomezená svoboda většinou singles nepřináší spokojenost trvalou. Potvrdily to také rozhovory se čtyřmi desítkami respondentů v České republice, které byly podniknuty v letech

³¹ LIPKOVÁ, Simona. *Vztahy 21. století: vikendová manželství či nárazovky?* In: Sociopress.cz [online]. 2014-9-22 [cit. 2015-2-2]. Dostupné z: <http://sociopress.cz/vztahy-21-stoleti-vikendova-manzelstvi-ci-narazovky/>

³² TOUŠLOVÁ, Iveta. *Rub a líc Singles*. In: Ceskatelevize.cz [online]. 2013-5-27 [cit. 2015-1-3]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10399366967-rub-a-lic/213563231900008-rub-a-lic-zivota-single/obsah/266055-z-historie>

³³ TOMÁŠEK, Marcel. *Singles a jejich vztahy: kvalitativní pohled na nesezdané a nekohabituující jednotlivce v České republice*. Sociologický časopis, Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2006, roč. 2006, č. 1, s. 81-106. ISSN 0038-0288, s. 91.

2003 – 2004. Z těchto rozhovorů vyplynulo, že život bez dlouhodobého vztahu a bez vyhlídky na rodinu je spíše nevíтанou shodou okolností, než cíleně sledovanou strategií.³⁴

Další často zmiňovanou výhodou je **svoboda sexuální**. Být single neznamená život bez intimního partnera. Mnozí singles mají více intimního vyžití, než lidé, jež jsou v dlouhodobém vztahu. Nemají navíc výčitky, že by mohli ranit něčí city a také si střeží city své. „*Být single má velkou výhodu v tom, že člověk není tak zranitelný. Pokud se rozhodne pro vážný vztah, pro to se zamilovat, dát tomu druhému svoje srdce, tak samozřejmě je hodně zranitelný. Takže singlovství je vlastně pohodlné. Člověk má obranu proti tomu, aby mu někdo ublížil.*“³⁵

Často tedy navazují krátkodobé nebo náhodné vztahy, které jsou nezávazné a mají funkci pouze sexuálního uspokojení. Tyto vztahy vznikají jak se svobodnými, tak mnohdy i zadanými partnery.

Další pozitivum singles spatřuji v tom, že mají **vlastní finance**, o které se nemusí dělit. V partnerství o penězích zpravidla rozhodují oba zúčastnění a na řadu přichází kompromisy. Single může utratit své finance sám za sebe. Výhoda spatřovaná ve vlastních financích však může dospět také do fáze nevýhody, kdy jedinec nemá prostředků dostatek a o výdaje se nemá s kým dělit.

Více prostoru pro kariéru může být také vnímáno jako velká výhoda single stavu. Pokud se člověk chce věnovat naplno své kariéře, musí jí obětovat mnoho času, což může být problém v partnerském vztahu. Sociolog Marcel Tomášek se vyjadřuje obdobně: „*Upřednostňování vlastní kariéry nezřídka vyžaduje geografickou mobilitu naplňovanou často na úkor formování partnerských vztahů.*“³⁶ Z výzkumů, které Tomášek realizoval, také vyplynul fakt, že pro realizaci dlouhodobého vztahu i pro založení rodiny je potřeba určité materiální zabezpečení, proto mnozí singles budují kariéru,

³⁴ LÁBUSOVÁ, Eva. *Singles. Proč žijí sami?* In: Evalabusova.cz [online]. 2009 [cit. 2015-1-8]. Dostupné z: http://www.evalabusova.cz/clanky/singles_proc.php

³⁵ TOUŠLOVÁ, Iveta. *Rub a lic Singles*. In: Ceskatelevize.cz [online]. 2013-5-27 [cit. 2015-1-3]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10399366967-rub-a-lic/213563231900008-rub-a-lic-zivota-single/obsah/266060-speed-dating>

³⁶ TOMÁŠEK, Marcel. *Singles a jejich vztahy; kvalitativní pohled na nesezdané a nekohabituující jednotlivce v České republice*. Sociologický časopis, Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2006, roč. 2006, č. 1, s. 81-106. ISSN 0038-0288, s. 82-83.

aby se dostatečně finančně zajistili, a oddalují kroky, které vedou k založení rodiny proto, že vnímají jako nezodpovědné mít rodinu a nezajistit jí přiměřený životní standard.³⁷

Ačkoliv mohou být singles považováni spíše za samotáře, opak bývá pravdou a mezi další plusy patří i **větší intenzita sociálních kontaktů**. Tito jedinci mají často mnoho přátel a známých, se kterými udržují pravidelné styky. Pokud jedinec žije v partnerském svazku, má často pouze určitý okruh přátel a známých, se kterými se stýká pravidelně. Většina singles však tuto síť neustále rozšiřuje navazováním nových kontaktů, neboť k tomu mají mnohem více prostoru a příležitostí.

Odvrácenou stranou života singles jsou často prezentované nevýhody tohoto stavu, což zmiňuje i Jandourek: „*Druhou stránkou tohoto životního stylu jsou pocity osamocení a izolace.*“³⁸

Osamělost bývá vnímána jedinci jako jedna z největších nevýhod singlovství. Osamělost však není samota a je tedy nutné ujasnit si zásadní rozdíl mezi nimi. Být sám může být někdy žádoucí a někdy je to naopak spíše zdroj stresu. V různých nezávislých studiích se prokázalo, že osamělost a pocit sociální izolace je jedním z rizikových faktorů psychosomatických onemocnění. Důležité tedy je, zda člověk volí omezení sociálních interakcí dobrovolně nebo ho k němu nutí vnější podmínky. Samota neznamena jen absenci druhých, ale hlavně setkání člověka se sebou samým a se svým prožíváním, jedinec ji využívá k uniknutí ze svého sociálního prostředí, poodstoupení od své životní situace, případně k přehodnocení a hledání nových řešení či načerpání síly a vyrovnání se s životními změnami. Naproti tomu osamělost je určitý negativní stav mysli, znamená ztrátu vztahů, pocit, že neexistuje nikdo blízký, komu můžeme důvěřovat, kdo nás bezvýhradně přijímá a s kým se můžeme dělit o své prožívání.³⁹

Zásadní rozdíl mezi samotou a osaměním tedy hledejme uvnitř člověka. Samotu vyhledáváme, když si potřebujeme oddechnout od lidí, ať už blízkých nebo cizích, ale víme, že tady pořád jsou a můžeme je kdykoliv kontaktovat, setkat se s nimi.

³⁷ TOMÁŠEK, Marcel. *Singles a jejich vztahy; kvalitativní pohled na nesezdané a nekohabituující jednotlivce v České republice*. Sociologický časopis, Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2006, roč. 2006, č. 1, s. 81-106. ISSN 0038-0288, s. 87.

³⁸ JANDOUREK, Jan. *Úvod do sociologie*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2003, 231 s. ISBN 80-7178-749-3. s. 117

³⁹ HUČÍN, Jakub. *Být, či nebýt sám?* Psychologie dnes. 2005, č. 3, s. 11. ISSN 1212-9607, s. 11-12.

Samota pro nás může být prospěšná, dovolí nám zregenerovat se. Osamělost je však nedobrovolná, nejde o oddych od ostatních, ale právě naopak o nedostatečnou sociální síť kolem sebe. Může jít o člověka, jenž neumí navázat bližší interakci. Osamocen si tedy může připadat i člověk, který má kolem sebe spoustu lidí, obrovské množství kontaktů a je v neustálé komunikaci s ostatními, avšak jedná se o vztahy formální, nedostatečně hluboké a přátelské. Tuto emocionální izolaci můžeme dobře pozorovat ve velkých městech, aglomerátech a velkoměstech, kde je člověk obklopen spoustou lidí, ale uvnitř se cítí sám, nemá blízké přátele.⁴⁰ Osamělostí ztrácíme hodnoty, aniž by na jejich místo přicházely jiné, kdežto samotu volíme proto, abychom hodnoty získali. Psycholog Vladimír Smékal podotýká, že je samota situace, kdy jsme mimo lidskou společnost a nemusí nám to vadit, naproti tomu osamělost je stav vnitřní oddělenosti od druhých, i když se nacházíme mezi lidmi. Tvrdí, že je to neschopnost vztah navázat. Dále také dodává, že prožitek samoty není vázán jen na fyzické podmínky nepřítomnosti druhých lidí. Je to spíše stav duše, pro který je charakteristický intenzivní prožitek sebe sama a svých hodnot. Dočasnou samotu často vyžadujeme v určité fázi řešení vážných životních problémů. V jiné fázi naproti tomu potřebujeme, aby naše útrapy vnímal i partner a byl nám oporou.⁴¹ Pokud člověk žije v plnohodnotném vztahu, má při sobě blízkou osobu, která ho podrží v těžkých životních situacích. S blízkým člověkem se cítí více v bezpečí, a pokud nikoho takového nemá, musí vynaložit více síly, aby se s těžkými situacemi vypořádal sám. Psycholog Jiří Šípek upřesňuje, že vnímání samoty se mění s věkem. *„Když je člověku řekněme dvacet, nebo dokonce i méně, je dost těžké být sám. Ovšem to je asi snadno pochopitelné vzhledem ke způsobu života a životním úkolům toho věku. V pozdějším věku jsme vnímavější k vnitřním obsahům a úkolům, které před nás staví naše nitro, naše duše. Je ale velký rozdíl, když je člověk sám o své vůli, anebo když je tomu tak z donucení.“*⁴²

Další nevýhodu spatřují jednotlivci v **postojích ostatních lidí k single stavu**. Patří sem zejména nevhodné a časté otázky, které se týkají nalezení partnera, manželství, či dětí.

⁴⁰ HANZLOVSKÝ, Michal. *Samota a osamění, v čem je rozdíl?* In: Celostnimediceina.cz [online]. 2010-8-13 [cit. 2015-1-17]. Dostupné z: <http://www.celostnimediceina.cz/samota-a-osameni-v-cem-je-rozdil.htm>

⁴¹ HUČÍN, Jakub. *Být, či nebýt sám?* Psychologie dnes. 2005, č. 3, s. 11. ISSN 1212-9607, s. 12-14.

⁴² Tamtéž, s. 15

„Život mezi vrstevníky, kteří v manželství žijí, totiž na singles vytváří určitý tlak, aby do manželství vstoupili i oni.“⁴³ Navíc v mládí je běžnější partnera vyhledávat nebo v partnerském vztahu žít. Pokud to singles chtějí jinak, jsou pro okolí mimo určitou normu a mimo chápání. Přitahují pozornost, stejně jako jiné věci, které se v životě vymykají z běžných stereotypů. Někteří lidé se na ně stále ještě dívají s nedůvěrou a odstupem. Nerozumí jejich rozhodnutí a mohou ho vyhodnocovat jako nevhodné nebo dokonce špatné. Často se také stává, že jsou tito jedinci nařčeni z jiné sexuální orientace. Pokud jsou single jedinci se svým životem spokojeni, mohou se setkávat také se závidí okolím a to zvláště tehdy, pokud si svého života užívají. Naproti tomu je někteří lidé mohou i litovat. Zvláště single ženy mohou působit jako ty, jimž se nedaří partnera najít. I když v dnešní době společnost nebere singles jako jedince z této společnosti vyloučené, přesto se mohou setkat s diskriminací. Může se týkat například toho, že na některé společenské akce je vyžadován doprovod. Dalším příkladem může být pronájem jednolůžkového pokoje, jenž bývá mnohem dražší, než dvoulůžkový pokoj.

Pro jedince žijící single může být nevhodné také **náročnější financování bydlení**. Singles se často vyznačují budováním své kariéry a tím i vyššími příjmy, ovšem ty nemusí být zejména zpočátku natolik vysoké, aby jim umožnily vlastní bydlení. Pokud člověk, žijící sám, žádá o hypotéku, je to i pro banky vždy větší riziko a takový zákazník musí vykazovat opravdu výbornou bonitu, aby mu hypotéka byla schválena. Splácení hypotéky může být navíc více stresující, neboť pokud single člověk ztratí zaměstnání a přijde tak o příjem, na který spoléhá, může to být pro něj velmi náročné, protože se nemůže spolehnout na nikoho jiného.⁴⁴

Singlovství může mít také **špatný vliv na stravování**. Pokud lidé žijí sami, často nemají potřebu vařit pouze pro sebe. Stravování nezřídka odbývají v závodních jídelnách, případně i v rychlém občerstvení. Takové nevhodné stravování může mít za následek různé zdravotní problémy. Mohlo by se zdát, že je to problém spíše single mužů, než žen, avšak Kateřina Vondrášová, která se zabývala výzkumem, jenž byl zaměřen na singles a stravování tvrdí, že ve stravování single žen a mužů nelze rozlišit zásadní rozdíly. Dále však dodává: „*Tím, že žijí sami, veškerý volný čas tráví vesměs mimo domácnost*

⁴³ JANDOUREK, Jan. *Úvod do sociologie*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2003, 231 s. ISBN 80-7178-749-3. s. 117

⁴⁴ REDAKCE. *Nevýhody, které single přináší*. In: Thesingles.cz [online]. 2014-10-6 [cit. 2015-1-24]. Dostupné z: <http://thesingles.cz/nevyhody-ktere-single-prinasi/>

a zjišťují, že mají spousty jiných zájmů. Ženy, které byly předtím s partnerem a vaření pro ně bylo i koníčkem nebo se staraly o rodinu, přišly na to, že příprava jídla není středobod toho, co chtějí. Muži naopak v době, kdy začali být sami, se vařit naučili a koníčka si v tom mnohdy našli.”⁴⁵

Také další studie dokazují, že zdravěji se stravují lidé v manželství. Může to být tím, že manželé mají zažitý určitý denní režim a stravují se častěji doma v kruhu rodiny, nemají tudíž takovou potřebu stravovat se v rychlém občerstvení.

1.4 Faktory vedoucí k růstu fenoménu singles

Není jednoduché jasně vydefinovat jednotlivé konkrétní faktory a trendy, které k růstu tohoto fenoménu vedou, neboť se různě prolínají a souvisí nejenom s růstem počtu singles, ale také s proměnou partnerských vztahů i celé společnosti. Stanovíme si alespoň ty, které můžeme pokládat za podstatné.

Za zásadní faktor, jenž může vést k růstu fenoménu singles můžeme považovat **proměnu hodnot** jedinců i celé společnosti. Vladimír Spousta definuje hodnotu jako: „...vše, co zajišťuje existenci člověka v nejširším slova smyslu, co má pro nás nějakou cenu a co nám umožňuje uspokojovat naše potřeby, zájmy, cíle a ideály v oblasti vitální, sociální a duchovní.”⁴⁶

Padesátá a šedesátá léta minulého století byla považována za věk rodiny a rodina byla také nejvyšší hodnotou. Mladí lidé vstupovali do manželství a zakládali rodiny velmi brzy. Po změně politických i ekonomických poměrů na počátku devadesátých let se reprodukční strategie žen podstatně liší od reprodukčních strategií jejich matek. Otevřely se nové možnosti, díky kterým začali mladí lidé odkládat sňatek a rodičovství. Jednalo se zejména o cestování, podnikání nebo zvýšení dostupnosti univerzitního vzdělání. Jedinci dostali možnost svobodné volby, kdy a jestli vůbec rodinu založit. Rozhodnutí pro sňatek tak ztratilo přitažlivost jedné z mála šancí na autentické svobodné rozhodnutí.⁴⁷ Zde musím podotknout, že žebříček hodnot mladých lidí se změnil v mnohém.

⁴⁵ KREJČOVÁ, Kateřina. *Život singles přináší svobodu, ale také samotu*. In: Taborsky.denik.cz [online]. 2013-10-28[cit. 2015-2-16]. Dostupné z: http://taborsky.denik.cz/zpravy_region/zivot-singles-prinasi-svobodu-ale-take-samotu-20131027.html

⁴⁶ SPOUSTA, Vladimír. *Pedagogika roč. LVIII, Krize současné společnosti a proměny hodnot na přelomu tisíciletí*. [online]. 2008[cit. 2015-2-16]. Dostupné z: http://pages.pedf.cuni.cz/pedagogika/files/2014/01/P_2008_3_04_Krize_241_252.pdf

⁴⁷ MOŽNÝ, Ivo. *Rodina a společnost*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2006, 311 s. ISBN 80-86429-58-X, s. 255

Do popředí se dostaly hodnoty jako je společenské postavení, uznání, budování kariéry, svoboda a nezávislost a také hodnoty konzumního charakteru. Děti jsou proti těmto hodnotám spíše překážkou a stejně tak i dlouhodobější vztahy. Pozornost se zaměřuje více na jednotlivce a uzavření sňatku už není nejvyšší hodnotovou prioritou.

S proměnou hodnot souvisí také jiný **životní styl** jedinců i celé společnosti. Jak už bylo výše zmíněno, faktory vedoucí k růstu fenoménu singles se prolínají. Také změna životního stylu souvisí s proměnou společnosti a možnostmi, jež se otevřely po roce 1989. Singles si na svém životním stylu považují zejména výhod stavu singlovství (výhody jsou rozebrány v 1 kapitole diplomové práce). Ať už se tyto výhody týkají nezávislosti, vlastních financí, sexuální svobody či větší intenzity sexuálních kontaktů, faktem je, že jejich životní styl je poměrně dost odlišný od jedinců žijících v jakékoli formě partnerského vztahu. Díky možnostem, s kterých si mohou vybírat, aniž by byli omezováni, často nemají potřebu svůj zajatý životní styl měnit. Není z něj jednoduché vystoupit ani potom, kdy jedinci dosáhnou profesní i ekonomické nezávislosti. Pozdní globalizace vyžaduje značnou flexibilitu a velké pracovní nasazení, to se s budováním celoživotních pevných vztahů a péčí o rodinu slučuje jen velmi těžce.⁴⁸ Chování a životní styl v dospělosti jsou výsledkem vývoje v dětství a dospívání. Jelikož od počátku 90. let 20. století dorůstá první generace, ve které více než třetina jedinců zažila v dětství rozpad manželství rodičů, pokud se tedy vůbec do manželství narodila,⁴⁹ domnívám se, že svůj životní styl mohou považovat za vyhovující, neboť nechtějí skončit jako jejich rodiče.

Zvyšování věku pro vstup do manželství a narození prvního dítěte můžeme taktéž považovat za faktor, který vede k růstu singles, neboť s vyšším věkem se snižuje počet potenciálních partnerů vhodných pro manželství a zvyšují se nároky, které jsou na partnera kladeny. V nižším věku se do popředí zájmu často dostávají pomíjivé hodnoty protějšku, avšak důraz na tyto hodnoty se s věkem a získáváním zkušeností mění. Důležité už se zdají být hodnoty trvalé a málokterý partner je může naplnit. Lidé proto často raději zůstávají sami, než by měli partnera, jenž nenaplnuje jejich představy.

⁴⁸ LÁBUSOVÁ, Eva. *Singles. Proč žijí sami?* In: Evalabusova.cz [online]. 2009 [cit. 2015-1-8]. Dostupné z: http://www.evalabusova.cz/clanky/singles_proc.php

⁴⁹ MOŽNÝ, Ivo. *Rodina a společnost. 2.*, upr. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2008, 323 s. ISBN 978-80-86429-87-8, s. 69.

Individualizace a individualismus se zajisté jeví jako další faktor, jenž stojí za růstem fenoménu singles. Tomáš Katrňák považuje individualizaci za určitý společenský proces, ve kterém dochází nejenom k růstu významu jednotlivce, ale také jeho konání.⁵⁰

Loek Halman chápe individualizaci také jako určitý proces, v němž je oslabována významnost tradičních hodnot, zároveň v něm však narůstá význam osobních rozhodnutí, které se týkají hodnot a také norem chování. Individualismus se zase soustřeďuje na vlastní seberozvoj, který je potom kritériem dalšího rozhodování. Individualismus tedy není procesem jako individualizace, ale je sám o sobě hodnotou. Je určitým životním postojem i vírou.⁵¹

Individualizaci můžeme považovat za mnohoznačný termín. Univerzální definice však hovoří o osvobození se od určitých omezení a norem tradiční společnosti, což potvrzuje i Ulrich Beck, když hovoří o procesu individualizace jako o důsledku vyšší životní úrovně a rozmachu sociálního státu po druhé světové válce, kdy ekonomická nezávislost umožnila jedinci osvobození od tradičních norem.⁵² Proces individualizace má nepochybně vliv na změnu sexuálního chování, přístup k rodičovství i celkovou proměnu partnerských vztahů. Dává možnost svobodné volby při výběru partnera i načasování důležitých momentů v životě jedince.⁵³ Můžeme se tedy domnívat, že právě individualizace má podstatný vliv na rozšíření singles. Jedinec se rozhoduje sám za sebe a svůj úděl proto nevnímá jako osud, ale jako své selhání, což na něj klade daleko větší zodpovědnost za své jednání, čímž se dá vysvětlit také odkládání závazků, které se týkají rodinného života, na pozdější dobu.

Ekonomické faktory jsou také velmi významné, obzvláště v dnešní době, kdy uvažuje mladá generace o dítěti a rodině až po zabezpečení určitého finančního zázemí. To většinou platí pro všechny bez ohledu na pohlaví, socioekonomický status či vzdělání. Ukazuje se také, že mladší generace příliš nečeká pomoc od rodičů či společnosti, ale chce se zajistit sama. Uvědomuje si, že stěžejní zodpovědnost za svůj život je na ní.

⁵⁰ KATRŇÁK, Tomáš. LECHNEROVÁ, Zdeňka, PAKOSTA, Petr, FUČÍK, Petr. 2010. *Na prahu dospělosti: Partnerství, sex a životní představy mladých v současné české společnosti*. Praha: Dokořán. 978-80-7363-352-3, s. 32.

⁵¹ HALMAN, Loek. 1996. *Individualism in Individualized Society? Results from the European Values Surveys*. *International Journal of Comparative Sociology* XXXVII (3-4): 195 – 214.

⁵² Beck, U. 2004. *Riziková společnost: Na cestě k jiné modernitě*, Praha: Sociologické nakladatelství, s. 114 – 116.

⁵³ KATRŇÁK, Tomáš. LECHNEROVÁ, Zdeňka, PAKOSTA, Petr, FUČÍK, Petr. 2010. *Na prahu dospělosti: Partnerství, sex a životní představy mladých v současné české společnosti*. Praha: Dokořán. 978-80-7363-352-3, s. 33.

Důležité je však nejenom finanční zabezpečení, ale také vlastní bydlení.⁵⁴ Domnívám se tedy, že tyto ekonomické faktory vedou k růstu fenoménu singles právě z toho důvodu, že dnešní doba nabízí možnosti, jak finančního a bytového zázemí dosáhnout. Většinou je však nutné obětovat hodně ze svého času jednak vzdělání a poté budování kariéry. Proto také mnoho singles zdůvodňuje svůj stav tím, že na partnera a budování vztahu nemá dostatek času nebo má málo příležitostí k seznámení.

Z určitého provizoria se však pomalu stává velmi těžko měnitelný životní styl. Není z něj jednoduché vystoupit ani potom, kdy jedinci dosáhnou profesní i ekonomické nezávislosti. Pozdní globalizace vyžaduje značnou flexibilitu a velké pracovní nasazení, to se ale s budováním celoživotních pevných vztahů a péčí o rodinu slučuje jen velmi těžce.⁵⁵

Po roce 1989, kdy došlo k určitému uvolnění poměrů a různé alternativní vztahy se začínaly stávat nejenom tolerované, ale také vyhledávané, došlo tedy k **proměně intimních vztahů**, kterou můžeme považovat za další trend, který vede k nárůstu počtu jedinců, jež žijí sami. Tradiční společnost považovala sex za prostředek k početí dítěte, sexuální uspokojení nebylo důležité, partnera často vybírala rodina.

Giddens hovoří o tom, že pro manželství nebyly důležité emoce, láska ani intimita.⁵⁶ Od poloviny 19. století však právě láska a sexualita hrála roli nejenom při uzavření manželství, ale už i při samotném výběru partnera.⁵⁷ To má však podstatný vliv na délku trvání samotných vztahů, neboť zamilovanost po určité době odeznívá, a pokud vztah nespojují společně vyznávané hodnoty, končí často rozchodem nebo rozvodem.

Psycholog Jeroným Klimeš zmiňuje, že průměrná délka trvalejšího bezdětného vztahu se odhaduje na 6 let.⁵⁸ Častější střídání partnerů není v dnešní době ojedinělým jevem.

„Přísná celoživotní monogamie se považuje spíše za vzácně dosahovaný ideál, než za obvyklou skutečnost.“⁵⁹

⁵⁴ FIALOVÁ, Ludmila. *Představy mladých lidí o manželství a rodičovství*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství, 2000, 163 s. ISBN 80-85850-87-7, s. 83 – 85.

⁵⁵ LÁBUSOVÁ, Eva. *Singles. Proč žijí sami?* In: Evalabusova.cz [online]. 2009 [cit. 2015-1-8]. Dostupné z: http://www.evalabusova.cz/clanky/singles_proc.php

⁵⁶ GIDDENS, Anthony, 1992. *The Transformation of Intimacy: Sexuality, Love and Eroticism in Modern Societies*. Stanford: Stanford University Press. 9780804722148, s. 142.

⁵⁷ GIDDENS, Anthony, 1999. *Sociologie*. Praha: Argo. 80-7203-124-4, s. 156.

⁵⁸ LÁBUSOVÁ, Eva. *Singles. Proč žijí sami?* In: Evalabusova.cz [online]. 2009 [cit. 2015-1-8]. Dostupné z: http://www.evalabusova.cz/clanky/singles_proc.php

⁵⁹ MOŽNÝ, Ivo. *Moderní rodina: (mýty a skutečnosti)*. 1. vyd. Brno: Blok, 1990, 184 s. ISBN 80-7029-018-8. s. 21

Proměny intimních vztahů souvisí tedy také s nevěrou. Tu Hartl a Hartlová popisují jako sexuální nevěru. Zdůrazňují, že se jedná o soulož či jiné sexuální aktivity, které jsou prováděny s jiným partnerem, než s tím, s kterým osoba žije ve svazku podle zvykového práva nebo zákona.⁶⁰ Můžeme však říct, že definování nevěry není jednoduché, neboť za nevěru nemusí být považován pouze sexuální poměr, ale například i flirtování nebo nevěra virtuální. Navíc jinak nahlíží na nevěru podváděný a jinak ten, kdo podvádí. Nevěra se tedy odlišuje zejména motivy a také celkovým charakterem, kterým je pojímána. Nevěra je zde zmíněna zejména z toho důvodu, že se rozšiřuje stále více i přesto, že Evropský výzkum hodnot, provedený v roce 2008, který zahrnoval také otázky morální přijatelnosti nevěry i příležitostného sexu potvrdil, že je nevěra stále morálně odsuzovaná a to pro 84,9 % obyvatel. Přesto v tomto roce byla nevěra pro populaci v České republice přijatelná více, než v roce 1990. V roce 1990 jsme se mohli morální přijatelností nevěry řadit do druhé desítky zemí, avšak v roce 2008 jsme už obsadili nejpřednější příčky. Navíc pro amorálnost provozování příležitostného sexu se vyslovilo v roce 2008 78,3 % populace, z čehož můžeme usuzovat, že 21,7 % občanů nepovažuje příležitostný sex za nemorální.⁶¹

Myslím si, že faktorem vzniku singles může být zejména z toho důvodu, že může mít vliv na budoucí vztahy jedinců. Negativní zkušenost se vztahy z minulosti může v jedincích vzbudit pocit, že situace se bude opakovat a proto se od dlouhodobějších vztahů raději straní. Tím však vzniká začarovaný kruh, neboť dlouhodobá absence partnerského vztahu může zapříčinit ztrátu schopnosti partnerského soužití a také obavu z navazování nových vztahů.

Za velmi podstatný faktor související s růstem počtu singles považují také **masová média**. Sexuální podtext se objevuje v řadě filmů i pořadů, sex už není tabu, jako tomu bylo dříve. Internet nabízí nepřehledné množství možností k seznámení a tím otevírá spoustu možností také v partnerských vztazích. Většina mladé populace práci na počítači ovládá a na sociálních sítích tráví více času, než je příhodné. Existuje velké množství internetových portálů, kde může jedinec potkat partnery zadané i nezadané.

⁶⁰ HARTL, Pavel., HARTLOVÁ, Helena. *Psychologický slovník*. Praha: Portál 2000, s. 356.

⁶¹ STRNADOVÁ, Mirka. *Češi morálku u nevěry tolik neřeší, sex pod legální věkovou hranicí je ale tabu*. In: Sociopress.cz [online]. 2012-11-30 [cit. 2015-1-25]. Dostupné z: <http://sociopress.cz/cesi-moralku-u-nevery-neresi/>

Najít protějšek pro intimní vztah bez jakéhokoliv dlouhodobějšího trvání nevyžaduje mnoho snahy. Najít partnera pro život se však jeví daleko obtížnější. Masová média však nenabízí jen možnosti krátkodobých seznámení, ale poskytují také útěk ze samoty. Virtuální přátelé a propojení celého světa často dává pocit, že je jedinec v centru dění, sdílí své zážitky s ostatními a osamělost se daleko lépe snáší.

2 PARTNERSKÉ VZTAHY

V této kapitole se budu hlouběji zabývat partnerskými vztahy. Pokusím se vymezit tento pojem, popsat aktuální formy partnerských vztahů a vystihnout nejpodstatnější vlivy, které vedou k posunům ve formách těchto vztahů. V posledním bodu popíšu vztahy, které dle výzkumů nejvíce navazují singles.

2.1 Vymezení pojmu

Partnerské vztahy ovlivňují náš život po všech stránkách. Přispívají k formování naší osobnosti, k lidskému zrání, jsou důležité pro psychický růst i pro kulturní a mentální rozvoj jednotlivců i celé společnosti. Společný život s blízkým člověkem je stále považován za vysokou hodnotu i přesto, že se mění představy o jeho formě.

Partnerský vztah definuje např. Šulová, jež ho považuje za soužití dvou jedinců a řadí sem také jedince homosexuální.⁶²

Partnerský vztah byl v minulosti spíše synonymem manželství a jeho vývoj má opět souvislost s proměnou společnosti. Moderní partnerské vztahy vznikly tehdy, kdy byla tradicí ustanovená a pevná práva nahrazena právy lidskými, které regulují život společnosti. Za myšlenkou lidských práv stojí představa samostatných jedinců, kteří konají na základě občanské rovnosti. Tato představa má vliv na partnerské vztahy, které jsou v moderní společnosti oproštěny od vnějších okolností, jež zdůvodňují jejich existenci. Tyto vztahy nejsou podmíněny ekonomickými ani sociálními okolnostmi, ale pouze zaujatostí muže a ženy pro vztah. Moderní partneři navzájem získávají důvěru a volí strategie sebeotevírání se. V centru však stojí zejména vztahy sexuální. Člověk si sám sebe uvědomuje jako sexuální bytost a vnímání sexuality jako vlastnosti člověka tvoří součást moderního já. „V moderní společnosti jsme nositelé sexualit. Již nejsme těmi, jejichž sexuální chování může nabývat nejrůznějších podob, ale těmi, kteří jsou definováni jako heterosexuálové, homosexuálové nebo bisexuálové.“⁶³

Často se tedy stává, že místo hledání pravého citu – tedy romantické lásky, která směřuje k manželství, raději muži a ženy usilují o získání co nejvíce sexuálních zkušeností, přílišné nevázanosti na jednoho partnera a stálé otevřenosti nové milostné volbě, jež se řídí zejména sexuální přitažlivostí. Ta má v partnerských vztazích jednu z klíčových rolí.

⁶² ŠULOVÁ, Lenka. *Sborník z kongresu Pardubice 2007*. [online]. [cit. 2015-1-27]. Dostupný z: <http://www.planovanirodiny.cz/view.php?cisloclanku=2008020102>

⁶³ KATRŇÁK, Tomáš. *Moderní partnerské vztahy a jejich proměna v době pozdní modernity*. Sociologický časopis, Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2000, roč. 36, č. 3, s. 307-316. ISSN 0038-0288, s.308 – 310.

Podoba partnerského vztahu však nejvíce závisí na strategiích a postupech, které aktéři volí, pokud vztah chtějí založit a udržet a rovněž na způsobu, jakým jeden k druhému přistupují. Důležité potom zůstává zejména, co a jak člověk s druhým jedincem prožívá.⁶⁴ Změny tedy netkví v označení vztahu, ale v jeho kvalitě a v systému očekávání k němu vztažených.⁶⁵

2.2 Formy partnerských vztahů

Podoby partnerských vztahů se neustále vyvíjí. Za tradiční formu je stále považováno manželství, avšak mnohem více se šíří také jiné formy, které ještě před nedávnem nebyly v povědomí populace vůbec zmiňované.

Manželství

Manželství je stále pokládáno za základní formu soužití, považuje se za žádoucí předpoklad založení rodiny, nicméně není jeho podmínkou.

Giddens definuje manželství: „...jako sociálně akceptovaný a posvěcený sexuální svazek mezi dvěma dospělými jedinci.“ Upozorňuje také na to, že sňatkem se stanou příbuznými nejenom dva jedinci, ale také jejich rodiče, sourozenci a také další pokrevní příbuzní každého z nich.⁶⁶ Nerozvádí tuto definici dále a nezahrnuje do ní děti stejně jako Jandourek, který považuje manželství za právní vztah, který zavazuje muže a ženu ke společnému životu.⁶⁷ Tato definice však nepočítá se skutečností, že manželé mohou žít i odděleně.

Zákon o rodině naproti tomu přikládá dětem v definici manželství důležitost, když přistupuje k manželství jako k trvalému společenství muže a ženy, které je založeno zákonem stanoveným způsobem a jeho hlavním účelem je založení rodiny a řádná výchova dětí.⁶⁸

Také Šulová ve své definici děti zmiňuje, avšak nepovažuje je za naplnění manželství. „Manželství je partnerství, jež je společností již nějakým způsobem (příkladně církví,

⁶⁴ KATRŇÁK, Tomáš. Moderní partnerské vztahy a jejich proměna v době pozdní modernity. Sociologický časopis, Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2000, roč. 36, č. 3, s. 307-316. ISSN 0038-0288, s.314 – 315.

⁶⁵ MOŽNÝ, Ivo. *Moderní rodina: (mýty a skutečnosti)*. 1. vyd. Brno: Blok, 1990, 184 s. ISBN 80-7029-018-8. s. 65

⁶⁶ GIDDENS, Anthony, 1999. *Sociologie*. Praha: Argo. 80-7203-124-4, s. 156.

⁶⁷ JANDOUREK, Jan. *Sociologický slovník*. Praha: Portál, 2001. 288 s. ISBN 80-7178-535-0, s. 148.

⁶⁸ Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů

státem, rituálem) legalizováno, ale stále se nemusí jednat o společenství, ve kterém jsou přítomny děti.“⁶⁹

Významný pokles sňatečnosti v současné době a posouvání věku vstupu do manželství podněcuje úvahy o úpadku manželství a o tom, že je nahrazováno jinými alternativními formami partnerského soužití (např. nesezdaným soužitím)⁷⁰, avšak dle výzkumů má manželství u nás stále vysoký status a většina mladých lidí považuje manželský život za nejvhodnější formu rodiny.⁷¹

Nesezdané soužití

Toto soužití můžeme charakterizovat jako relativně stálé partnerství bez uzavření sňatku, ve kterém spolu partneři žijí ve společné domácnosti. Jedná se o osoby opačného pohlaví. Může být nazýváno také soužitím druha a družky, konkubinátem, životem na psí knížku nebo kohabitací. Giddens ho definuje jako: „...stav, kdy spolu dvojice partnerů žije v sexuální vztahu, aniž jsou manželi.“⁷² Palonciová ve své definici přidává podmínku společného bydlení a hospodaření takového páru,⁷³ stejně jako Vymětalová, která za nesezdané soužití považuje také situaci, kdy mladý pár neuzavře manželství, ale bydlí ve společné domácnosti a většinou také společně hospodaří.⁷⁴

Česká společnost prošla v 90. letech zásadní změnou demografického chování. Tradiční model rodinného startu, který začínal sňatkem, následovalo založení společné domácnosti a poté narození prvního dítěte už nemá univerzální platnost. Posloupnost těchto kroků je rozmanitější, rodinné starty často začínají nejprve společným soužitím bez sňatku a manželství uzavírají později nebo ho odkládají dlouhodobě.⁷⁵ Avšak už na počátku 80. let minulého století spolu před sňatkem bydlela asi třetina snoubenců. Nejčastěji trvalo takové soužití v průměru asi rok a poté vedlo ke sňatku. Častěji se vyskytovalo ve velkoměstech a bylo tím delší, čím nižší byl socioekonomický status páru.

⁶⁹ ŠULOVÁ, Lenka. *Sborník z kongresu Pardubice 2007*. [online]. [cit. 2015-1-27]. Dostupný z: <http://www.planovanirodiny.cz/view.php?cislocianku=2008020102>

⁷⁰ FIALOVÁ, Ludmila. *Představy mladých lidí o manželství a rodičovství*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství, 2000, 163 s. ISBN 80-85850-87-7. s. 67

⁷¹ MOŽNÝ, Ivo. *Rodina a společnost*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2006, 311 s. ISBN 80-86429-58-X, s. 256

⁷² GIDDENS, Anthony, 1999. *Sociologie*. Praha: Argo. 80-7203-124-4, s. 143.

⁷³ PALONCIOVÁ, Jana. *Rodinné chování mladé generace. Závěrečná zpráva z „Biografického výzkumu mladé generace 2002“*. VÚPSV, 2002. 102 s., s. 26

⁷⁴ VYMĚTALOVÁ, Simona. *Partnerský vztah*. In FIALOVÁ, Ludmila, aj. *Představy mladých lidí o manželství a rodičovství*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2000., s. 99-134. ISBN 80-85850-87-7, s. 122.

⁷⁵ HAMPLOVÁ, Dana., *Vstup do manželství a nesezdaného soužití v České republice po roce 1989 v souvislosti se vzděláním*. Praha, Sociologický ústav AV ČR, 2003a. ISBN 80-7330-029-X. s. 9

Od počátku 90. let už potřeba legitimizovat početí dítěte sňatkem slábne a v nesezdaném soužití žije stále více párů.⁷⁶

Dle Giddense: „Většinou nejde o plánované rozhodnutí, ale o něco, co postupně vyplyne ze vztahu samotného. Milenecká dvojice spolu tráví stále více času v bytě jednoho či druhého, až se nakonec přesune do jedné společné domácnosti.“⁷⁷

Pro dnešní svobodnou generaci je nesezdané soužití často preferovanou a přijatelnou formou způsobu života většinou na určitý čas. Mnozí svobodní lidé pokládají tento způsob soužití za „manželství na zkoušku“, tedy za předstupeň manželství. U většiny těchto lidí existuje také malý předpoklad, že by ve volném svazku s partnerem žili natrvalo.⁷⁸

Dle výzkumů oceňují lidé v nesezdaném soužití zejména možnost vyzkoušet si pevnost vzájemného vztahu a lépe poznat partnera jako možného budoucího manžela.⁷⁹ Z výzkumů také vyplývá, že nesezdané soužití není celoživotní strategií, ani alternativou manželství, ale spíše formou partnerského soužití, jež navazuje na „chození“ jako období vzájemného poznávání, a posunuje je do jiného postavení. Můžeme tedy říci, že je to určitý způsob chození v období poznávání a také zkoušení a testování partnera, jestli je vůbec pro manželství vhodný. Je totiž mnohem jednodušší opustit nesezdané soužití, pokud se partner projeví jako nevhodný pro budoucnost, než opouštět uzavřené manželství. Nesezdané soužití se tak stalo tolerovanou formou předmanželského života nejenom společností, ale také rodiči.⁸⁰

Registrované partnerství

Registrované partnerství je považováno za trvalé společenství dvou osob stejného pohlaví.⁸¹ V České republice bylo registrované partnerství dlouho diskutovanou otázkou. Povoleno bylo v roce 2006 Zákonem o registrovaném partnerství č. 115/2006 Sb. Také v jiných zemích mohou homosexuální muži a ženy toto partnerství uzavírat. Netolerantní postoje vůči homosexuálním párům pozvolna ustupují,⁸² avšak i přesto nese

⁷⁶ MOŽNÝ, Ivo. *Rodina a společnost*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2006, 311 s. ISBN 80-86429-58-X, s. 257.

⁷⁷ GIDDENS, Anthony, 1999. *Sociologie*. Praha: Argo. 80-7203-124-4, s. 143.

⁷⁸ FIALOVÁ, Ludmila. *Představy mladých lidí o manželství a rodičovství*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství, 2000, 163 s. ISBN 80-85850-87-7. s. 122

⁷⁹ Tamtéž, s. 69

⁸⁰ Tamtéž, s. 132

⁸¹ ODBOR VŠEOBECNÉ SPRÁVY, oddělení státního občanství a matrik. *Uzavření registrovaného partnerství*. In: Mvcr.cz [online]. 2014-3-3 [cit. 2015-1-25]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/uzavreni-registrovaneho-partnerstvi.aspx>

⁸² GIDDENS, Anthony, 1999. *Sociologie*. Praha: Argo. 80-7203-124-4, s. 144.

tato menšina stále stigma odlišné sociální skupiny a tolerance okolí k těmto párům je navíc daleko menší v otázkách rodičovství. Veřejnost bývá často pobouřena a rozhořčena myšlenkou, že by homosexuální pár mohl vychovávat dítě. Výzkumy však neprokázaly odlišnost v rodičovství párů homosexuálních a heterosexuálních.⁸³ Ve světě také přibývá případů, kdy soudy svěří do opatrování dítě matce, která žije v homosexuálním páru. Možnost umělého oplodnění navíc umožňuje homosexuálně orientovaným ženám, aby se staly matkami, aniž by došlo k heterosexuálnímu styku.⁸⁴

Singles

Definice singles jsou popsány v první kapitole této práce. Vesměs jsou považováni za lidi žijící bez trvalého intimního partnera. Singles tedy není partnerské soužití v pravém slova smyslu. Mnozí singles však různé vztahy udržují. Jedná se zejména krátkodobé či nárazové vztahy, které slouží k uspokojení sexuální potřeby. Singles je věnována celá 1. kapitola diplomové práce, proto není nutné se o ní více zmiňovat.

Mingles

Tato skupina partnerských vztahů zahrnuje jedince, kteří mají partnera, ale odmítají s ním žít. Jedná se zejména o dlouhodobé vztahy a důvodem je hlavně odmítání stereotypů v partnerství, jež se po určité době promítnou v každém vztahu.

Výhodou může být, stejně jako u singles, určitá nezávislost, samostatnost nebo čas na přátele a koníčky. Partneři se vidí pouze tehdy, pokud o to oba stojí. Odborníci se však na takové partnerství dívají skepticky, neboť ho nepovažují za stabilní a nejsou si jisti, jestli má tento vztah šanci do budoucna. Psychologové se shodují v tom, že toto partnerství může být výhodné pro jedince, kteří budují kariéru a mají spoustu zájmů, avšak pro partnery s dětmi tento model rozvrací představu o klasické rodině. Podle psychologa Petra Šmolky: „*Takový vztah je hodně náročný na důvěru a rozhodně tento typ soužití nenavodí pocit bezpečí pro případné potomky.*“⁸⁵ Často tímto způsobem vychovávají děti ti, jež byli sami vychováváni pouze jedním z rodičů, a model neúplné rodiny se jim zdá přirozený. Psychologové tento život ze strany rodičů považují

⁸³ SOBOTKOVÁ, Irena. *Psychologie rodiny*. 3. vyd. Praha: Portál, 2012, 219 s. ISBN 978-80-262-0217-2, s. 189-190

⁸⁴ GIDDENS, Anthony, 1999. *Sociologie*. Praha: Argo. 80-7203-124-4, s. 144.

⁸⁵ DANDOVÁ, Dagmar. *S přítelem bydlet nechci. Jsem totiž mingle*. In: Clanky.vzdelani.cz [online]. 2011-3-21[cit. 2015-1-11]. Dostupné z: http://ona.idnes.cz/s-pritelem-bydlet-nehci-jsem-totiz-mingle-fjq-/vztahy-sex.aspx?c=A110318_143938_vztahy-sex_job

za sobecký, neboť zastávají názor, že dítě má vyrůstat v úplné rodině. Mingles však argumentují tím, že dítě má oba rodiče, jež se o něj zajímají, přestože žijí každý jinde. Dalším argumentem je také fakt, že lepší je být dítětem, jehož rodiče žijí mingles, než situace, kdy dítě vyrůstá sice v úplné rodině, ale plné hádek a napětí. V mingles vztahu je nutné dodržovat určitá pravidla, neboť může velmi lehce přejít v běžný partnerský vztah.

Polyamorie – „mnoholáska“

Tento typ vztahů můžeme charakterizovat jako schopnost být zamilován do více lidí současně, tedy mít více rovnocenných vztahů najednou. Žádný z partnerů tedy není víc, než ti ostatní a partneři o sobě navzájem vědí. Do vztahu jsou vtaženy také city. Otázkou ovšem je, zda tento vztah může v realitě fungovat,⁸⁶ aniž by ho provázela žárlivost a zda polyamorie není jen dalším možným alternativním vztahem single jedinců.

Otevřený vztah

Otevřený vztah znamená možnost mít nejen stálého partnera, ale k němu ještě i další intimní vztahy či více intimních "přátel" současně.⁸⁷ Tento vztah je založen na skutečnosti, že od partnerů je očekáváno pouze sexuální uspokojení a ne citová vazba. Může fungovat pouze tehdy, pokud stálému partnerovi tato skutečnost nevádí nebo preferuje podobný typ vztahů.

2.3 Posuny ve formách partnerských vztahů

Stejně jako se v čase mění rodina, dochází také ke změnám v charakteru partnerských vztahů. Vznikají nové formy těchto vztahů, jež se přizpůsobují společnosti a době. Partnerské vztahy jsou v úzké vzájemné interakci se společenskými hodnotami a individuálními postoji často spojeny velmi komplikovanými způsoby s významnými společenskými trendy. Tyto trendy způsobují posuny ve formách partnerských vztahů a souvisí také s faktory, které vedou k růstu fenoménu singles, jež byly popsány v předchozí kapitole. I přesto, že se tyto faktory prolínají, pokusím se je zde popsat zvlášť. Na posuny ve vztazích upozorňuje také Možný: „*Tradice už není tak spolehlivou oporou. Vliv nejbližší rodiny, přátel a příbuzných i sousedů a obce, v níž žijí, ztratil na váze.*

⁸⁶ ŽIŽLAVSKÝ, Roman. *Moderní doba vztahová*. In: Psychologie.cz [online]. 2013-12-11 [cit. 2015-1-25]. Dostupné z: <http://psychologie.cz/moderni-doba-vztahova/>

⁸⁷ Tamtéž

*Hlas církve ve vřavě světa zaniká. Na utváření představ o povaze intimních lidských vztahů působí spíše písničkové texty populárních zpěváků, rádio, televize – a knihy.*⁸⁸

Také Baumann vnímá proměny v partnerském soužití: „*Ve světě, jehož budoucnost je přinejlepším nejasná a mlhavá, plná rizik a nebezpečí, se nezdá přitažlivé ani smysluplné klást si příliš vzdálené cíle, vzdát se části svých soukromých zájmů ve prospěch kolektivu a obětovat přítomné ve jménu budoucího blaha. Závazky typu „dokud nás smrt nerozdělí“ se mění v kontrakty typu „dokud uspokojení trvá“.* Jinými slovy existuje silná tendence zacházet i se vztahy a partnerstvím jako s věcmi, které je třeba spotřebovat, nikoli produkovat.“⁸⁹

Různá sociologická šetření i demografické statistiky vykazují nízkou ochotu mladých lidí uzavírat manželství. Převládá tendence setrvávat v nesezdaném soužití (kohabitaci). Toto soužití však ne vždy končí sňatkem. Daleko více se odkládá založení rodiny a volí se osamělé mateřství nebo bezdětnost.⁹⁰

Sociální změny, jež způsobily nynější přeměnu dřívějších forem manželství a rodiny jsou převážně nevratné. Tradiční rodina měla příliš mnoho autoritářských rysů na to, aby současná společnost tento model mohla znovu použít. Ženy se nechtějí masově vracet k původním rolím v domácnosti, od kterých se s takovým úsilím osvobodily. A také sexuální vztahy jsou jiné. Hlavní součástí našeho života se stala citová komunikace v rodinné i osobní sféře a aktivní vytváření a udržování citových vztahů je stále podstatnější.⁹¹ Důležitý je také fakt, že jedinec často prožije více různých typů vztahů, z kterých mohou vzejít děti.

*„...musíme předpokládat nové struktury vztahů, vznikajících ze současné podoby nestálosti manželství a malé rodiny: jsou to na jedné straně rozmnožené vazby dětí do více příbuzenstev z opakovaných manželství, na druhé straně zesílení funkční zdůraznění vazeb mezi neúplnými rodinami a rodinami původu, které pomáhají ochraňovat děti z rozpadlých manželství.“*⁹²

⁸⁸ MOŽNÝ, Ivo. *Moderní rodina: (mýty a skutečnosti)*. 1. vyd. Brno: Blok, 1990, 184 s. ISBN 80-7029-018-8. s. 12

⁸⁹ BAUMAN, Zygmunt. *Tekutá modernost*. 1. vyd. Překlad S Blumfeld. Praha: Mladá fronta, 2002, 343 s. Myšlenky (Mladá fronta). ISBN 80-204-0966-1. s. 258-259

⁹⁰ SÝKOROVÁ, Dana. Změna sociologické perspektivy aneb od nukleární rodiny k širší rodině. *Sociální studia*. Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity, 4/2009. S. 43 – 54. ISSN 1214-813X, s. 44.

⁹¹ GIDDENS, Anthony, 1999. *Sociologie*. Praha: Argo. 80-7203-124-4, s. 145.

⁹² MOŽNÝ, Ivo. *Moderní rodina: (mýty a skutečnosti)*. 1. vyd. Brno: Blok, 1990, 184 s. ISBN 80-7029-018-8. s. 28

Vzhledem k tempu doby působí na partnerské vztahy množství různých vlivů. K nejpodstatnějším patří **vlivy demografické**. Demografické chování se u obyvatel České republiky změnilo zejména po roku 1989, kdy došlo k zásadní proměně politického systému. Model tohoto chování, který panoval v období reálného socialismu, byl typický vysokou intenzitou plodnosti a sňatečnosti, krátkými intervaly mezi porody a celkově vyšší porodností. Tento model se však postupně přeměnil na takový, pro který je charakteristická plodnost pod zachovnou hranicí, také daleko nižší intenzita sňatečnosti a porody v pozdějším věku. Nové vzorce rodinného a reprodukčního chování značí odklon od uniformity a příklon k různým formám partnerského soužití. Rozšiřují se soužití homosexuálních párů i nesezdaná soužití a zvyšuje se počet osob, které žijí samostatně. Roste nejenom počet neúplných rodin, ale také podíl manželských párů, které nemají děti, nebo mají pouze jedno dítě. Zároveň klesá počet rodin, ve kterých jsou dvě děti a oba rodiče. Mladá generace se neustále vzdaluje svým rodičům nejenom typy partnerského soužití, ale také reprodukčními strategiemi, které si volí.⁹³

K demografickým vlivům patří také rozvodovost, která se od roku 2001 pohybuje neustále kolem 45 - 50%, jak už bylo uvedeno v 1. kapitole. I když čísla počtu rozvodů klesají, je to způsobeno hlavně tím, že ubývá také sňatků, neznamená to tedy, že by se intenzita rozvodovosti měnila, ta zůstává nadále vysoká.

Rozvod ohrožuje zejména manželství na jeho počátku a týká se nejvíce mladých lidí.⁹⁴ Nejčastěji se manželé rozvádějí po 3 – 5 letech manželství, avšak zvyšuje se také rozvodovost u manželství dlouhotrvajících (po 25 a více letech), čímž se prodlužuje rovněž průměrná délka trvání manželství při rozvodu. Ta vzrostla mezi lety 2003 – 2013 z 11,8 na 13,0 let.⁹⁵ I tato vysoká míra rozvodovosti odrazuje od uzavírání manželství a dopřává rozmach jiných alternativních vztahů, zejména nesezdaného soužití.

Podstatný význam má v partnerských vztazích také samotný **výběr partnera**. Ten byl v minulosti prováděn rodiči. Od mladého člověka nebylo očekáváno, že si svůj protějšek bude hledat sám. Vzájemné poznávání a sblížování ustoupilo do pozadí. Domluvený sňatek zaručoval, s ohledem na ekonomickou, kulturní a sociální příbuznost širších rodin

⁹³ KOCOURKOVÁ, Jiřina a Ladislav RABUŠIC. *Sňatek a rodina: zájem soukromý nebo veřejný?* 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, 2006. 158 s. ISBN 80-86561-93-3. s. 7

⁹⁴ MOŽNÝ, Ivo. *Česká společnost: nejdůležitější fakta o kvalitě našeho života*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2002, 207 s. ISBN 80-7178-624-1, s. 44.

⁹⁵ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Rozvodovost*. In: czso.cz [online]. 2015-1-23[cit. 2015-2-16]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/rozvodovost>

snoubenců, jednak stabilitu manželství a jeho časovou kontinuitu a jednak porozumění mezi snoubenci. Sňatek byl považován za životní povinnost a manžel s manželkou pouze reprezentovali uskutečnění sňatku, bez ohledu na to, zda byli předmětem lásky nebo ne. Důsledky, které plynuly z uzavření sňatku pro příbuzenstvo i samotné manžele byly považovány za natolik vážné, že nemohly být ponechány v rukou partnerů. Tím se udržovala také sociální struktura společnosti, neboť platilo nepsané pravidlo, že nelze vstoupit do jakéhokoliv manželství, ale jenom do manželství s jedincem, jenž je svému protějšku blízký po vzdělanostní, ekonomické, statusové, náboženské, etnické či regionální stránce. Volba partnera v současnosti je typická tím, že je v rukou samotných aktérů. Rodina původu tuto volbu přímo neovlivňuje,⁹⁶ i když se na ní nepřímo podílí. O tom se zmiňuje také Ivo Možný, když vnímá určitý tlak rodiny, z níž jedinec vychází, na výběr partnera: „*Tento tlak působí na dvou rovinách: projevuje se jednak jako manipulativní jednání rodičů, kteří, i když ztratili moc přikázat, mají na výběrové párování svého dítěte pořád podstatný vliv. Tento vliv je přirozeně zakotven v jejich autoritě, ale odvozuje se také od kalkulu potomka, jenž bere v úvahu rodiče jako významný zdroj pro uvažovanou mladou rodinu, aniž si to vesměs uvědomuje. Rodiče však mají na výběrové chování svého potomka vliv i nepřímo, hodnotami a postoji, jež mu vštěpovali v socializaci od batolecího věku; tento vliv je snad ze všech vlivů nejsilnější.*“⁹⁷

Přesto tento výběr už není podmíněn sociálními ani ekonomickými faktory. Podmínkou se stává emocionální blízkost, vzájemná náklonnost a láska k osobě opačného pohlaví. Sdílená intimita a láska se považují za stavební kámen manželství. Nezamýšleným důsledkem této změny vzniká instituce partnerského vztahu – určitý způsob chování, při němž si lidé vzájemně sdělují své pocity, přání a touhy, poznávají se, začínají sdílet důvěrný vztah, který předchází manželství a rodině. Paradoxem však je, že ani v moderní společnosti si jedinci nevybírají jakýkoliv protějšek, ale také ten, jenž je jim blízký z hledisek, které byly podstatné i v minulosti (statusového, vzdělanostního, náboženského, ekonomického, etnického či regionálního).⁹⁸

⁹⁶ KATRŇÁK, Tomáš. *Spříznění volbou?: homogamie a heterogamie manželských párů v České republice*. Vyd. 1. Praha: Pro Masarykovu univerzitu vydalo Sociologické nakladatelství (SLON), 2008, 239 s. ISBN 978-80-86429-98-4, s. 25 – 26.

⁹⁷ MOŽNÝ, Ivo. *Rodina a společnost*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2006, 311 s. ISBN 80-86429-58-X, s. 128

⁹⁸ KATRŇÁK, Tomáš. *Spříznění volbou?: homogamie a heterogamie manželských párů v České republice*. Vyd. 1. Praha: Pro Masarykovu univerzitu vydalo Sociologické nakladatelství (SLON), 2008, 239 s. ISBN 978-80-86429-98-4, s. 25 – 26.

Matoušek tvrdí, že: „Při volbě partnera hraje roli soubor očekávání, který by mohl být dotažen až do konkrétní představy o ideálním protějšku.“ Dále dodává, že transkulturní studie očekávání určujících volbu partnera dokazují, že muži považují vzhled a mládí partnerky za jedny z nejdůležitějších hodnot. Ženy spíše očekávají, že budou mít o něco staršího muže, který bude schopen zajistit rodinu ekonomicky. To je logické, neboť ženám i mužům záleží na prosperitě a stabilitě budoucí rodiny. Mladá a přitažlivá žena je příslibem zdravých potomků a starší, zajištěný muž umožní rodině získat dostatek materiálních statků pro život. Také Matoušek se přiklání k názoru, že při volbě partnera je upřednostňován člověk stejné rasy, náboženství i sociální vrstvy a zdůvodňuje to tím, že sňatky z tohoto hlediska homogenní jsou prokazatelně statisticky úspěšnější.⁹⁹ S názorem, že jsou tato manželství úspěšnější, se ztotožňuji, avšak domnívám se, že důvodem takto podobných výběrů je spíše určitý podobný životní styl těchto lidí a pohyb v podobných kruzích, než cílený výběr. Mají větší šanci se setkat a trávit spolu čas, než jedinci jiné rasy, náboženství či sociální vrstvy.

Velký vliv na posuny v partnerských vztazích měl také **vynález antikoncepce** a dalších prostředků zabraňujících otěhotnění. Můžeme říci, že 60. a 70. léta 20. století předznamovala svým uvolněným postojem k sexu konec patriarchátu. Manželství už nemělo monopol na sex, ten se emancipoval od reprodukce i od romantické lásky a stal se z něj samostatný a legitimní zdroj slasti. A netýkalo se to pouze mužů. Skončila doba, kdy byla žena sexuálně závislá na svém muži.¹⁰⁰ Antikoncepce změnila pozici ženy v rodině, ale také ve společnosti. Najednou měla možnost autonomního rozhodování o svém těle, o mateřství, o tom, kdy chce mít děti, s kým je chce mít, ale hlavně kolik.

„Po staletí bylo čápovo posměšné klepání zobákem tím nejnepříjemnějším zvukem, jenž probouzel milence ze sna. Dnes je situace jiná. Kondom, pilulky, pesar, Dana, a když všechno selže, nakonec i odborně provedený potrat, postavily dosti bezpečnou hráz mezi milováním a rozením dětí.“¹⁰¹

⁹⁹ MATOUŠEK, Oldřich. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. 2. rozš. a přeprac. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 1997, 144 s. ISBN 80-85850-24-9. s. 51

¹⁰⁰ MOŽNÝ, Ivo. *Rodina a společnost*. 2., upr. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2008, 323 s. ISBN 978-80-86429-87-8, s. 141.

¹⁰¹ MOŽNÝ, Ivo. *Moderní rodina: (mýty a skutečnosti)*. 1. Vyd. Brno: Blok, 1990, 184 s. ISBN 80-7029-018-8, s. 59.

2.4 Vztahy singles

I když jsou singles považováni za jedince, jež žijí sami bez partnera, neznamená to, že by neudržovali žádné vztahy. Když se podíváme do historie, zjistíme, že už od 60. let se určité nestandardní vztahy vykazující jistou míru svobody a otevřenosti vymezují pojmem singles.¹⁰² Také z novodobého výzkumu Marcela Tomáška, jenž byl zaměřen na racionalizaci, motivace a určité charakteristické životní strategie těchto jedinců vyplynulo, že i když charakterizují sebe jako singles, často nějakou formu opakujících se nebo i dlouhodobějších vztahů udržují.

„... nejde tak výrazně o to, že v současnosti mají mladší lidé větší tendenci zůstat sami bez partnera/partnerky, ale spíše o to, že mnohdy opravdu tak úplně sami nejsou a že klíčovým problémem je přizpůsobení a adaptace tradičních struktur soužití potřebám současné společnosti tak, jak se komplexně transformovala po roce 1989, tedy že jde o vznik a prosazování se alternativních forem k tradičním partnerským vztahům (manželství, dlouhodobé kohabitaci s uskutečňovanou reprodukcí).“¹⁰³

Formy těchto vztahů následně Tomášek vymezil takto:

- **ženatí milenci a vdané milenky** – překvapivé bylo zjištění, že značná část převážně singles žen udržuje vztah s ženatým milencem. Tyto vztahy se mohou jevit jako relativně nestabilní, avšak zároveň nevylučují dlouhodobost.¹⁰⁴ Předpokládám, že tyto vztahy nejsou do budoucna nijak perspektivní a singles ženy i muži jsou si vědomi, že očekávat dlouhodobý seriózní vztah, případně manželství je spíše nereálné,
- **manželství na víkend** – anglický jazyk pro tento vztah používá pojmenování *living apart together* – odděleně, ale spolu. Jedná se o to, že dvojice udržuje vztah, avšak zachovává si také svůj prostor. Pár se schází pouze v určité dny a zbytek času žije svůj vlastní život a nechává si svou autonomii. Tato kategorie zahrnuje jak prvky singles, tak i klasického vztahu a přibližuje se nejvíce ke vztahu

¹⁰² LIPKOVÁ, Simona. *Vztahy 21. století: víkendová manželství či nárazovky?* In: Sociopress.cz [online]. 2014-9-22 [cit. 2015-2-2]. Dostupné z: <http://sociopress.cz/vztahy-21-stoleti-vikendova-manzelstvi-ci-narazovky/>

¹⁰³ TOMÁŠEK, Marcel. *Singles a jejich vztahy; kvalitativní pohled na nesezdané a nekohabituující jednotlivce v České republice. Sociologický časopis*, Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2006, roč. 2006, č. 1, s. 81-106. ISSN 0038-0288, s. 96

¹⁰⁴ TOMÁŠEK, Marcel. *Sami ale ne úplně; nové vztahy - vznik alternativních forem k tradičním vztahům v ČR. Gender, rovné příležitosti, výzkum*, Praha: SoÚ AV ČR, 2004, roč. 2004, č. 4, s. 16-19. ISSN 1213-0028, s. 17.

dlouhodobému.¹⁰⁵ S formou tohoto vztahu jako alternativního vztahu singles nesouhlasím, neboť se domnívám, že sem nepatří z toho důvodu, že už se v podstatě jedná o klasický vztah a se singles nemá téměř nic společné, neboť existuje spousta jedinců, jež takový vztah udržují a za singles se v žádném případě nepovažují,

- **vztahy na dálku a vztahy na jednu noc** – v angličtině lze opět užít ustálených termínů *long distance relationships* a *one night stands*. Tomášek zde poukazuje na to, že i když se jedná o značně odlišné formy vztahů, z rozhovorů vyplynulo, že jsou často kombinovány.¹⁰⁶ Já osobně bych sem zařadila také *vztahy virtuální* – navázané zejména přes sociální sítě, protože se neustále rozšiřují a často také zapadnou jako třetí komponent do kombinace vztahů na dálku a vztahů na jednu noc nebo jim mohou předcházet.
- **otevřené vztahy** – jedná se například o vztahy, kdy se partneři rozejdou pro jiný vztah, ale později se k sobě opět vrátí, avšak na základě dohody nevyklučují intimní vztah s jinými partnery.¹⁰⁷ Rozlišují se však vztahy, které charakter otevřených vztahů získávají během vývoje klasického dlouhodobého vztahu a potom ty vztahy, jež jsou od začátku oboustranně deklarativně otevřené. Míra otevřenosti však nemusí být vyhrocena úplně, ale může nabírat různých forem, kdy se dá hovořit spíše o *vztazích tolerantních*,
- **přátel/přítelkyně do nepohody** – u této formy se jedná zejména o vztahy sexuální. Tito dočasní milenci mohou sloužit jako momentální náhražka dlouhodobého vztahu,¹⁰⁸ Myslím si však, že pro singles často mohou znamenat také stálou a vyhovující formu vztahu bez závazků a citového vázání.
- **hra na dokazování si** – tato forma vztahů ukazuje nedostačující sebedůvěru některých singles, jež může pramenit ze způsobu jejich života. Tito jedinci mají potřebu dokazovat si, že jsou neustále chtění a žádání,

¹⁰⁵ LIPKOVÁ, Simona. *Vztahy 21. století: víkendová manželství či nárazovky?* In: Sociopress.cz [online]. 2014-9-22 [cit. 2015-2-2]. Dostupné z: <http://sociopress.cz/vztahy-21-stoleti-vikendova-manzelstvi-ci-narazovky/>

¹⁰⁶ TOMÁŠEK, Marcel. *Sami ale ne úplně; nové vztahy - vznik alternativních forem k tradičním vztahům v ČR. Gender, rovné příležitosti, výzkum*, Praha: SoÚ AV ČR, 2004, roč. 2004, č. 4, s. 16-19. ISSN 1213-0028, s. 17.

¹⁰⁷ DROTOVÁN, Michal., BLEHA, Branislav. *Analýza fenoménu singles v Evropě a na Slovensku*. In: Sociológia 40 (1), 2008, s. 62-81, s. 66.

¹⁰⁸ TOMÁŠEK, Marcel. *Sami ale ne úplně; nové vztahy - vznik alternativních forem k tradičním vztahům v ČR. Gender, rovné příležitosti, výzkum*, Praha: SoÚ AV ČR, 2004, roč. 2004, č. 4, s. 16-19. ISSN 1213-0028, s. 18.

- **rozvíjení vztahů s rodinnými příslušníky** – chybějící vztahy mohou být nahrazeny větším rozvíjením vztahů s rodinou. Hrozí však určité „upnutí se“ na rodinné příslušníky, hlavně na děti.

Tomášek upozorňuje také na to, že kromě rozvíjení vztahů s rodinnými příslušníky existuje celá řada aktivit a zástupných činností, které mohou kompenzovat partnerské vztahy. Jedná se např. o hudbu, výtvarné projevy či různé únikové alternativy např. posezení s přáteli.¹⁰⁹

Formy alternativních vztahů singles mohou být krátkodobé i dlouhodobější a určitě závisí také na věku singles. Odpověď na to, kdy přichází moment, ve kterém jsou singles ochotni vzdát se své mladické svobody, je však nejednoznačná a individuální, což potvrzují i respondenti z Tomáškovy výzkumu:

„Do určitého věku určitě preferuješ nějakou tu svobodu a nezávislost, myslím, že u mě to tak možná i bylo, a teď to jako sleduju těžce, že se to přehouplo po té třicítce, nebo už těsně před tou třicítkou to tak začalo krystalizovat, že jako opravdu už jsem ochotna se vzdát té svobody.“

„...máš pocit, v něco věříš, že nějak budeš žít, a ty nevíš přesně jak, akorát máš ten pocit, že to bude všechno v pořádku. Ty nemáš daný, že budeš umělcem, že budeš cestovatelem, že budeš vědcem, nic, nevíš to přesně, ale zároveň víš, že to bude dobrý, krásný. A samozřejmě protože ten sen nikdy přesně nedefinuješ, co vlastně jsi, tak ho nemůžeš naplnit. A je to otevřené, ty můžeš všechno... všechno to je otevřený – a běží ten čas, běží a ty nevolíš žádnou z těch cest, protože jakmile něco zvolíš, tak ostatní odřízneš a furt je všechno otevřený a najednou se ukáže, že už není otevřený vůbec nic. Každé rozhodnutí je, že něco jiného ztrácíš, to je úplně to nejstrašnější. ...ale přesto furt si myslím, že v tuhleto chvíli v šestatřiceti můžu věřit na nějaký ideál, na něco ideálního, nemusím jít do kompromisu a myslím, že ještě to není tak ztracený a že jsou věci, které se fakt objevují čas od času...“

Marcel Tomášek však dodává: *„Vážnou otázkou je, jde-li u singles o pouhé odložení manželství nebo dlouhodobého soužití zahrnujícího rodičovství, či přece jenom také o socioekonomicky dané prosazování nového životního způsobu – permanentní alternativy k tradičním vztahům.“*¹¹⁰

¹⁰⁹ TOMÁŠEK, Marcel. *Sami ale ne úplně; nové vztahy - vznik alternativních forem k tradičním vztahům v ČR. Gender, rovné příležitosti, výzkum*, Praha: SoÚ AV ČR, 2004, roč. 2004, č. 4, s. 16-19. ISSN 1213-0028, s. 18.

¹¹⁰ TOMÁŠEK, Marcel. *Singles*. In: Listy.cz [online]. 2005-4-1 [cit. 2015-2-2]. Dostupné z: <http://www.listy.cz/archiv.php?cislo=054&clanek=040504>

3 ŽIVOTNÍ SPOKOJENOST

Pozitivním stránkám lidského života nebyla v oblasti psychologie dlouho věnována přiměřená pozornost. Jedním z důvodů je zejména to, že psychologie byla zaměřena na pomoc lidem, proto se v historii spíše obracela k tématům lidsky bolestným. Psychologové se snažili popsat a pochopit příčiny a zdroje osobní nepohody a usilovali o jejich překonání. Američtí psychologové Diener a Myers poukazují na převahu studií, které se zabývaly negativními stavy a situacemi a upozorňují na absenci výzkumů o pozitivních tématech v poměru 17:1. Za posledních více, než 20 let se však tento stav změnil a jedním z nejvíce studovaných psychologických témat se stala právě životní spokojenost nebo také osobní pohoda.¹¹¹

I když téměř každý z nás intuitivně ví, co tento pojem znamená, je těžké ho definovat a také zkoumat.¹¹² Pro každého z nás může znamenat něco jiné, přesto se na určitých aspektech životní spokojenosti většina z nás shoduje.

3.1 Vymezení pojmu

„Životní spokojenost není cílem, je trvalou vlastností a nástrojem k uskutečňování přítomných okamžiků dne, jež nazýváme životem člověka.“¹¹³

Spokojenost nebo také štěstí je něčím, o čem má každý člověk svou vlastní představu. S tímto pojmem se můžeme setkávat na různých místech. Může se jednat o lidovou mluvu nebo tento výraz můžeme nalézt ve filozofických spisech a to jak starých, tak i současných. Objevují se také v soudobých odborných psychologických studiích. Relativně nejpřesněji je tento pojem definován v psychologických experimentálních pracích, kde se ale jeho přesné definování liší od lidového pojetí. Proto ho psychologové označují i jinými slovy – má určitější a přesnější název. Potom můžeme hovořit například o spokojenosti se životem (*satisfaction with life*) nebo o tom, že je člověku dobře (*well-being*) atp.¹¹⁴

Pokud se v psychologii hovoří o psychickém či sensorickém blahu, používá se právě pojmu *well being*, kdy *well* znamená „dobře“ a *being* „žití, existence“.

¹¹¹ HRDLIČKA, Michal, Julián KURIC a Marek BLATNÝ. *Krize středního věku*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2006, 167 s. ISBN 80-7367-168-9, s. 116.

¹¹² HAMPLOVÁ, Dana. *Životní spokojenost: rodina, práce a další faktory*. 1. vyd. Praha: Sociologický ústav AV ČR, c2004, 43 s. ISBN 80-7330-063-x, s. 11.

¹¹³ KMUNÍČKOVÁ, Zdena. *Jak pěstovat životní spokojenost*. In: Clanky.vzdelani.cz [online]. 2012-8-6 [cit. 2015-2-4]. Dostupné z: <http://clanky.vzdelani.cz/jak-pestovat-zivotni-spokojenost-a5017>

¹¹⁴ KŘIVOHLAVÝ, Jaro. *Psychologie pocitů štěstí: současný stav poznání*. Vyd. 1. Praha: Grada. 2013, 131 s. ISBN 978-80-247-4436-0, s. 11-12.

V tištěné formě se někdy také rozlišuje *well-being* jako horizontální pojetí štěstí a *Well-Being* jako vertikální neboli hlubší a obsažnější pojetí štěstí.¹¹⁵

Pojem *well being* chápáný jako jedna ze základních charakteristik člověka se však určuje ještě přesněji. Jestliže je danému člověku „dobře“, což vystihuje slovo *well*, potom je nutné vědět také to, jak moc dobře mu je, což je ale viděno pouze ze subjektivního pohledu daného člověka – pouze dotýčný to pociťuje a pouze on sám hodnotí dle svých osobních měřítek, co považuje za spokojenost, osobní pohodu a kvalitní život. Nejedná se tedy o objektivní údaj.¹¹⁶ Pojem *subjective well – being* je tedy chápán jako individuální stav spokojenosti, štěstí a pohody, znamená tedy především nutnou nepřítomnost pocitu neštěstí, deprese či úzkosti a celkově nespokojenosti. Štěstí však nemůžeme považovat pouze za jejich protiklad a myslet si, že se dostavuje tehdy, když nejsme nešťastní. Je zde totiž ještě nutná přítomnost pozitivní emoce, radosti či slasti. I toto měřítko je však nepřesné. Pokud by toto vysvětlení stačilo, znamenalo by to, že nám k tomu, co označujeme pojmem *well – being* postačuje každá malá radost – nákup oblečení nebo výhra našeho týmu v hokeji. Je nutné opřít se o něco méně pomíjivého, registrovat stabilnější vztah, určité pevné pozadí – tedy celkovou spokojenost se svým životem – v práci, v rodině, ve volném čase.¹¹⁷

Další významově podobné výrazy mohou být např. „*happiness*“ (štěstí), „*welfare*“ (blaho), „*satisfaction*“ (spokojenost) i „*life satisfaction*“ (životní spokojenost), „*prosperity*“ (úspěšnost), „*Quality of life*“ (kvalita života), „*health*“ nebo „*mental health*“ (zdraví či duševní zdraví) a „*pleasure*“ (potěšení, radost). Obsahem se však tyto termíny mohou více či méně lišit. Obsahově nejobsáhlejší je právě „*well-being*“ (osobní pohoda), čemuž je nejbližší právě životní spokojenost, jež je považována za kognitivní složku osobní pohody.¹¹⁸

Osobní pohoda je dle Blatného: „...*dlouhodobý či přetrvávající emoční stav, ve kterém je reflektována celková spokojenost člověka s vlastním životem.*“

¹¹⁵ KŘIVOHLAVÝ, Jaro. *Psychologie pocitů štěstí: současný stav poznání*. Vyd. 1. Praha: Grada. 2013, 131 s. ISBN 978-80-247-4436-0, s. 25

¹¹⁶ Tamtéž, s. 27

¹¹⁷ MOŽNÝ, Ivo. *Česká společnost: nejdůležitější fakta o kvalitě našeho života*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2002, 207 s. ISBN 80-7178-624-1, s. 14.

¹¹⁸ RYBÁŘOVÁ, Anna. *Životní události a životní spokojenost*. Brno, 2009. Diplomová práce. Masarykova univerzita v Brně, Fakulta filozofická. Vedoucí diplomové práce Marek Blatný, s. 9.

Osobní pohoda se objevuje i v definici zdraví Světové zdravotnické organizace. Na zdraví nepohlíží jen jako na nepřítomnost nebo přítomnost určité nemoci nebo poruchy, ale za důležitý považuje také stav celkové duševní, tělesné i společenské pohody.¹¹⁹

V nejširším smyslu tvoří osobní pohodu složka kognitivní a emoční. Kognitivní složka je vědomé hodnocení vlastního života, emoční složka zahrnuje nálady, afekty a emoce, neboť určitou míru spokojenosti lidé zažívají, aniž by o ní vědomě přemýšleli. Emočními komponentami osobní pohody jsou dlouhodobě prožívané pozitivní a negativní emoční stavy (jejich frekvence a intenzita) a také štěstí. Za štěstí lze považovat převahu pozitivních emocí nad negativními nebo jednoduše stav protikladný depresi. Avšak jak už bylo výše zmíněno, mělo by se jednat o stabilní stav člověka. Warner Wilson, který se definicemi štěstí zabýval, sestavil seznam charakteristik, jež šťastné lidi popisují. Jedná se o jedince, kteří jsou mladí, zdraví, optimističtí, sebevědomí, bezstarostní, vzdělaní, dobře placení, s vysokou pracovní morálkou, přiměřenými aspiracemi, v manželském svazku, obojího pohlaví a s velkým rozpětím inteligence.

Životní spokojenost je hlavní kognitivní komponentou osobní pohody a je považována za: „...*vědomé hodnocení vlastního života jako celku.*“ Také výzkumy prokázaly, že životní spokojenost má k pojmu osobní pohoda nejbližší, protože je nejčastěji využívána účastníky výzkumů jako její synonymum. Globální životní spokojenost také úzce souvisí se spokojeností v subjektivně významných životních oblastech. Patří sem přátelé, rodina, pracovní prostředí, ekonomický status, sociální postavení a také sebehodnocení.¹²⁰

Další pojem, jenž je nutné objasnit a jenž s životní spokojeností souvisí je kvalita života. Životní spokojenost v této souvislosti bývá chápána jako součást kvality života. Kvalita života je potom vyjádřena ve dvou dimenzích. První dimenzí je subjektivní a druhou dimenzí objektivní osobní pohoda, přičemž subjektivní pocit osobní pohody se skládá ze čtyř komponentů. Jedná se o psychickou osobní pohodu v užším slova smyslu, sebeúctu (*self-esteem*), sebeuplatnění (*self-efficacy*) a osobní zvládnutí (*personal control, mastery*). Psychickou osobní pohodu tvoří různé emoční a kognitivní dimenze, kam můžeme zahrnout např. pozitivní a negativní afektivitu, štěstí, životní spokojenost, shodu mezi očekávanými a dosaženými životními cíli, psychosomatické symptomy, náladu atd.

¹¹⁹ KEBZA, Vladimír, ŠOLCOVÁ, Iva. *Koncept osobní pohody (well-being) a jeho psychologické a interdisciplinární souvislosti*. In BLATNÝ, M., DOSEDLOVÁ, J., KEBZA, V. eds. *Psychosociální souvislosti osobní pohody*. Brno: MSD, 2005, s. 11-35. ISBN 80-86633-35-7, s. 12.

¹²⁰ BLATNÝ, Marek. *Psychologie osobnosti: hlavní témata, současné přístupy*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2010, 301 s. ISBN 978-80-247-3434-7, s. 198.

Jako komponenty objektivní osobní pohody lze chápat funkční kapacitu organismu, zdravotní stav a socioekonomický status.¹²¹

3.2 Faktory ovlivňující životní spokojenost

Podle dnešních poznatků lze tyto faktory rozdělit do čtyř kategorií. Patří sem jednak demografické a socioekonomické faktory a jednak osobnostní dispozice a diskrepance (versus shoda) mezi subjektivními očekáváními a skutečností a také sociální vztahy.¹²² Některé z nich se pokusím více popsat a přiblížit.

Velkou skupinou faktorů, jež přispívají k životní spokojenosti, jsou bezesporu **demografické faktory**, kam patří pohlaví, věk, vzdělání, zaměstnání, zdravotní stav, rodinný stav, sociální status (příslušnost k sociální vrstvě), ekonomický status (příjem), podmínky bydlení, víra a příslušnost k rase či etniku.

V počátcích výzkumu osobní pohody, a tedy i životní spokojenosti, se pozornost badatelů upínala zejména k těmto faktorům. Předpokládalo se, že zdraví lidé, kteří jsou navíc dobře ekonomicky zajištěni, a mají dobré rodinné zázemí, jsou spokojenější, než lidé nemocní, nezaměstnaní a opuštěni, což se výsledky výzkumů potvrdilo (např. studie W. Wilsona), avšak zároveň bylo zjištěno, že demografické faktory mají na osobní pohodu daleko menší vliv, než se předpokládalo a k celkové osobní pohodě přispívají pouze jednou pětinou, zatímco čtyři pětiny prožívané pohody mají zdroje jinde.¹²³

Pokud jde o **věk a pohlaví**, nebyla prokázána jednoznačná souvislost s životní spokojeností. Někteří autoři zmiňují, že starší lidé jsou spokojenější, než mladí, neboť nejenom, že nemají takové ambice a očekávání, ale vedou řádnější život, méně riskují, pijí méně alkoholu, jsou spokojenější také v zaměstnání, protože ve vyšším věku bývají na vyšších postech s lepším platovým ohodnocením. Životní zkušenosti a méně riskantní životní styl tedy mohou vést k přesvědčení, že starší lidé budou spokojenější, než mladší. Musíme však počítat také s tím, že ve vyšším věku může docházet ke zhoršujícím se zdravotním obtížím, ubývání sociálních kontaktů či ztrátě kontroly

¹²¹ BLATNÝ, Marek. *Psychosociální souvislosti osobní pohody*. Brno: Masarykova univerzita, 2005, 109 s. ISBN 80-86633-35-7, s. 15.

¹²² BLATNÝ, Marek. *Psychologie osobnosti: hlavní témata, současné přístupy*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2010, 301 s. ISBN 978-80-247-3434-7, s. 199.

¹²³ BLATNÝ, Marek. *Psychosociální souvislosti osobní pohody*. Brno: Masarykova univerzita, 2005, 109 s. ISBN 80-86633-35-7, s. 199 - 200.

nad svým životem.¹²⁴ Výsledky výzkumu, jež realizovala Hamplová, se přiklání k tvrzení, že celková životní spokojenost s věkem klesá. Zároveň se ve výzkumu potvrdilo, že se ženy a muži v celkové životní spokojenosti neliší. Některé studie však zmiňují, že ženy častěji trpí depresemi, což může vést k jejich menší životní spokojenosti.¹²⁵ Vliv pohlaví na osobní pohodu zkoumali také C. D. Ryffová a B. Singer. Po shrnutí výsledků, jež se shodovaly ve všech jejich analyzovaných studiích, vyplynulo, že ženy své vztahy s druhými a svůj osobní rozvoj posuzují více pozitivně, než muži. Se zvyšujícím se věkem u obou pohlaví také přibývá pozitivního hodnocení zvládnání prostředí, avšak hodnocení osobního rozvoje a smyslu života s věkem spíše klesá.¹²⁶ Osobně si však myslím, že věk ani pohlaví nehraje v životní spokojenosti téměř žádnou roli a záleží spíše na jiných faktorech.

Těmi může být **vzdělání, zaměstnání, platové ohodnocení i sociální status**. Výsledky studií jednoznačně ukazují, že spokojenost s prací má velmi silný a trvalý vztah ke spokojenosti se životem. U těchto faktorů je důležité to, co vede člověka k práci či studiu. Jestli studuje či studoval nebo pracuje proto, že ho daný obor zajímá nebo ho k tomu donutili např. rodiče. V prvním případě jde o vnitřní motivaci, ve druhém o vnější motivaci. Je jasné, že lidé, jež vede vnitřní motivace (osobní volba, osobní zájem atp.), mají míru životní spokojenosti podstatně vyšší.¹²⁷

„Míra spokojenosti člověka s prací se zvyšuje, když je mu dovoleno, aby v ní sledoval a realizoval své osobní, svobodně zvolené a jím osobně vysoce hodnocené cíle.“¹²⁸

Je tím míněno také zaujetí pro dané konání, kdy se člověk oddá činností, které dělá a nedělá je pro peníze, nýbrž z důvodu silného osobního zanícení,¹²⁹ což vyjadřují také slova Cantora a Sandersona: *„Žít i v práci takovým životem, jaký si člověk – hluboce*

¹²⁴ HAMPLOVÁ, Dana. *Životní spokojenost: rodina, práce a další faktory*. 1. vyd. Praha: Sociologický ústav AV ČR, c2004, 43 s. ISBN 80-7330-063-x, s. 16.

¹²⁵ Tamtéž, s. 20 – 22.

¹²⁶ BLATNÝ, Marek. *Psychosociální souvislosti osobní pohody*. Brno: Masarykova univerzita, 2005, 109 s. ISBN 80-86633-35-7, s. 23.

¹²⁷ KŘIVOHLAVÝ, Jaro. *Psychologie pocitů štěstí: současný stav poznání*. Vyd. 1. Praha: Grada. 2013, 131 s. ISBN 978-80-247-4436-0, s. 43.

¹²⁸ CANTOR, Nancy., SANDERSON, Catherine. A. *Life-task participation and Well-Being: The importance of taking part in daily life*. In: Kahneman, D., Diener, E., Schwarz, N. (Eds.) *Well-being: the foundations of hedonic psychology*. New York: Russel Sage Foundations, 1999, s. 230 – 243, s. 230.

¹²⁹ KŘIVOHLAVÝ, Jaro. *Psychologie pocitů štěstí: současný stav poznání*. Vyd. 1. Praha: Grada. 2013, 131 s. ISBN 978-80-247-4436-0, s. 48.

ve svém nitru – opravdu přeje.¹³⁰ Jedince plně ponořené do své práce můžeme najít mezi horolezci, autory (odborné literatury i prózy), umělci (herci, hudebníky, tanečníky), lékaři atd. Můžeme je však nalézt i v pracovním procesu.¹³¹ Velmi špatně však působí na osobní pohodu ztráta zaměstnání. Tento vliv se může projevit i na zhoršení zdravotního stavu, neboť nezaměstnanost se řadí k nejtěžším stresorům.¹³²

Finanční hodnocení, které zapadá do celkového socioekonomického statusu, má zásadní význam pro celkový pocit osobní pohody, avšak se zdá, že tento vztah je platný pouze do dosažení jisté minimální úrovně, která zajišťuje určitý práh dostatku či ekonomického standardu. Poté je tento vztah už ovlivněn také vzájemným srovnáváním mezi lidmi ze stejných i rozdílných příjmových kategorií.¹³³ Podstatné je také to, zda se příjem peněz zvyšuje po relativní bídě nebo se začíná zvyšovat od dříve dobře zajištěného vyššího základu. Spokojenost prudce rostla u jedinců s obecně vyšší mírou spokojenosti při relativně nižším základě. U lidí s nízkou mírou spokojenosti se počáteční míra nespokojenosti při docela malém zvýšení příjmu podstatně snižovala. Když se ale poté příjem peněz stále zvyšoval, zůstávala míra nespokojenosti nízká a více se neměnila.¹³⁴ Diener uvádí, že vyšší příjmy nemusí vést k větší životní spokojenosti. Dokonce hovoří o tom, že lidé, kteří jsou v životě výrazně zaměřeni na materiální statky, jsou méně spokojeni, než ti, pro které nejsou tyto statky prioritní.¹³⁵

Účinek vzdělání, zdá se, působí pouze zprostředkovaně, tedy ve shodě se zaměstnáním a také platovým ohodnocením, jež odpovídá stupni vzdělání.¹³⁶ Někteří autoři konstatují, že úroveň osobní pohody roste s vyšší úrovní vzdělání hlavně v dimenzi smyslu života. U žen se prokázal také vliv vzdělání na dimenze zvládnutí prostředí, sebepřijetí a vztahy s druhými.¹³⁷ Pokud však projdeme řadu prací, které k tomuto tématu byly zveřejněny,

¹³⁰ CANTOR, Nancy., SANDERSON, Catherine. A. *Life-task participation and Well-Being: The importance of taking part in daily life*. In: Kahneman, D., Diener, E., Schwarz, N. (Eds.) *Well-being: the foundations of hedonic psychology*. New York: Russel Sage Foundations, 1999, s. 230 – 243, s. 231.

¹³¹ KŘIVOHLAVÝ, Jaro. *Psychologie pocitů štěstí: současný stav poznání*. Vyd. 1. Praha: Grada. 2013, 131 s. ISBN 978-80-247-4436-0, s. 48.

¹³² Tamtéž, s. 20.

¹³³ BLATNÝ, Marek. *Psychosociální souvislosti osobní pohody*. Brno: Masarykova univerzita, 2005, 109 s. ISBN 80-86633-35-7, s. 20.

¹³⁴ KŘIVOHLAVÝ, Jaro. *Psychologie pocitů štěstí: současný stav poznání*. Vyd. 1. Praha: Grada. 2013, 131 s. ISBN 978-80-247-4436-0, s. 66.

¹³⁵ BLATNÝ, Marek. *Psychologie osobnosti: hlavní témata, současné přístupy*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2010, 301 s. ISBN 978/80-247-3434-7, s. 200.

¹³⁶ BLATNÝ, Marek. *Psychosociální souvislosti osobní pohody*. Brno: Masarykova univerzita, 2005, 109 s. ISBN 80-86633-35-7, s. 20.

¹³⁷ BLATNÝ, Marek. *Psychosociální souvislosti osobní pohody*. Brno: Masarykova univerzita, 2005, 109 s. ISBN 80-86633-35-7, s. 23..

můžeme vidět, že vztah vzdělání a životní spokojenosti je vesměs kladný. Studie ukázaly, že v relativně chudších státech (s nižší ekonomickou úrovní) je vztah mezi mírou spokojenosti a výší vzdělání podstatně užší a vyšší než ve státech s vyšší ekonomickou úrovní. Z toho vyplývá fakt, že lidé s určitou výší vzdělání jsou v chudších státech spokojenější, než ti, kteří žijí ve státech bohatších. Důvodem tohoto jevu může být určitá společenská úroveň (sociální status) vzdělanějších lidí. Vzdělanější člověk bývá v chudších státech více ceněn. Ve vyspělých státech se vyšší vzdělání stává spíše běžnou normou a to je také důvod, proč se v posledních desetiletích vliv vzdělání na životní spokojenost snižuje.¹³⁸

Vliv sociálního statusu je zmíněn také v knize Blatného, kde se můžeme dočíst, že pokles prožívání pocitu osobní pohody můžeme sledovat v souvislosti s nižším postavením na společenském žebříčku (což určuje především úroveň vzdělání). Dále dodává, že: „*Vzhledem k tomu, že tato pozitivní charakteristika představuje pravděpodobně jeden z protektivních faktorů ve vztahu k možným negativním důsledkům stresu, její absence naznačuje další možné oslabení osob, které se nacházejí na nižších úrovních socioekonomické hierarchie.*“¹³⁹

Dalším faktorem, jež má na životní spokojenost evidentní vliv je **rodinný stav**. Ivo Možný se vyjadřuje v tom smyslu, že: „*Starší lidé v retrospektivních výzkumech udávají, že nejšťastnějším obdobím jejich života byla doba, kdy vytvořili rodinu a měli malé děti. Více to platí pro ženy, než pro muže.*“ Dále hovoří o tom, že mít rodinu nebo žít s partnerem opačného pohlaví a s dětmi v trvalém svazku znamená pro jedince středního a vyššího věku plnější a spokojenější život. Tito muži a ženy, jež žijí v trvalých partnerských vztazích, vykazují statisticky vyšší ukazatele životní spokojenosti a také nižší nemocnost a úmrtnost. Dle statistik dokonce ztráta partnera výrazně zvyšuje riziko úmrtí v dalším roce. Život v rodině je také určitou prevencí různých civilizačních chorob a zvyšuje šanci na přežití u lidí, kteří jimi trpí.¹⁴⁰ Ivo Možný zmiňuje vyšší spokojenost v partnerských vztazích, avšak celá řada studií ukazuje, že celkově spokojenější se svým životem jsou přímo vdané ženy a ženatí muži, než jedinci rozvedení, svobodní či žijící

¹³⁸ KŘIVOHLAVÝ, Jaro. *Psychologie pocitů štěstí: současný stav poznání*. Vyd. 1. Praha: Grada. 2013, 131 s. ISBN 978-80-247-4436-0, s. 63.

¹³⁹ BLATNÝ, Marek. *Psychosociální souvislosti osobní pohody*. Brno: Masarykova univerzita, 2005, 109 s. ISBN 80-86633-35-7, s. 23.

¹⁴⁰ MOŽNÝ, Ivo. *Sociologie rodiny*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství, 1999, 251 s. ISBN 80-85850-75-3, s. 83.

v nesezdaném soužití. Jedinci žijící v manželství vykazují méně depresí a úzkosti a také více radosti. Může to být vysvětleno tím, že manželský svazek poskytuje větší praktické i emociální zázemí.¹⁴¹ Domnívám se, že větší vliv na životní spokojenost má spíše to, jaký vztah partnerů je, než to, zda žijí v manželství. Pokud vztah správně funguje a je kvalitní, mohou být jedinci žijící např. v nesezdaném soužití daleko spokojenější, než ti, jež žijí v nespokojeném manželství. Výsledky výzkumu Hamplové také neukazují, že by se spokojenost lidí žijících v nesezdaném soužití a manželství výrazně lišila. Podstatně nižší celkovou životní spokojenost však vykazují lidé žijící bez partnera.¹⁴²

Zdraví je v životě člověka velmi důležité a je považováno za jednu z nejvyšších hodnot. Souvislost mezi osobní pohodou a subjektivně pocíťovaným zdravím je statisticky významná, avšak některé studie (např. Breetvelt a Van Dam) ukazují, že životní spokojenost zdravých a těžce nemocných jedinců se liší jen mírně. Tato skutečnost je vysvětlována tím, že lidé mají schopnost aktivně zvládat zátěž pomocí kognitivních strategií. Ty pomáhají odklonit pozornost od potenciální hrozby nebo snížit její význam.¹⁴³

Kromě demografických vlivů působí na životní spokojenost také určité vlastnosti a další **charakteristiky osobnosti**. Do popředí vystupuje zvláště sebehodnocení. Vyšší, ale realisticky založené hodnoty sebehodnocení mají takřka vždy souvislost s lepším prožíváním osobní pohody. Temperamentové charakteristiky se dle studií jeví z dlouhodobějšího hlediska jako spolehlivější prediktor spokojenosti, než objektivní životní události.¹⁴⁴ Z dalších výzkumů vyplývá existence vztahu mezi extroverzí a kladnými emocemi na straně jedné a neuroticismem a zápornými emocemi na straně druhé. Určitým vysvětlením může být to, že extroverti jsou vnímavější k prožívání dění kolem sebe, mají vyšší citlivost ke změnám. Neurotici trpí vyšší mírou úzkosti a jsou méně citliví k pozitivnímu dění. Mají tedy i vyšší míru negativních emocí.¹⁴⁵ Podstatná je také převažující charakteristika distribuovaných emocí – nejenom kladná a záporná emotivita,

¹⁴¹ HAMPLOVÁ, Dana. *Životní spokojenost: rodina, práce a další faktory*. 1. vyd. Praha: Sociologický ústav AV ČR, c2004, 43 s. ISBN 80-7330-063-x, s. 17.

¹⁴² Tamtéž, s. 24.

¹⁴³ BLATNÝ, Marek. *Psychologie osobnosti: hlavní témata, současné přístupy*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2010, 301 s. ISBN 978/80-247-3434-7, s. 200.

¹⁴⁴ BLATNÝ, Marek. *Psychosociální souvislosti osobní pohody*. Brno: Masarykova univerzita, 2005, 109 s. ISBN 80-86633-35-7, s. 22.

¹⁴⁵ KŘIVOHLAVÝ, Jaro. *Psychologie pocitů štěstí: současný stav poznání*. Vyd. 1. Praha: Grada. 2013, 131 s. ISBN 978-80-247-4436-0, s. 58 – 59.

ale také její úroveň a také přístup ke zvládnání stresu atd.¹⁴⁶ Stabilní osobnostní rysy mají tedy vliv na osobní pohodu, avšak na pocit spokojenosti působí i různé okolnosti.¹⁴⁷

Dalším důležitým faktorem jsou aktivity, s nimiž se setkáváme mimo zaměstnání, tzv. **volnočasové aktivity**. Psychologické studie potvrdily mimořádně vysokou vazbu mezi mírou spokojenosti a volnočasovou aktivitou. Výzkumy vykazují nejvyšší míru vztahu volnočasové aktivity a spokojenosti u lidí, kteří patří do nejvyšší společenské vrstvy. Rozdíly byly zjištěny také mezi druhy těchto aktivit a spokojeností. Zejména sportovní činnost (např. i klidná procházka) má dobrý vliv na spokojenost jedinců, snižuje depresivitu, úzkost i vliv stresových faktorů na krevní tlak a srdce, navíc zvyšuje hladinu endorfinů, tzv. hormonů štěstí. Pozornost je věnována i psychologickým stránkám sportu. Jedná se například o vliv sociálního kontaktu (zejména kontakt mezi sportovci), posílení vlastního vědomí o schopnostech něco dokázat, zážitku úspěchu z dobře zvládnutého cvičení atd. Z tohoto pohledu mají na spokojenost vliv sportovní aktivity, které znamenají pro jedince výzvu.¹⁴⁸

Jako další podstatný faktor stojí za zmínku **životní události**. Náš život není jednotvárný a střídají se v něm chvíle pohody i zátěžových situací, které nám mohou způsobit až depresi. Pokusy, jež se zabývaly pozitivními a negativními zážitky ve vztahu k životní spokojenosti ukázaly, že podstatnější vliv na životní spokojenost mají zejména zážitky negativní. Důvodem je zřejmě to, že pozitivních zážitků je daleko méně. Proto také lidé často vyhledávají např. adrenalinové sporty a vzrušení z nich. Chtějí zažít něco, co je vytrhne ze stereotypu, případně přímo z deprese. Avšak se také prokázalo, že podstatná je i doba, která uběhla od posledního adrenalinového zážitku. Čím starší je takový zážitek, tím slabší je jeho vzpruha. Navíc vzpomínka může mít i negativní vliv na životní spokojenost, neboť člověku může být líto, že se vše událo tak dávno. Nejenom takové zážitky však mají vliv na životní spokojenost. Důležité jsou i momentální okolnosti.

¹⁴⁶ BLATNÝ, Marek. *Psychosociální souvislosti osobní pohody*. Brno: Masarykova univerzita, 2005, 109 s. ISBN 80-86633-35-7, s. 22.

¹⁴⁷ BLÍŽKOVSKÁ, Jaroslava. *Objektivní a subjektivní faktory štěstí*. In Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity, řada psychologická P7. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2003. s. 55 - 62, 8 s. ISBN 80-210-3130-1, s. 57.

¹⁴⁸ KŘIVOHLAVÝ, Jaro. *Psychologie pocitů štěstí: současný stav poznání*. Vyd. 1. Praha: Grada. 2013, 131 s. ISBN 978-80-247-4436-0, s. 53.

Například, když se ráno probudíme a je venku hezky nebo naopak prší či když máme před sebou volný den nebo naopak musíme do práce.¹⁴⁹

Mezilidské vztahy zaujímají mezi objektivními faktory životní spokojenosti zvláštní postavení. Subjektivní spokojenost se neslučuje se sociální izolací a osamoceností. Různé studie dokazují, že potřeba afiliace je významná pro osobní pocit pohody. Například Campbel s dalšími spolupracovníky poukazuje na vyšší životní spokojenost u osob, jež mají více rozvinutou vztahovou síť. Argyle se k tomuto názoru přiklání, když tvrdí, že osoby se sítí sociálních vztahů méně upadají do deprese a mají méně dalších fyzických i psychologických obtíží. Což také poukazuje na fakt, že jednou ze základních potřeb jedinců je potřeba sounáležitosti, sociální příslušnosti a navazování vztahů s ostatními lidmi. Některé vztahy mohou být díky prohloubené intimitě jedinečné a lidské bytosti jsou na absenci vztahů mimořádně citlivé.¹⁵⁰

Faktorů je spousta, různým způsobem se prolínají a jejich míra působení na životní spokojenost je také jiná u každého jedince.

3.3 Životní spokojenost single žen a mužů

Na singles ženy a muže je pohlíženo rozdílně. Uplatňují se na ně také rozdílná měřítka a často se pro tento stav zdůrazňují u každého pohlaví jiné motivace. Nezřídka se předpokládá, že ženy si nedokázaly najít odpovídajícího partnera a proto jsou samy, na singles muže je však nahlíženo tak, že jejich stav je důsledkem svobodné volby a jsou s tímto stavem spokojeni.¹⁵¹ Jaká je ale opravdová životní spokojenost žen a mužů žijících bez partnera?

Problematika, jež se týká životní spokojenosti mužů a žen žijících single, je v České republice dosud málo zkoumaná. Studie z minulého století, které byly provedeny v USA, ukázaly, že životní spokojenost singles je všeobecně nižší, než životní spokojenost jedinců žijících v partnerských vztazích. Singles chybí především možnost sdílení, důvěra

¹⁴⁹ KŘIVOHLAVÝ, Jaro. *Psychologie pocitů štěstí: současný stav poznání*. Vyd. 1. Praha: Grada. 2013, 131 s. ISBN 978-80-247-4436-0, s. 68 - 69.

¹⁵⁰ BLÍŽKOVSKÁ, Jaroslava. *Objektivní a subjektivní faktory štěstí*. In Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity, řada psychologická P7. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2003. s. 55 - 62, 8 s. ISBN 80-210-3130-1, s. 56.

¹⁵¹ RADIMSKÁ, Radka; TOMÁŠEK, Marcel. *Singles – nový životní styl a jeho genderová specifika v České republice*. Pp 10–12 in: Gender, rovné příležitosti, výzkum, 2003, roč. 1–2, s. 12.

a sociální opora. Výzkumy ukázaly, že životní spokojenost singles závisí na postoji k chybějícímu dlouhodobému partnerství, na poměru vnímaných výhod a nevýhod a na příčině singlovství.¹⁵²

Z hlubšího výzkumu Očenáškové, která se aspekty životní spokojenosti singles zabývá, vyplynulo, že životní spokojenost singles závisí jednak na dispozičních faktorech, které mají dlouhodobý vliv na spokojenost a formují nejen chápání, ale i zvládání situací, ve kterých se singles nacházejí, a jednak na faktorech situačních, jejichž účinek je spíše krátkodobý a vznikají při vzájemném působení s prostředím. Životní spokojenost je ale také chápána jako prolínání se a vzájemné působení různých „spokojeností“ v odlišných oblastech života. Výzkum ukázal, že celkově jsou spokojenější single ženy, než single muži.¹⁵³ Nejčastěji byli singles spokojeni s nezávislostí a svobodou rozhodování. Muži oceňovali, že nemusí své priority přizpůsobovat ženám a ženy si cenily volného času, který mohou věnovat rodině a přátelům.¹⁵⁴ Právě udržování sociálních kontaktů bývá důležitým pozitivním faktorem životní spokojenosti singles. Díky nim se necítí osamoceni a jsou šťastnější a spokojenější. O rozvinuté sociální síti v souvislosti s životní spokojeností se zmiňují také Lamanna a Riedmann, když zdůrazňují, že na příznivé nastavení a spokojenost single mužů a žen mají podstatný vliv dobré vztahy s rodiči, sourozenci i přáteli.¹⁵⁵

Výzkum Očenáškové ukázal i fakt, že životní spokojenost singles ovlivňuje poměrně dost také hodnotová orientace a to zejména hodnota kariéry a partnerství. Hlavně u žen se prokázala nespokojenost díky chybějícímu partnerovi, zatímco u mužů absence partnerky tak podstatný vliv na spokojenost neměla. Zajímavým zjištěním bylo také to, že spokojenější singles ženy žijí ve městech.¹⁵⁶ Domnívám se, že důvodem tohoto zjištění je více možností, jež město nabízí a také větší intimita a menší tlak okolí na nalezení životního partnera.

¹⁵² OČENÁŠKOVÁ, Veronika. *Aspekty životní spokojenosti singles a jejich ověření na škálách*. In: Vmonline.cz [online]. 2011 [cit. 2015-2-12]. Dostupné z: http://www.vmonline.cz/upload/soubory/ocenaskova_singles_and_vmonline.pdf

¹⁵³ OČENÁŠKOVÁ, Veronika. *Aspekty ovlivňující životní spokojenost singles*. Olomouc, 2009. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Fakulta filozofická, Katedra psychologie. Vedoucí diplomové práce Irena Sobotková, s. 67.

¹⁵⁴ Tamtéž, s. 116.

¹⁵⁵ LAMANNA, Mary, RIEDMANN, Agnes. *Marriages and Families – Making Choices in a Diverse Society* (8th ed.). New Jersey: Prentice Hall, 2003, Inc., s. 212.

¹⁵⁶ OČENÁŠKOVÁ, Veronika. *Aspekty ovlivňující životní spokojenost singles*. Olomouc, 2009. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Fakulta filozofická, Katedra psychologie. Vedoucí diplomové práce Irena Sobotková, s. 151 – 152.

Na základě svého výzkumu charakterizovala Očenášková také spokojeného single člověka jako optimistu, důvěřujícího ve vlastní síly, které ho nezklamaly při překonávání různých životních zádrhelů. Je to člověk s pevnou vůlí, soběstačný a trpělivý. Nepřipouští si neúspěch, má reálné životní cíle a jejich dosažení bere jako výzvu k dalšímu snažení. V řešení různých situací je flexibilní a skutečnost, včetně svého single stavu, bere takovou, jaká momentálně je.

Spokojenost singles vysoce ovlivňuje také zaměstnání a kariéra. Muži navíc oceňují rovněž sebeuplatnění. K nespokojenosti singles naopak přispívá záporné sebepojetí, pesimismus, sklony k depresím a také negativní životní události. Životní spokojenost singles však nejvýrazněji ovlivňuje dobrovolnost jejich stavu. Avšak ani ta neznamená absolutní spokojenost. Za dobrovolným singovstvím mohou stát negativní zkušenosti z minulosti, špatné rodinné vztahy nebo psychosociální nevýhody.¹⁵⁷

Zajímavá fakta o single ženách byla zjištěna také agenturou GfK Czech. Přestože tyto ženy žijí samy, považují za faktory, jež mají velký vliv na spokojenost a štěstí partnerství a zamilovanost. Následovala práce, sociální vztahy a pocity užitečnosti. Velkou roli hrála také spokojenost se svým zevnějškem, s budováním vlastního bydlení a spokojenost s překonáváním sebe sama a také strachu (např. z řízení auta). Naopak za faktory, jež pocitu spokojenosti a štěstí brání, považovaly zejména pocit ujíždějícího vlaku (práce, partner), obavy z budoucnosti (správná a nesprávná rozhodnutí) a také zdravotní stav a nadměru různých povinností. Zajímavostí, jež vyplynula z výzkumu, bylo, že sex za základní faktor spokojenosti a štěstí považován nebyl. Single ženy považují za zdroj spokojenosti a štěstí momenty, které posunují život dopředu, do vyššího stádia, jiné etapy, k samostatnosti. Jako důležitou shledávají také relaxaci.

Problémem, jenž ovlivňuje životní spokojenost single mužů i žen může být jev zvaný overchoice. Alvin Toffler tento jev vysvětluje jako důsledek růstu alternativních voleb, díky kterým je člověk ochromen ve schopnosti rozhodovat se, a to ve všech oblastech života. Problém v různorodém výběru možností vidí i psycholožka Trojanová: *„Neustálá potřeba vybírat a o něčem rozhodovat vede k přílišnému zapojování rozumu, je však třeba vybírat také srdcem. Racionální posouzení situace a činností je nezbytné, ale pokud „nedopřejeme sluchu“ také svým pocitům, pak se snadno dostaneme*

¹⁵⁷ OČENÁŠKOVÁ, Veronika. *Aspekty ovlivňující životní spokojenost singles*. Olomouc, 2009. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Fakulta filozofická, Katedra psychologie. Vedoucí diplomové práce Irena Sobotková, s. 152 – 153.

do zajetí zvažování stále dalších a dalších možností, které nás následně mohou velmi snadno zcela zahltit.“ Dále zdůrazňuje, že pro ženy i pro muže je důležité najít vnitřní rovnováhu a ztotožnit se se svými rozhodnutími a povinnostmi, jež na sebe berou dobrovolně i nedobrovolně. To, co vede k nespokojenosti, je nutné přehodnotit dříve, než dojde ke zdravotním komplikacím či syndromu vyhoření.¹⁵⁸

¹⁵⁸ TROJANOVÁ, Martina. *V čem nalézají české ženy pocit štěstí a spokojenosti.* In: Psychologie.doktorka.cz [online]. 2011-11-30 [cit. 2015-1-27]. Dostupné z: <http://psychologie.doktorka.cz/v-cem-nalezaji-ceske-zeny-pocit-stesti-a-spokojenosti/>

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 METODIKA VÝZKUMU

Tato kapitola bude zaměřena na vlastní výzkum, který nejdříve charakterizují, poté určím cíl výzkumu a hypotézy a popíšu respondenty, kteří byli osloveni prostřednictvím dotazníkového šetření.

Sběr dat může probíhat dvěma způsoby. První metodou je kvalitativní výzkum. Pozornost je v něm věnována malému množství případů, které jsou studovány do hloubky. Určitý jev je sledován prostřednictvím interview nebo přímo pozorováním. Nástrojem tohoto výzkumu je rozhovor. Výsledky kvantitativního výzkumu se nedají vyjádřit číselně. Mohou být však podrobně a výstižně popsány.

Druhou metodou je výzkum kvantitativní. Nejčastěji používaným prostředkem k získávání dat v kvantitativním výzkumu je jednoznačně dotazník. Z dotazníku lze získat číselné údaje, které se většinou zpracovávají pomocí statistických metod a poté jsou interpretovány. Tento výzkum si žádá mnohem větší soubory dat a tím i respondentů. Výsledky jsou více reprezentativní, ověřitelné a také srovnatelné. Interpretace výstupů je ale u tohoto druhu výzkumu mnohem náročnější.¹⁵⁹

4.1 Charakteristika výzkumu

Při výzkumu jsem chtěla oslovit větší množství singles, proto jsem použila kvantitativní výzkum formou dotazníku.

Počátek aplikace tohoto výzkumu je u určité myšlenky, nápadu, teorie. Následuje vyjádření daného problému a pojmové ztvárnění situace. Dalším krokem je správná formulace pracovních hypotéz, které jsou určitým konstatováním opírajícím se o domněnky. Poté je zkonstruován vzorek a dojde ke sběru dat. Navazuje analýza těchto dat a následně ověřování a testování stanovených hypotéz.¹⁶⁰

¹⁵⁹ RADVAN, Eduard. Vavřík, Michal. *Metodika psaní odborného textu a výzkum v sociálních vědách*. Brno: Institut mezioborových studií, 2009, s. 22-24.

¹⁶⁰ DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost: Příručka pro uživatele*. 3. vyd. Praha: Karolinum, 2000, s. 299.

Dotazník vytvořený pro tento výzkum se skládá ze 13 uzavřených otázek, u kterých má respondent možnost vybrat z různých variant odpovědí, 5 polouzavřených otázek, kde jsou různé varianty odpovědí a varianta – jiné, kde respondent může dopsat to, co v odpovědích nenašel a 3 otevřených otázek. Při jeho vytvoření jsem se zaměřila na dotazy týkající se různých oblastí života singles, jako je zaměstnání, partnerské vztahy, bydlení, příjem, výhody a nevýhody stavu single, spokojenost single a další. Podstatné v dotazníku jsou také další charakteristiky respondentů, a to zejména pohlaví, věk a dosažené vzdělání. Otázky byly formulovány přehledně a srozumitelně s ohledem na téma diplomové práce.

4.2 Stanovení cíle výzkumu a hypotézy

Cílem výzkumu bylo zjistit a zmapovat, které faktory ovlivňují životní spokojenost z pohledu singles, subjektivně vnímané výhody a nevýhody života single, dočasnost nebo permanentnost tohoto stavu a ověřit stanovené hypotézy.

Vzhledem k cíli výzkumu jsem stanovila tyto hypotézy:

1. **Single muži jsou se svým stavem spokojenější, než single ženy.**
2. **Více, než 50 % single mužů nechce na svém stavu nic měnit.**
3. **Více, než 50 % single žen bere svůj stav jako dočasný a hledá stálého partnera.**
4. **Životní spokojenost singles ovlivňují více peníze, než svoboda a nezávislost.**

4.3 Charakteristika respondentů

Do účelového výběru respondentů jsem se rozhodla zařadit jedince, kteří se pohybují ve věkové kategorii 25 – 45 let a nemají stálého partnera, bez ohledu na jejich rodinný stav a na to, zda mají děti.

Respondenti byli osloveni jednak osobně a jednak jim byl zprostředkován internetový odkaz na dotazník přes sociální síť Facebook, internetové seznamky a portály zaměřené na singles (např. Aktivní singles). Internet jsem využila zejména proto, že se tímto způsobem dá oslovit vysoký počet respondentů a zajistit anonymitu.

Nejdříve byl však dotazník předložen 10 singles a proveden předvýzkum, kterým jsem si ověřila pochopení a správné sestavení otázky. Varianty odpovědí ve 2 otázkách musely být doplněny, teprve poté byl dotazník distribuován dále.

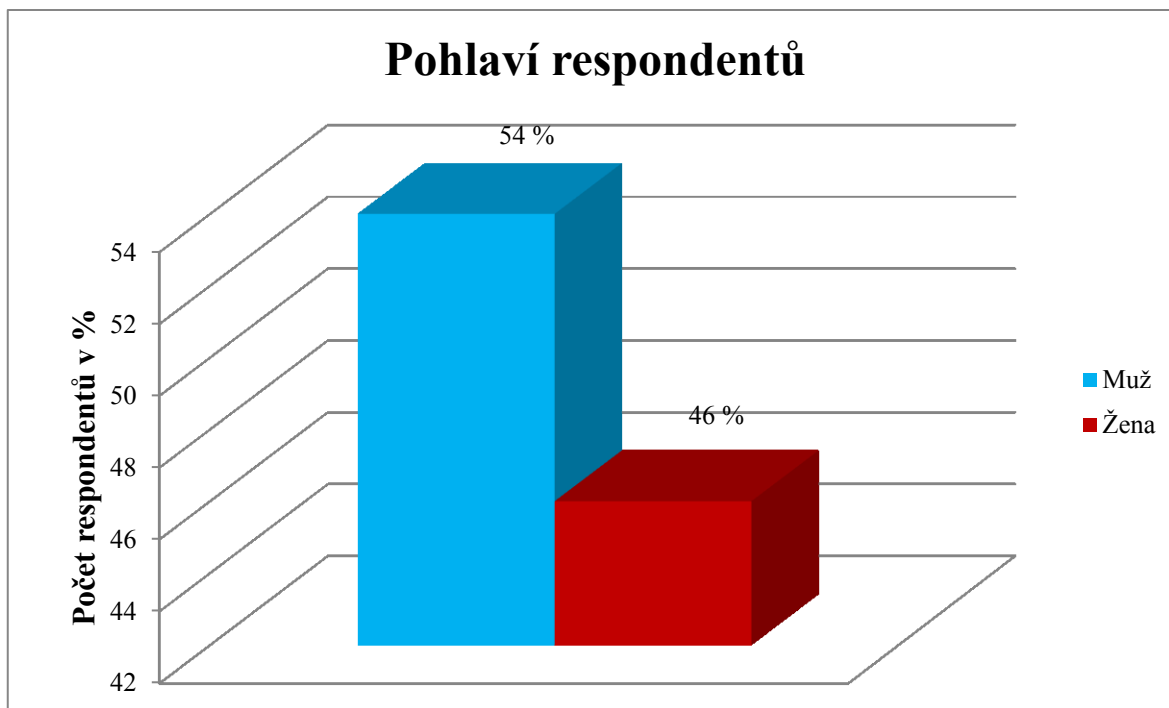
Celkem se výzkumu zúčastnilo 189 respondentů. Dotazníky byly shromažďovány v období od začátku prosince 2014 do poloviny února 2015. Při vyhodnocování dotazníků byly použity jednoduché statistické metody a výsledky byly zaznamenány do přehledných grafů.

5 ANALÝZA A INTERPRETACE DAT

Poslední kapitola se zaměřuje na vyhodnocení dotazníkového šetření a zhodnocení stanovených hypotéz. Výsledky jsou zaznamenány do přehledných grafů.

5.1 Vyhodnocení jednotlivých otázek dotazníku

Otázka č. 1: Pohlaví

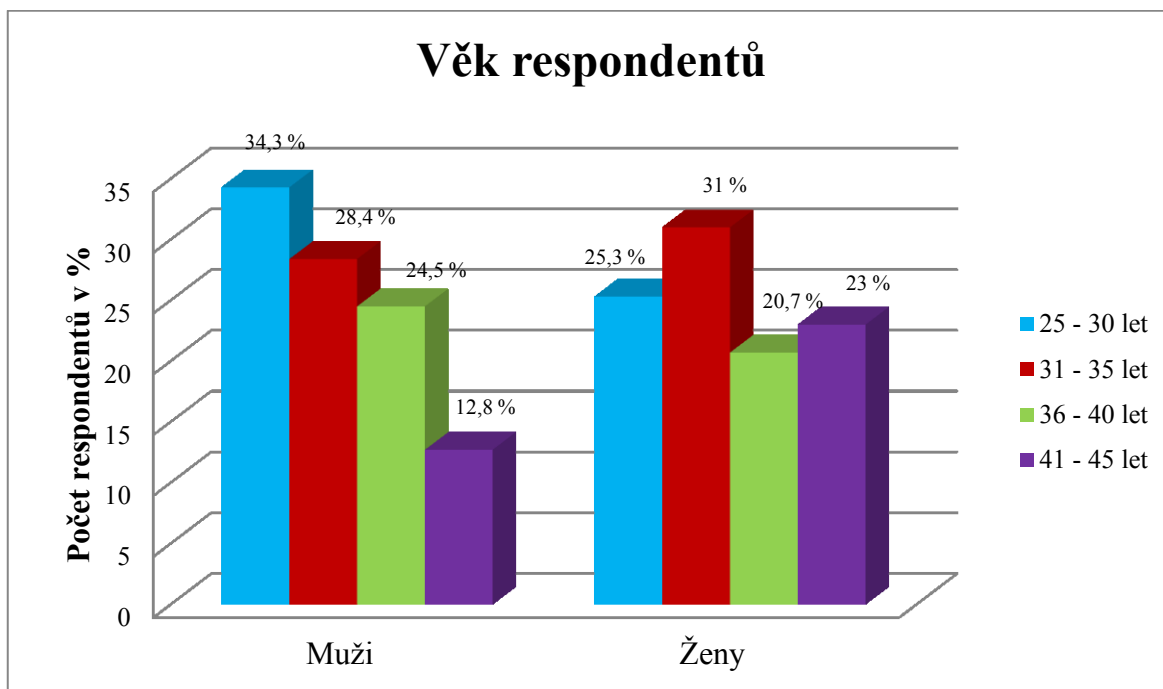

Obr. 1. Rozdělení respondentů podle pohlaví.

I přesto, že jsem ve výzkumu předpokládala početnější zastoupení žen, opak byl pravdou. Ochotnější k vyplnění dotazníku byli muži. Celkem se jich na výzkumu podílelo 102, což je 54 % všech respondentů, zatímco žen bylo 87, tedy 46 %.

Rozdíl není příliš velký, avšak i tak mě to překvapilo. Důvod vidím zejména v osobním oslovení mužů i žen. Vzhledem k tomu, že jsem obě pohlaví oslovovala i na seznamovacích portálech, chtěli muži využít možnosti seznámení a z toho důvodu byli ochotni vyplnit také dotazník. Ženy byly na těchto portálech méně sdílné a více spolupracovaly spíše na jiných sociálních sítích.

Otázka č. 2: Věk

Obr. 2. Rozdělení respondentů podle věku.

Otázku zaměřenou na věk dotazovaných pokládám za důležitou, neboť může být rozdíl v tom, co považují za důležité jedinci v nižších věkových kategoriích, a co ovlivňuje jejich životní spokojenost a co je důležité pro jedince ve vyšších věkových kategoriích, kteří už za sebou mají bohatší životní zkušenosti.

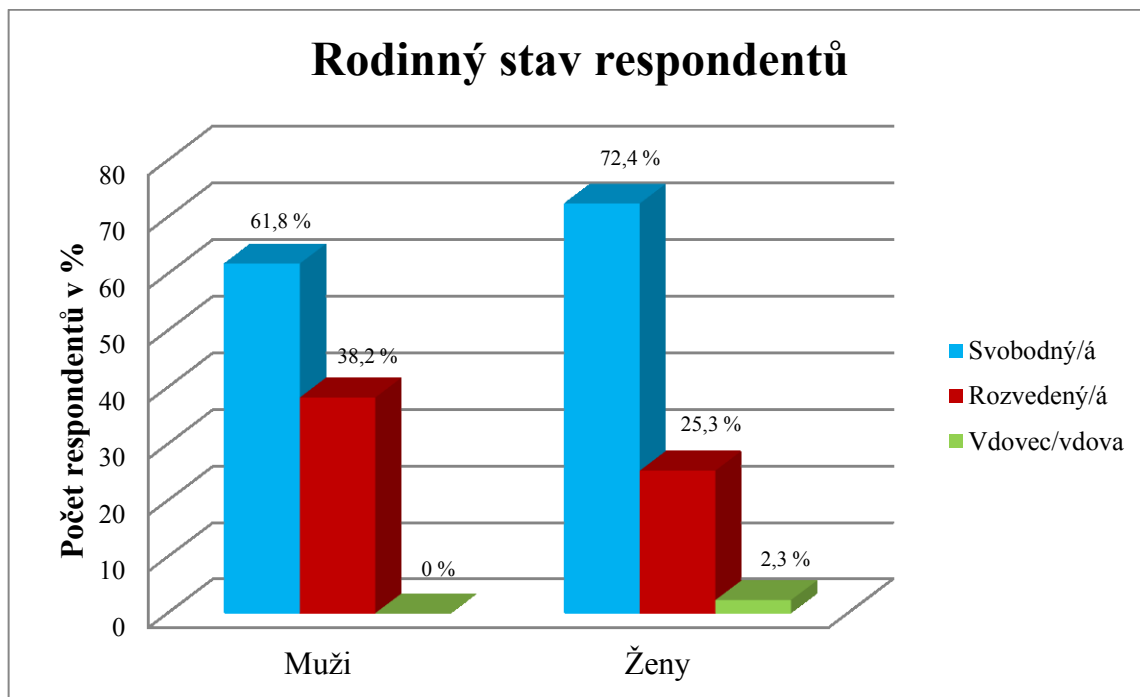
Použila jsem rozdělení dotazovaných do 4 věkových kategorií. Respondenty do 25 let a nad 45 let jsem do kategorií nezahrnula, protože nesplňují cílovou skupinu, kterou jsem si pro výzkum stanovila. Věková struktura ukazuje, že singles zastupují všechny mnou stanovené věkové kategorie.

Nejpočetnější skupinu tvoří muži od 25 do 30 let (35 mužů, tj. 34,3 % z celkového počtu single mužů). Do druhé početné skupiny spadají muži od 31 do 35 let (tj. 28,4 % z celkového počtu single mužů). Třetí věková kategorie mužů (36 – 40 let) je zastoupena 25 respondenty (tj. 24,5 % ze všech mužů). Mužů ve věku 41 – 45 let odpovědělo pouze 13 (tj. 12,8 % všech mužů).

U žen bylo nejpočetnější zastoupení ve věkové kategorii 31 – 35 let (27 žen, tj. 31 % všech žen). O něco méně respondentek zastupuje věková kategorii 25 – 30 let (22 žen, tj. 25,3 % všech žen). Překvapivě vysoký počet respondentek je ve věku 41 – 45 let (20 žen, tj. 23 % všech žen). Věkové rozpětí 36 – 40 let zastupuje 18 žen (tj. 20,7 % všech žen).

Z výzkumu vyplývá, že nejpočetnější skupinou singles jsou muži a ženy ve věku 25 – 30 let (57 respondentů, tj. 30,2 %). Dále respondenti od 31 do 35 let (56 dotazovaných, tj. 29,6 %), respondenti od 36 do 40 let (43 dotazovaných, tj. 22,8 %) a nejméně zastoupenou skupinou jsou singles od 41 do 45 let (33 respondentů, tj. 17,5 %).

Otázka č. 3: Rodinný stav

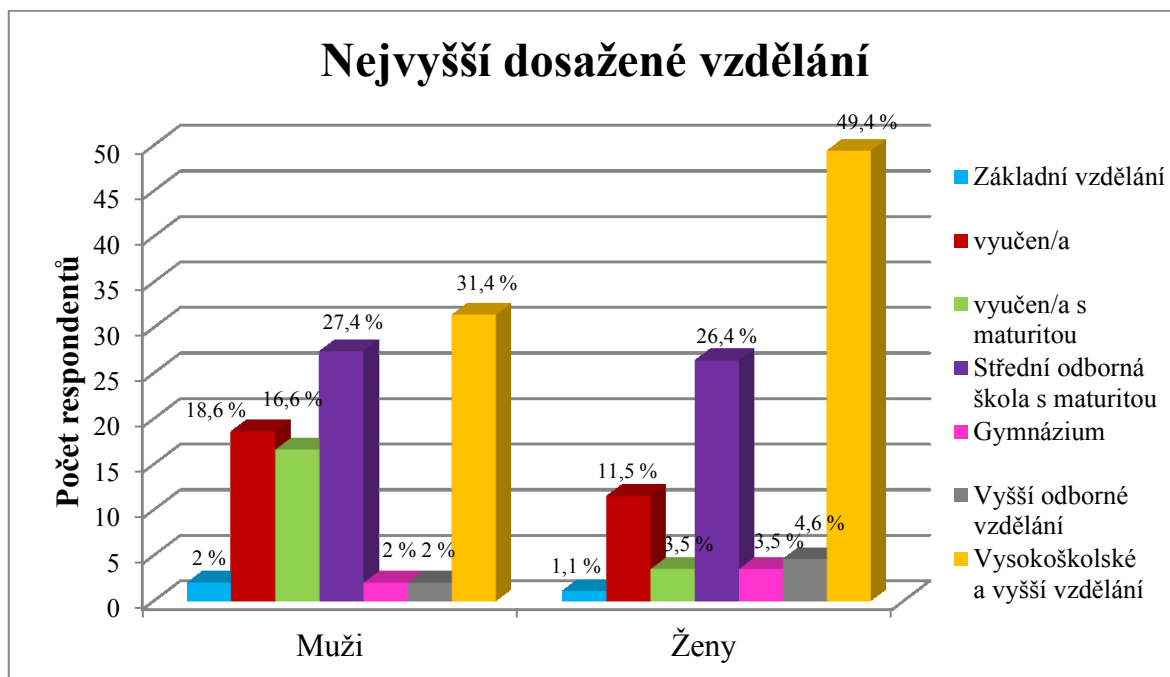
Obr. 3. Rozdělení respondentů podle rodinného stavu.

Dotazem na rodinný stav respondentů jsem se snažila zjistit, zda mezi singles převládají zejména svobodní lidé nebo se tento fenomén více rozšiřuje také v řadách rozvedených.

Jak u mužů, tak u žen převládají jednoznačně svobodní jedinci. Mezi muži bylo 63 svobodných (tj. 61,8 % ze všech mužů), 39 rozvedených (tj. 38,2 % ze všech mužů) a žádný muž nebyl vdovec. U žen byly výsledky obdobné. 63 žen bylo svobodných (tj. 72,4 % z celkového počtu žen), 22 rozvedených (tj. 25,3 % ze všech žen) a 2 byly vdovy (2,3 % z celkového počtu žen). Můžeme však vidět, že podíl zastoupení rozvedených mužů je daleko vyšší, než podíl zastoupení rozvedených žen.

Ve výzkumu bylo celkově zastoupeno 126 respondentů, kteří jsou svobodní (66,7 %), 61 rozvedených respondentů (32,3 %) a 2 vdovy (1,1 %).

Otázka č. 4: Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Obr. 4. Rozdělení respondentů podle nejvyššího dosaženého vzdělání.

Otázku související se vzděláním považuji za důležitou, neboť výzkumy ukazují, že singles jedinci jsou převážně vysokoškolsky vzdělání. I v tomto výzkumu se tato informace potvrdila.

Muži se základním vzděláním byli pouze 2 (tj. 2 % z celkového počtu mužů). Vyučených mužů bylo 19 (tj. 18,6 % ze všech mužů). 17 mužů bylo vyučeno s maturitou (tj. 16,6 % z celkového počtu mužů). Překvapující bylo zjištění, že mužů, kteří mají střední odbornou školu s maturitou, bylo 28 (tj. 27,4 % ze všech respondentů mužského pohlaví), což je po vysokoškolsky vzdělaných mužích, kterých bylo 32 (tj. 31,4 % z celkového počtu mužů), druhá nejpočetnější skupina mužů. Zastoupení gymnazistů (2 muži, tj. 2 % z celkového počtu mužů) a mužů, jež mají vyšší odborné vzdělání (stejně počty jako u gymnazistů) je překvapivě nízké. Zvláště vyšší odborné vzdělání jsem očekávala v daleko větším zastoupení.

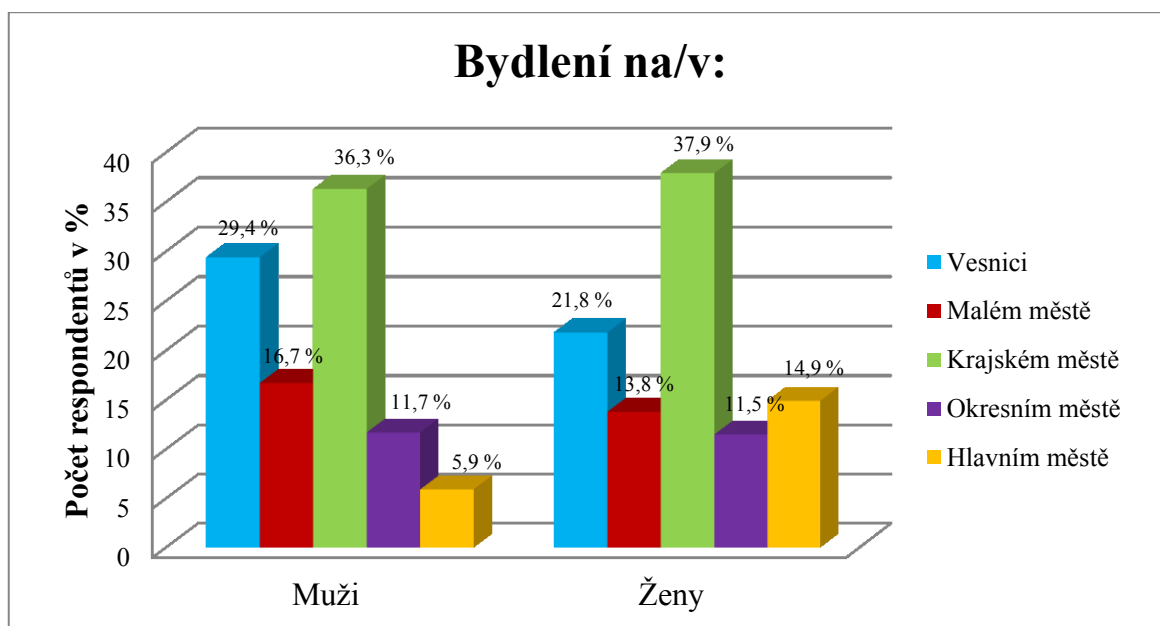
U žen bylo zastoupení vysokoškolaček ještě výraznější. 43 vysokoškolsky vzdělaných žen tvoří téměř polovinu dotazovaných žen (49,4 %). Druhým nejvyšším počtem u ženského pohlaví je 23 žen, jež absolvovaly střední odbornou školu s maturitou (tj. 26,4 % ze všech dotazovaných žen). Vyučených žen bylo 10 (tj. 11,5 % ze všech žen). Respondentek se základním vzděláním (1 žena, tj. 1,1 % ze všech žen), vyučených žen s maturitou

(3 ženy, tj. 3,5 % z celkového počtu žen), gymnazistek (stejně počty jako vyučených žen s maturitou) a žen s vyšším odborným vzděláním (4 ženy, 4,6 % ze všech žen) bylo zastoupeno velmi málo.

Tyto počty ukazují, že u singles opravdu vysokoškolské vzdělání převládá, ovšem singles s vyšším odborným vzděláním je celkově pouze 6 (3,2 %). Naopak se ukázalo, že střední odborné vzdělání je v počtu zastoupených respondentů druhé nejčastější (51 dotazovaných, tj. 27 %).

Toto rozdělení může ukazovat fakt, že pro singles je vzdělání důležité a logické také je, že se dosažené vzdělání snaží uplatnit i v zaměstnání. Pracovní pozice pro vysokoškoláky však většinou vyžadují náročnou časovou flexibilitu, což může vést k tomu, že nezbývá čas na soukromí a budování dlouhodobého vztahu.

Otázka č. 5: Bydlíte na/v:

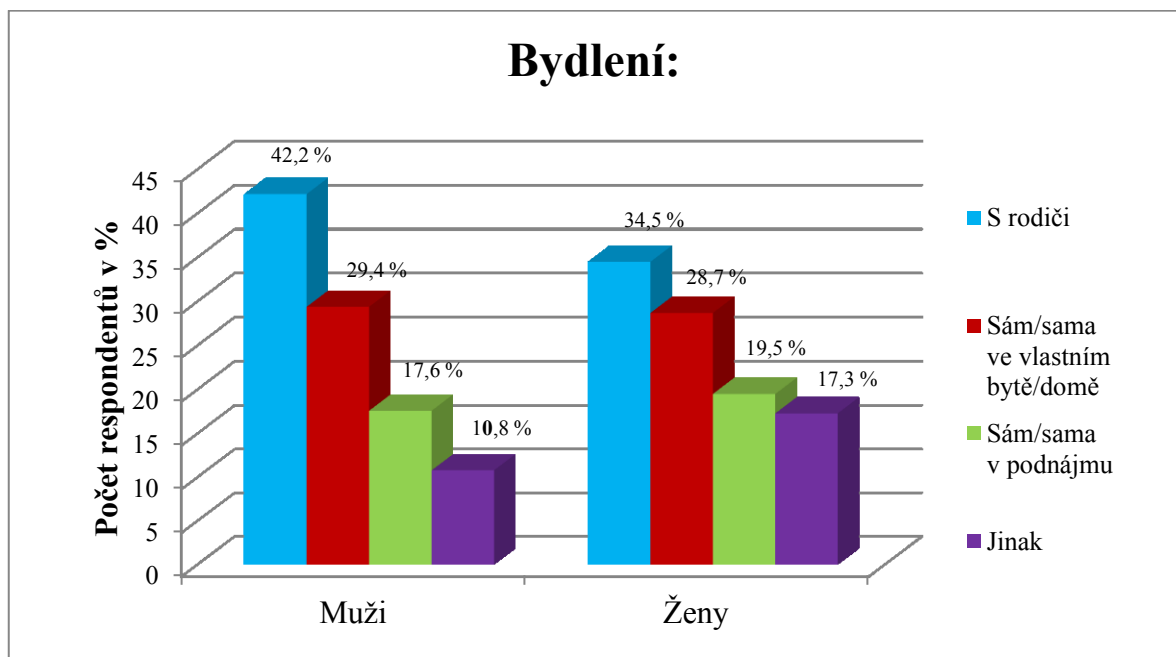
Obr. 5. Rozdělení respondentů podle velikosti bydliště.

Velikost bydliště jsem do otázek dotazníku zahrnula proto, že ve větších městech bývá pro singles daleko více příležitostí a větší anonymita, což může být podstatnou výhodou. Na vesnici bývají tito jedinci stále ještě považováni za odlišné i přesto, že postoj k singles se plošně mění k lepšímu. Zjišťovala jsem tedy, kde singles nejčastěji bydlí.

Převážná část mužů (37 mužů, tj. 36,3 % všech mužů) i žen (33 žen, tj. 37,9 % všech žen) žije v krajských městech. Další početnou skupinou jsou muži (30 mužů, tj. 29,4 % všech mužů) a ženy (19 žen, tj. 21,8 % všech žen) žijící na vesnici. Vzhledem k tomu, že se jedná

zejména o muže a ženy žijící dosud u rodičů (32 respondentů, tj. 16,9 %) a pohybující se ve věkové kategorii 25 – 30 let, domnívám se, že tito dotazovaní mohou stále ještě studovat nebo stát na prahu nové životní etapy a teprve se pro samostatné bydlení a případné stěhování za práci rozhodovat. Na malém městě žije 17 single mužů (tj. 16,7 % z celkového počtu mužů) a 12 single žen (tj. 13,8 % z celkového počtu žen). O něco menší počet single mužů (12 mužů, tj. 11,7 % ze všech mužů) a žen (10 žen, tj. 11,5 % ze všech žen) bydlí v okresním městě. Nejméně mužů žije v hlavním městě (6 mužů, tj. 5,9 % ze všech mužů), zatímco žen žijících v hlavním městě je o 7 více (13 žen, tj. 14,9 % ze všech žen). Malé zastoupení hlavního města a okresních měst může být způsobeno distribucí dotazníku. Jelikož bydlím na malém městě a dotazník jsem šířila zejména osobně a přes sociální sítě, vyplňovali ho spíše osoby z bližšího okolí a jejich známí. Na druhou stranu byl dotazník umístěn i na veřejném dotazníkovém portálu, kde ho mohli vyplnit i singles z větších měst, avšak nestalo se tak.

Otázka č. 6: Bydlení:

Obr. 6. Rozdělení respondentů podle formy bydlení.

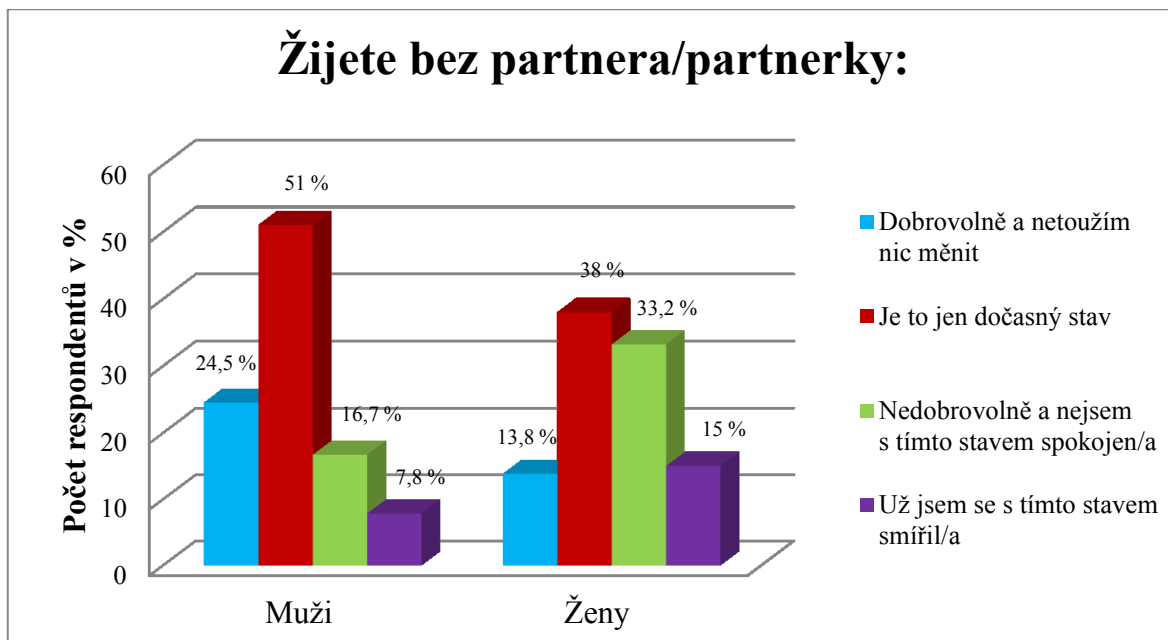
Forma bydlení může mít podstatný vliv na životní spokojenost singles. Z výzkumu vyplývá, že nejpočetnější skupinu tvoří singles muži, kteří žijí u rodičů (43 mužů, tj. 42,2 % všech dotazovaných mužů). Zároveň jsem z dotazníků zjistila, že s rodiči bydlí nejčastěji svobodní muži ve věkové kategorii 25 – 30 let (22 dotazovaných, tj. 11,6 %

z celkového počtu dotazovaných mužů). Domnívám se, že to poukazuje na určitou pohodlnost mužů a spokojenost s domácím servisem rodičů. Muži žijící s rodiči, kteří jsou single, nemají potřebu domov opouštět, neboť je k tomu nic nenutí.

Druhá početná skupina single mužů žije ve vlastním bytě nebo domě (29 mužů, tj. 29,4 % z dotazovaných mužů). Podle výzkumu se většinou jedná o rozvedené jedince od 36 do 40 let (16 dotazovaných mužů, tj. 15,7 % ze všech dotazovaných mužů). V podnájmu žije 17 single mužů (17,6 % z celkového počtu mužů). 11 mužů (10,8 % z celkového počtu mužů) uvedlo, že bydlí jinak. Z toho 2 muži bydlí přes týden v podnájmu a o víkendu u rodičů a 9 mužů bydlí s přáteli. U žen převládá také bydlení u rodičů, avšak v daleko menším poměru k celkovému počtu dotazovaných žen, než u mužů (30 žen, tj. 34,5 % ze všech žen). Samostatné vlastní bydlení má 25 žen (tj. 28,7 % ze všech žen). Dalších 17 žen (tj. 19,5 % všech žen) bydlí v podnájmu.

Častěji, než u mužů se v dotaznících u žen objevovalo jiné bydlení (15 žen, tj. 17,3 % ze všech žen). V upřesnění tyto ženy uvedly, že bydlí s dítětem/děťmi v podnájmu (5 žen), s dítětem/děťmi u rodičů (3 ženy), přes týden v podnájmu a o víkendu ve vlastním bytě (1 žena), přes týden v podnájmu a o víkendu u rodičů (2 ženy) a s přáteli (4 ženy).

Otázka č. 7: Žijete bez partnera/partnerky:

Obr. 7. Rozdělení respondentů podle postoje k životu bez partnera.

Spokojenost se single stavem záleží zejména na dobrovolnosti života bez partnera, což se odráží i v celkové spokojenosti se životem. Snažila jsem se tedy zjistit, jak respondenti svůj single stav vnímají.

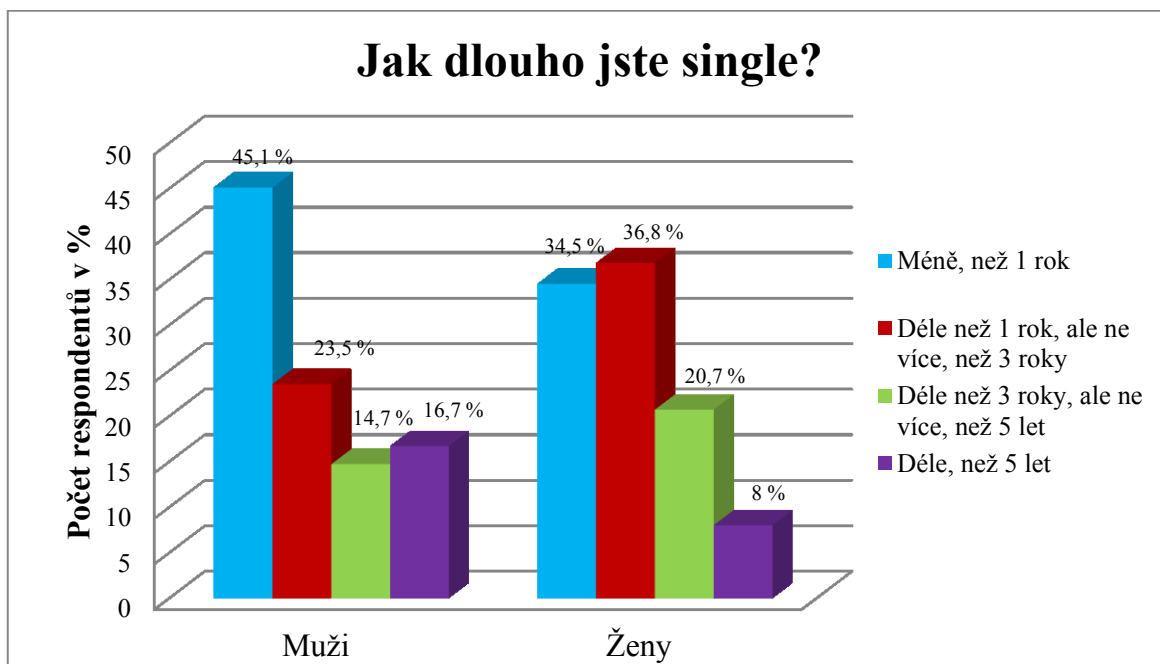
Více, než polovina mužů tento stav považuje za dočasný (52 mužů, tj. 51 % z celkového počtu mužů). Podstatně menší část vnímá svůj stav jako dobrovolný a netouží na něm nic měnit (25 mužů, tj. 24,5 % ze všech mužů). Ještě méně mužů je single nedobrovolně a se svým stavem nejsou spokojeni (17 mužů, tj. 16,7 % ze všech mužů). Nejméně bylo těch, jež jsou se svým stavem smířeni (8 mužů, tj. 7,8 % z dotazovaných mužů).

U žen nebyly rozdíly tak markantní. Nejvíce z nich, stejně jako mužů, vnímá svůj stav pouze jako dočasný (33 žen, tj. 38 % ze součtu žen). Avšak nespokojeno je 29 žen (tj. 33,2 % z celkového počtu žen), což je podstatně vyšší hodnota, než u mužů. 12 žen netouží na svém stavu nic měnit a vnímá ho jako dobrovolný (tj. 13,8 % z dotazovaných žen). 13 žen tvrdí, že je se stavem single smířeno (tj. 15 % z celkového počtu žen).

Můžeme tedy říci, že se svým stavem jsou spokojenější a více smířeni muži, než ženy. 32,4 % mužů je se svým stavem smířeno nebo jsou v něm dobrovolně a nehodlají nic měnit, zatímco žen 28,7 %. Avšak více, než polovina dotazovaných mužů vnímá svůj stav jako dočasný (51 %), zatímco stejně vnímá svůj stav pouze 38 % žen.

Ze všech respondentů je spokojeno nebo smířeno se svým stavem 58 dotazovaných (tj. 30,7 % z celkového počtu respondentů) zatímco pro 85 respondentů (tj. 45 % všech dotazovaných) je tento stav považován za dočasný.

Otázka č. 8: Jak dlouho jste single?

Obr. 8. Rozdělení respondentů podle času stráveného bez dlouhodobého partnera.

Doba strávená bez partnera může ovlivňovat taktéž spokojenost žen a mužů žijících single. Pokud se jedná o kratší časový interval, může to znamenat přechodné období mezi vztahy, určité odpočinutí si od partnerského závazku, zatímco delší období může znamenat dobrovolný stav, špatné zkušenosti z předchozích vztahů či postupné smířování se s životem bez partnera.

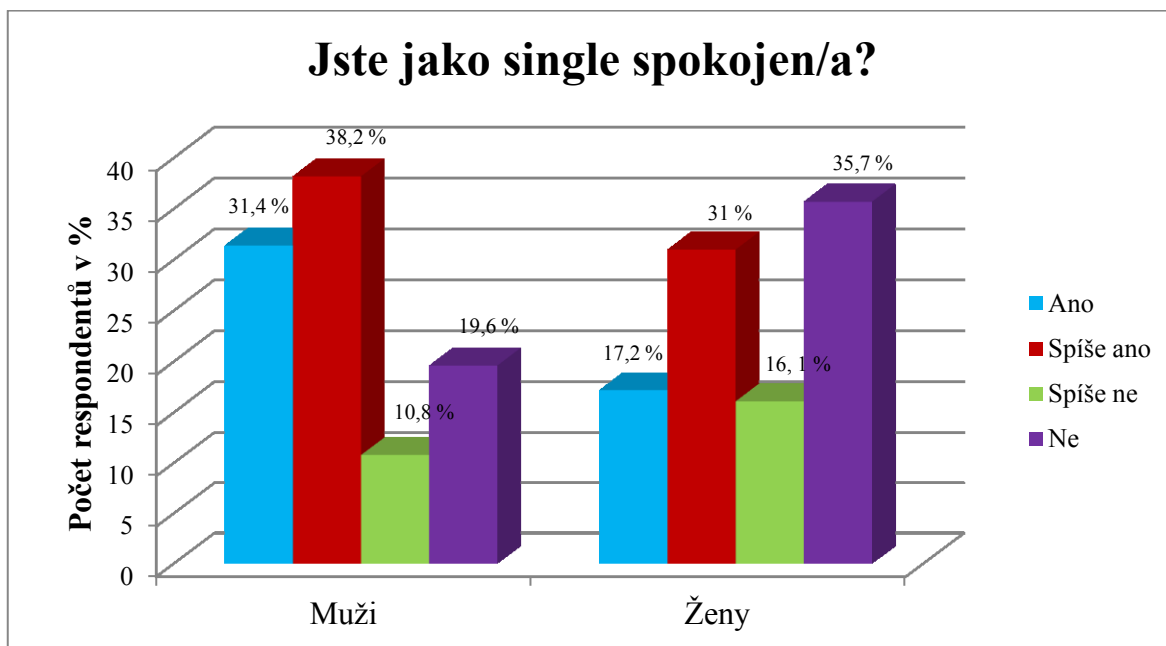
Obr. 8 ukazuje, že největší počet zastoupených mužů je single méně, než 1 rok (46 mužů, tj. 45,1 % všech mužů). Déle, než 1 rok, ale ne více, než 3 roky žije bez partnera 24 mužů (tj. 23,5 % dotazovaných mužů). Počty mužů, jež nežijí v partnerském vztahu déle, než 3 roky, ale ne více, než 5 let (15 mužů, tj. 14,7 % všech mužů) a potom těch, kteří nemají stálého partnera déle, než 5 let (17 mužů, tj. 16,7 % z celkového počtu mužů), jsou bez většího rozdílu.

U žen naopak o něco málo převládají ty, jež žijí bez partnera déle, než 1 rok, ale ne více, než 3 roky (32 žen, tj. 36,8 % dotazovaných žen). Téměř stejný počet je ale také těch, které žijí bez partnera méně, než 1 rok (30 žen, tj. 34,5 % z celkového počtu žen).

Zastoupení žen, které jsou bez partnera delší dobu, tedy déle, než 3 roky, ale ne více, než 5 let (18 žen, tj. 20,7 % ze všech žen) není zanedbatelné, avšak v delším časovém intervalu (5 let a více) je single pouze 7 žen (tj. 8 % z celkového počtu žen).

Nejvíce singles je tedy bez partnera méně, než 1 rok (76 respondentů, tj. 40,2 % všech dotazovaných) nebo déle, než 1 rok, ale ne více, než 3 roky (56 respondentů, tj. 29,6 % dotazovaných).

Otázka č. 9: Jste jako single spokojen/a?

Obr. 9: Rozdělení respondentů podle spokojenosti se single stavem.

Spokojenost se single stavem ovlivňuje také celkovou životní spokojenost. Hodně zde záleží na tom, zda je člověk single dobrovolně nebo ho k tomu vedly životní okolnosti, jako je například ztráta partnera a z toho plynoucí obava z dalšího neúspěchu ve vztahu.

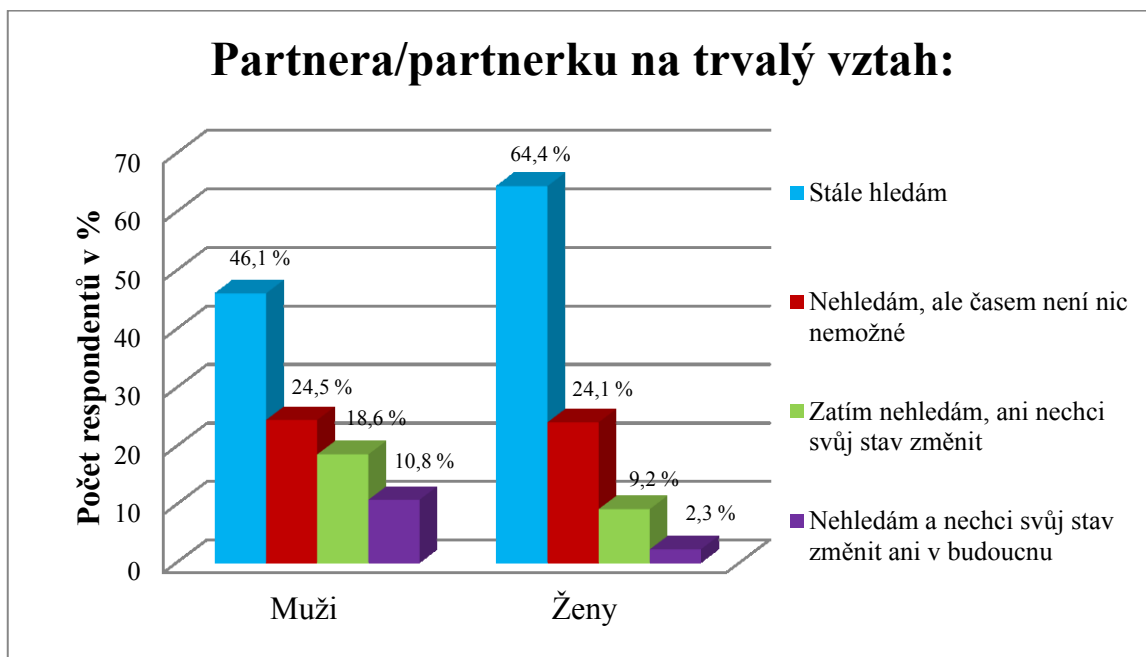
Na obr. 9 můžeme vidět, že se single stavem jsou spokojenější muži, neboť 32 mužů (tj. 31,4 % všech mužů) uvedlo, že jako single je spokojeno a 39 mužů (tj. 38,2 % všech mužů) uvedlo, že je spíše spokojeno. Nespokojeno je potom 20 mužů (tj. 19,6 % všech mužů) a spíše nespokojeno 11 mužů (tj. 10,8 % všech mužů).

U žen je situace značně odlišná. 15 žen (17,2 % všech žen) je jako single spokojeno a 27 žen (tj. 31 % všech žen) je spíše spokojeno, zatímco 31 žen (tj. 35,7 % všech žen) je nespokojeno a 14 žen (tj. 16,1 % všech žen) je spíše nespokojeno.

Můžeme tedy říct, že celkově je spokojeno a spíše spokojeno 69,6 % mužů, ale pouze 48,2 % žen, což je o 21,4 % méně, než mužů.

Tento podstatný rozdíl může být způsoben touhou žen založit rodinu, neboť jejich reprodukční období je více omezeno věkem, než u mužů. Ženy jsou rovněž citlivější, než muži a mohou samotou single života daleko více trpět.

Otázka č. 10: Partnera/partnerku na trvalý vztah:

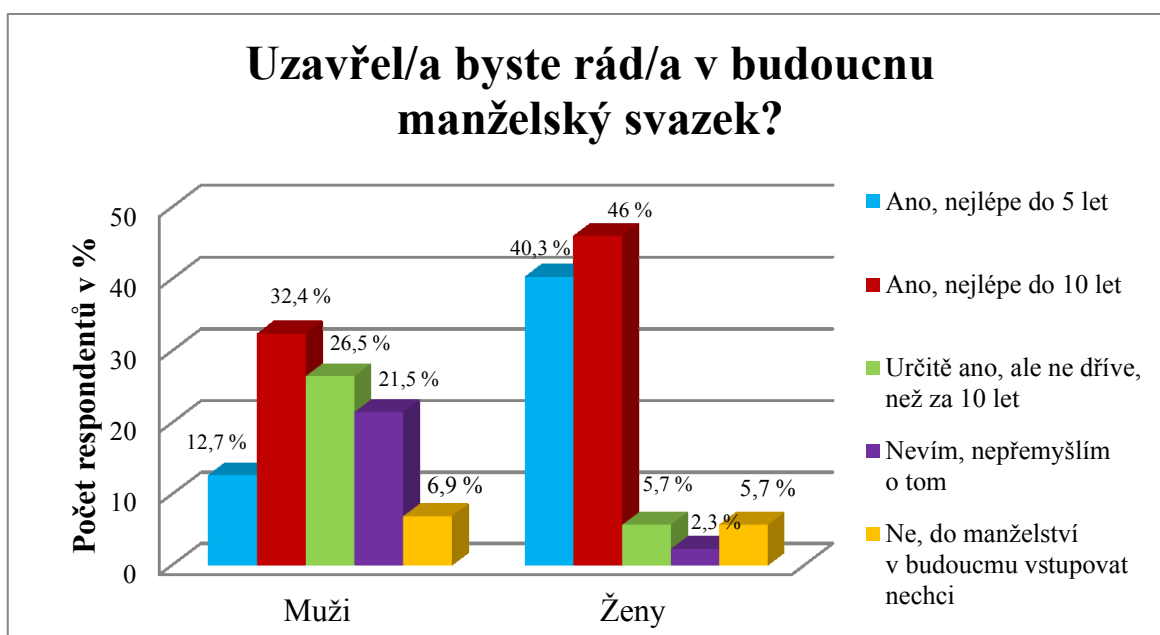
Obr. 10: Rozdělení respondentů podle intenzity hledání partnera.

Singles jsou často považováni za samostatné a soběstačné jedince, kteří si užívají života a partnera nepotřebují, ani nehledají, případně s ním do budoucna vůbec nepočítají. Výzkumy provedené v této oblasti však ukazují pravý opak. Za soběstačnými a samostatnými maskami jsou nezdědka osamělí lidé, kteří touží po lásce a partnerství. Snažila jsem se zjistit, zda oslovení respondenti také hledají partnera na trvalý vztah nebo o něm do budoucna vůbec neuvažují. Výsledky výzkumu ukázaly, že převážná část single mužů i žen partnera stále hledá, případně nevyklučuje, že trvalý vztah v budoucnu mít bude, i když momentálně nikoho nehledá.

Konkrétně stále hledá partnerku 47 mužů (tj. 46,1 % všech mužů) a dalších 25 mužů (tj. 24,5 % všech mužů) sice nehledá, ale v budoucnu trvalý vztah nepovažuje za nemožný. Bez trvalého partnerství chce i v budoucnu zůstat 11 mužů (tj. 10,8 % všech mužů) a o něco vyšší počet je těch, kteří zatím svůj protějšek nehledají, ani na svém stavu nechtějí nic měnit (19 mužů, tj. 18,6 % všech mužů). U žen jsou počty těch, které partnera pro trvalý vztah stále hledají, ještě mnohem vyšší. Jedná se o 56 dotazovaných žen

(tj. 64,4 % všech žen), což je o 18,3 % více, než mužů. 21 žen (tj. 24,1 % všech žen) partnera nehledá, ale časem by se tento stav mohl změnit, neboť to nepovažují za nemožné. Toto procento u žen je téměř stejné jako u mužů. 8 žen zatím partnera nehledá, ani na tomto stavu nechce nic měnit (tj. 9,2 % všech žen) a pouze 2 ženy partnera nehledají a nechtějí ho ani v budoucnu (tj. 2,3 % všech žen).

Otázka č. 11: Uzavřel/a byste rád/a v budoucnu manželský svazek?

Obr. 11. Rozdělení respondentů podle vize uzavření manželství v budoucnu.

Zájem uzavřít v budoucnu manželství rovněž ukazuje, zda singles uvažují o trvalém partnerském vztahu.

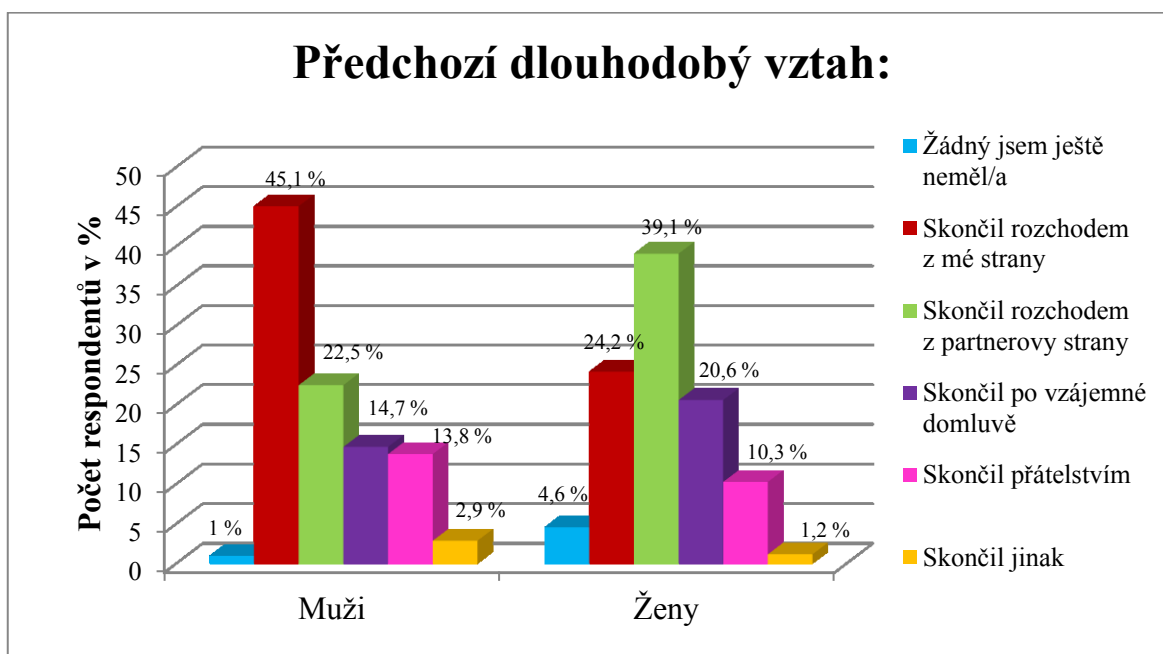
Největší počet mužů (33 mužů, tj. 32,4 % z celkového počtu mužů) zvažuje uzavřít manželství do 10 let. Daleko méně je jich ale už ochotných vstoupit do manželství v časovém intervalu do 5 let (13 mužů, tj. 12,7 % ze všech dotazovaných mužů). Další podstatnou část mužského pohlaví zastupují ti, jež manželství uzavřít plánují, avšak ne dříve než za 10 let (27 mužů, tj. 26,5 % z dotazovaných mužů). 22 mužů o manželství zatím nepřemýšlelo (tj. 21,5 % z celkového počtu mužů) a 7 dotazovaných mužů do manželství v budoucnu vstupovat nechce (tj. 6,9 % ze všech mužů).

U žen jsou výsledky proti mužům velmi rozdílné. Do manželství chce vstoupit do 5 let 35 žen (tj. 40,3 % z celkového počtu žen), do 10 let potom ještě o 5 žen více (40 žen, tj. 46 % všech dotazovaných žen). V časovém horizontu vyšším, než 10 let uvažuje

o manželství pouze 5 žen (tj. 5,7 % všech žen). Stejný počet žen o manželský svazek do budoucna nemá zájem a 2 ženy (tj. 2,3 % všech žen) o sňatku nepřemýšlí. Z obr. 11 můžeme vidět, že 73 mužů (tj. 71,6 % všech mužů) o vstupu do manželství v kratším či delším časovém horizontu přemýšlí. U žen je zájem o manželství v budoucnu ještě daleko větší (80 žen, tj. 92 % všech dotazovaných žen).

V dnešní době, kdy se stále více rozšiřuje nesezdané soužití partnerů, je tato informace více, než zajímavá. Dokazuje, že manželství dosud neztratilo svou hodnotu, ale je stále považováno za určitý životní cíl jedinců.

Otázka č. 12: Předchozí dlouhodobý vztah:

Obr. 12. Rozdělení respondentů podle ukončení předchozího dlouhodobého vztahu.

Předchozí dlouhodobý vztah a jeho ukončení může mít podstatný vliv nejenom na životní spokojenost singles, ale také na vnímání budoucích partnerských vztahů. Rozchod z partnerovy strany může ženy i muže bolestivě zasáhnout a ti potom zůstávají raději single, než by dovolili, aby se něco podobného opakovalo.

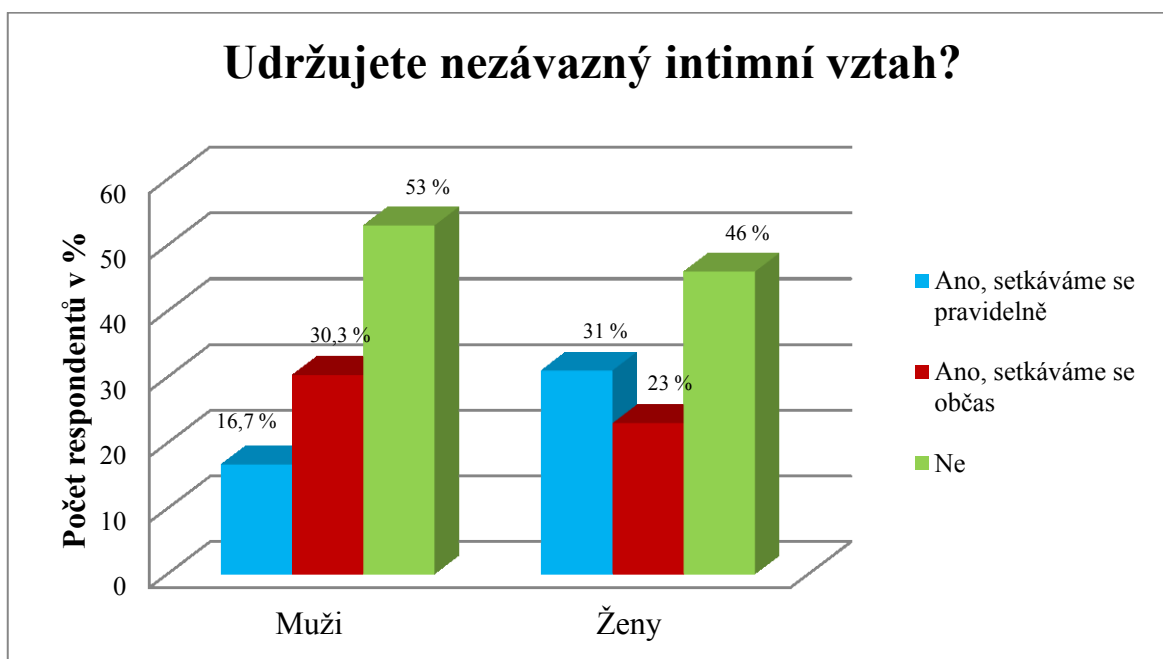
Výzkum ukazuje, že většina rozchodů dotazovaných singles skončila ze strany muže, potvrdilo to 46 respondentů mužského pohlaví (tj. 45,1 % ze všech mužů), ale i 34 žen (tj. 39,1 % všech žen). Domnívám se, že to může být způsobeno tím, že ženy jsou citlivější a rozchod s dlouhodobým partnerem, byť nejsou ve vztahu spokojené, odkládají, protože doufají, že se vše v dobré obrátí a bude v pořádku.

Muži naopak většinou nespokojenost dají najevo daleko dříve a nedělá jim takový problém se s partnerkou rozejít.

Větší část respondentů mužského pohlaví také tvořili ti, jejichž poslední vztah skončil z partnerčiny strany (23 mužů, tj. 22,5 % všech mužů). Je to však pořád o 16,6 % méně proti ženám, jejichž vztah skončil z partnerovy strany (34 žen, tj. 39,1 % všech žen). Pro 9 žen skončil poslední vztah přátelstvím (tj. 10,3 % všech žen), stejně jako pro 14 mužů (tj. 13,8 % všech mužů).

Pro 23 mužů (tj. 22,6 % všech mužů) skončil poslední dlouhodobý vztah po vzájemné domluvě, nebo přátelstvím. Po vzájemné domluvě skončil poslední vztah také 18 ženám (20,6 % všech žen) a 9 ženám skončil přátelstvím (tj. 10,3 %). Celkem 4 respondenti uvedli, že jejich vztah skončil jinak a to smrtí partnera nebo partnerky (2,1 % ze všech respondentů). 5 dotazovaných dosud žádný dlouhodobý vztah nemělo (2,6 % ze všech dotazovaných).

Otázka č. 13: Udržujete nezávazný intimní vztah?

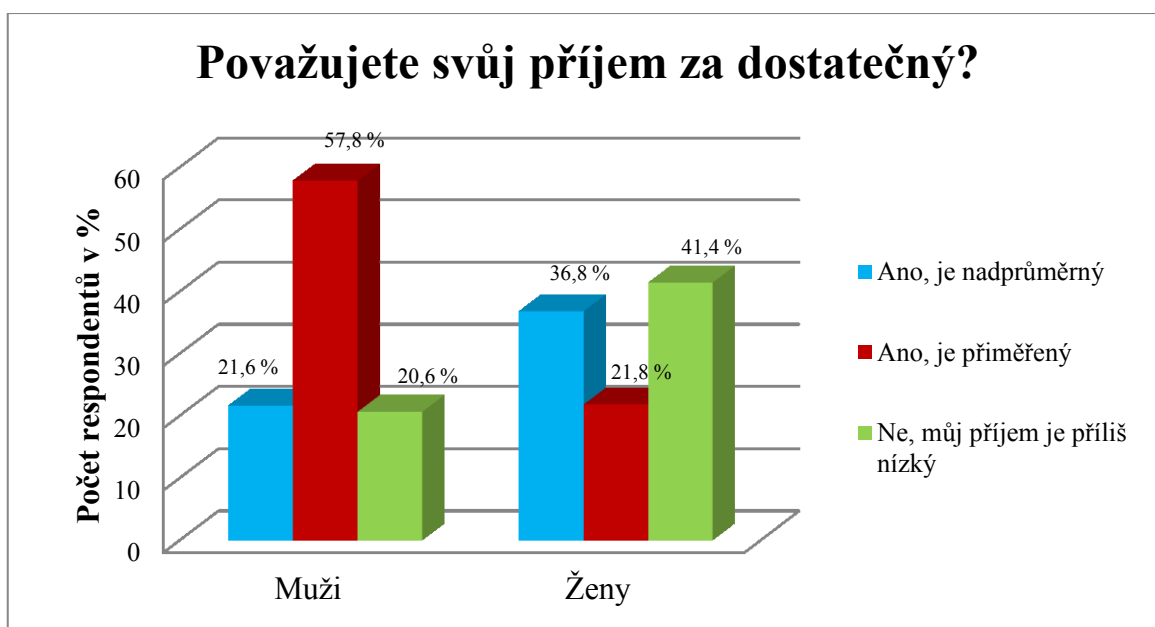
Obr. 13. Rozdělení respondentů podle intenzity udržování nezávazného intimního vztahu.

Z výzkumů, které se zaměřovaly na singles, vyplynulo, že většina z nich není tak úplně bez partnera, ale udržuje nějakou formu intimního vztahu. Různé formy vztahů singles jsou určitě podstatným faktorem, jenž ovlivňuje jejich životní spokojenost.

V tomto výzkumu se však tato informace potvrdila pouze u žen, neboť 47 žen (tj. 54 % všech žen) uvedlo, že udržují nezávazný intimní vztah a s partnerem se setkávají pravidelně (27 žen, tj. 31 % všech žen) nebo alespoň občas (20 žen, tj. 23 % všech žen). Vysoký počet respondentek ženského pohlaví však intimního partnera vůbec nemá (40 žen, tj. 46 % ze všech žen). Z výsledků mužů, u nichž jsem předpokládala vysoký počet těch, kteří intimní vztah udržují, jsem byla překvapena. Ukázalo se, že nadpoloviční většina singles mužů nezávazný intimní vztah neudrží. Jednalo se o 54 mužů (53 % všech mužů). Daleko méně bylo také těch, kteří intimní partnerku mají a setkávají se s ní pravidelně (17 mužů, tj. 16,7 % všech mužů). 31 mužů má intimní partnerku, s níž se setkává jenom občas (30,3 % ze všech mužů).

Celkově tedy 95 respondentů (50,3 % všech respondentů) udržuje nějakou formu intimního vztahu a setkává se se svou partnerkou nebo partnerem pravidelně (44 respondentů, tj. 23,3 % všech respondentů) nebo alespoň občas (51 respondentů, tj. 27 % všech respondentů). Otázkou je, zda pravidelné setkávání s intimním partnerem lze pořád považovat za single stav.

Otázka č. 14: Považujete svůj příjem za dostatečný?

Obr. 14. Rozdělení respondentů podle hodnocení svého příjmu.

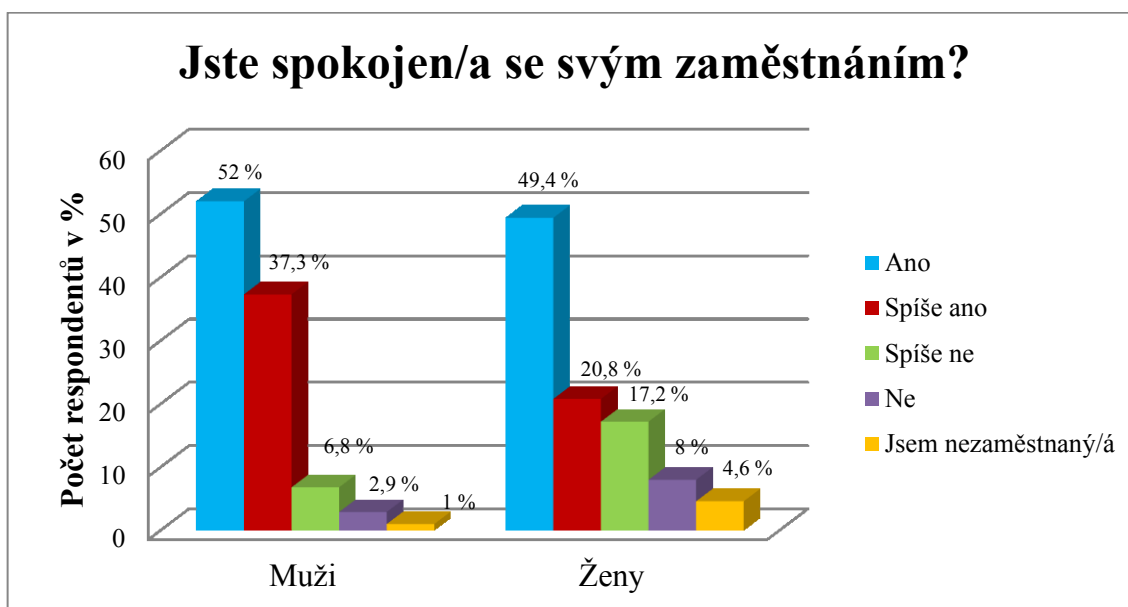
Definice singles velmi často charakterizují tyto jedince jako dobře finančně zajištěné. Předpokládají tedy dostatečný příjem, případně dobré pracovní uplatnění singles. Obr. 14 ukazuje, jak svůj příjem hodnotí sami singles.

Můžeme vidět, že u mužů převládá spokojenost se svým příjmem, neboť většina z nich (59 mužů, tj. 57,8 % ze všech mužů) ho považuje za přiměřený. Podstatně menší část mužů (22 mužů, tj. 21,6 % všech mužů) ho dokonce vidí jako nadprůměrný. Nejmenší počet mužů z tohoto výzkumu shledává svůj příjem jako příliš nízký (21 mužů, tj. 20,6 % všech mužů).

I když u žen převládají také ty, jež jsou spokojeny se svým příjmem a považují ho za nadprůměrný (32 žen, tj. 36,8 % všech žen) nebo alespoň přiměřený (19 žen, 21,8 % všech žen), přesto počet těch, které se svým příjmem spokojeny nejsou, je mnohem výraznější, než u mužů (36 žen, tj. 41,4 % všech žen).

Rozdíly ve spokojenosti se svým příjmem u mužů a u žen může způsobovat určitá diskriminace žen v příjmovém ohodnocení, kdy za stejnou nebo podobnou práci dostanou muži daleko vyšší příjem, než ženy. Může se však jednat také pouze o vysoké nároky single žen.

Otázka č. 15: Jste spokojen/a se svým zaměstnáním?

Obr. 15. Rozdělení respondentů podle spokojenosti se svým zaměstnáním.

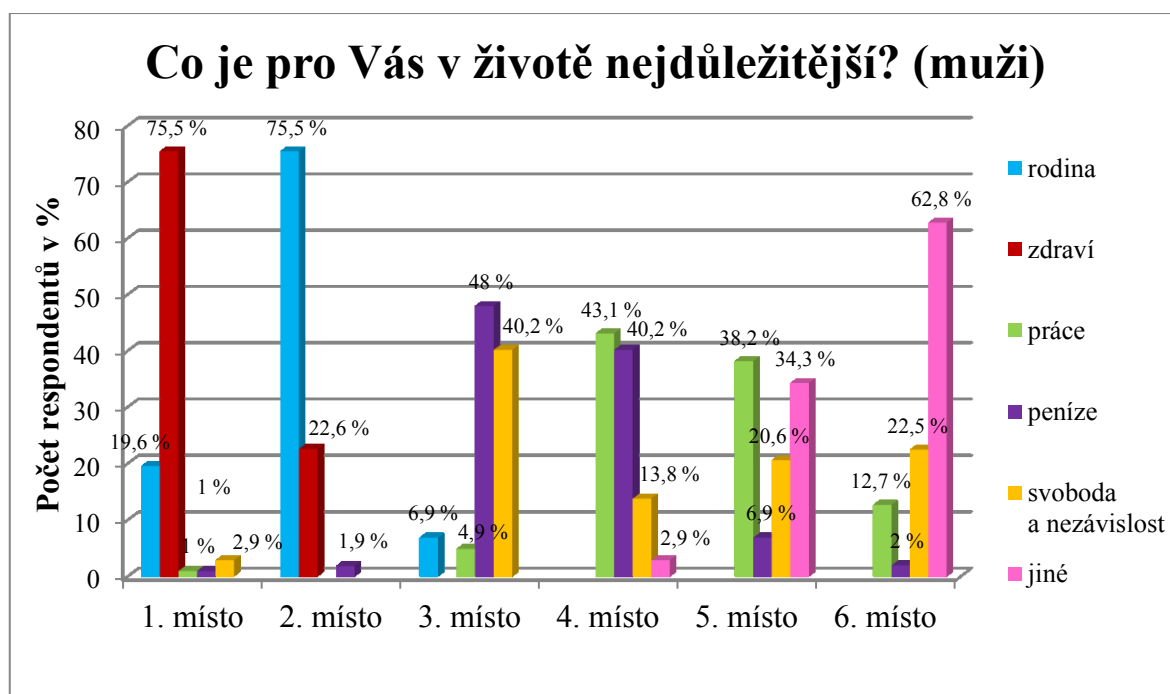
Otázka č. 14 souvisí s otázkou předchozí, neboť singles jsou často pokládáni také za kariéristy, kteří všechnen svůj čas věnují svému zaměstnání, které je naplňuje. Zjišťovala jsem tedy, zda jsou respondenti se svým zaměstnáním spokojeni.

Většina dotazovaných mužů je ve svém zaměstnání spokojena (53 mužů, tj. 52 % všech mužů) nebo spíše spokojena (38 mužů, tj. 37,3 % všech mužů).

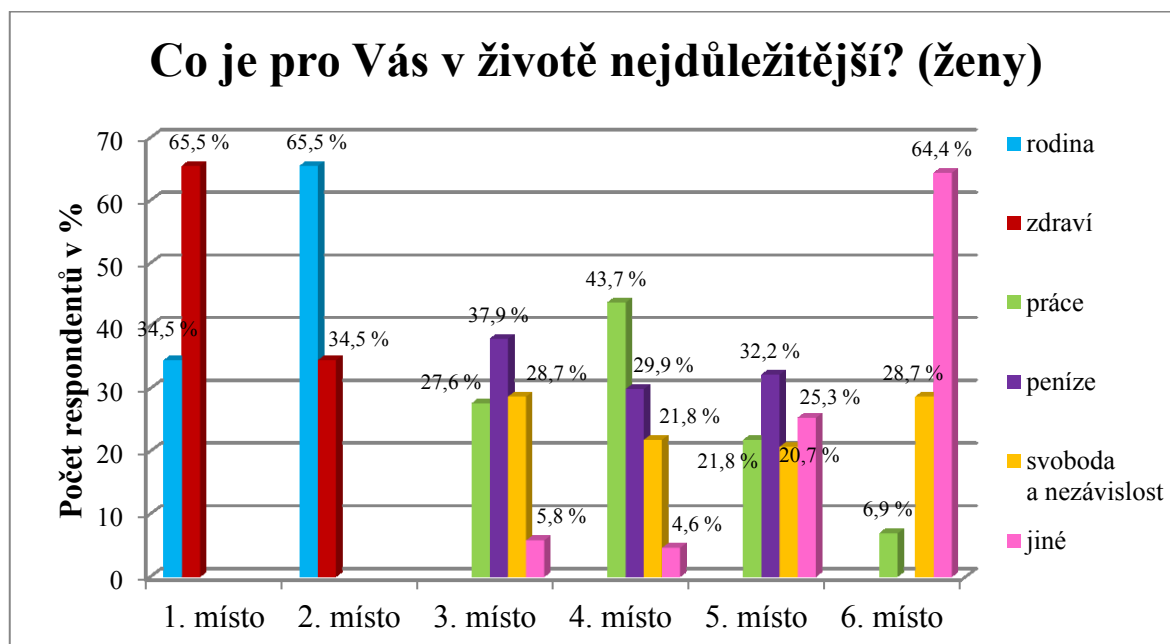
Celkově je tedy se zaměstnáním spokojeno 91 mužů (89,2 % z celkového počtu mužů). Pouze 10 mužů (9,8 % ze všech mužů) je nespokojeno nebo spíše nespokojeno. Jeden muž je nezaměstnaný (1% ze všech mužů). Mezi ženami také převládá spokojenost se zaměstnáním, i když procenta spokojených žen jsou podstatně menší, než u mužů. Téměř polovina dotazovaných žen (43 žen, tj. 49,4 % z celkového počtu žen) je v zaměstnání spokojena a 18 žen (20,8 % všech žen) je spíše spokojeno. Celkově je tedy spokojeno 61 single žen (70,1 % všech žen), což je o 19,1 % méně, než spokojených single mužů. Daleko vyšší počet žen, než mužů, je také nespokojen. Konkrétně 22 žen (25,3 % všech žen) je nespokojeno nebo spíše nespokojeno, což je o 15,5 % více, než nespokojených single mužů.

Spokojenost se zaměstnáním může souviset také s jeho finančním ohodnocením. Na obrázku 14 můžeme vidět, že 20,6 % mužů považuje svůj příjem za příliš nízký, zatímco u žen je toto procento podstatně vyšší (41,4 %). 4 ženy jsou nezaměstnané (tj. 4,6 % všech žen).

Otázka č. 16: Co je pro Vás v životě nejdůležitější? (označte pořadí významnosti uvedených hodnot – č. 1 – nejvíce ovlivňuje atd.)

Obr. 16. Rozdělení respondentů - mužů podle subjektivní významnosti jednotlivých faktorů.

Obr. 17. Rozdělení respondentů - žen podle subjektivní významnosti jednotlivých faktorů.

U otázky č. 15 jsem k zobrazení výsledků použila dva grafy kvůli lepší přehlednosti. Jeden ukazuje seřazení důležitosti jednotlivých faktorů u mužů a druhý u žen. Díky dvěma grafům lze také vidět odlišnosti v pořadí důležitosti mezi muži a ženami.

Na **prvním místě** u mužů (77 mužů, tj. 75,5 % všech mužů) i u žen (57 žen, tj. 65,5 % všech žen) je jednoznačně zdraví. 30 žen potom uvedlo na první místo rodinu (tj. 34,5 % všech žen). Další hodnoty na prvním místě u žen zmíněny nebyly. U mužů podstatné procento z nich uvedlo jako nejvyšší prioritu rovněž rodinu (20 mužů, tj. 19,6 % všech mužů). Avšak u mužského pohlaví se ojediněle objevila na prvním místě také svoboda a nezávislost (3 muži, tj. 2,9 % ze všech mužů), práce (1 muž, tj. 1 % ze všech mužů) a stejně tak peníze (1 muž, tj. 1 % ze všech mužů).

Na **druhé místo** se u mužů (77 mužů, tj. 75,5 % všech mužů) i u žen (57 žen, tj. 65,5 % všech žen) řadí rodina a zdraví (23 mužů, tj. 22,6 % všech mužů a 30 žen, tj. 34,5 % všech žen). U žen už jiná varianta uvedena nebyla, u mužů byly ještě zmíněny peníze (2 muži, tj. 1,9 % ze všech mužů).

Třetí místo ovládly zejména peníze, a to jak u mužského pohlaví (49 mužů, tj. 48 % všech mužů), tak u pohlaví ženského (33 žen, tj. 37,9 % všech žen). Další prioritou na třetím místě byla u obou pohlaví svoboda a nezávislost (41 mužů, tj. 40,2 % všech mužů a 25 žen, tj. 28,7 % všech žen). Ženy také často zmiňovaly práci (24 žen, tj. 27,6 % všech žen), muži pouze ojediněle (5 mužů, tj. 4,9 % všech mužů).

Malé procento mužů má na třetím místě rodinu (7 mužů, tj. 6,9 % všech mužů). U žen se už objevují také jiné varianty, než mnou uvedené (5 žen, tj. 5,8 % všech žen). Zmíněny byly zejména přátelé a koníčky.

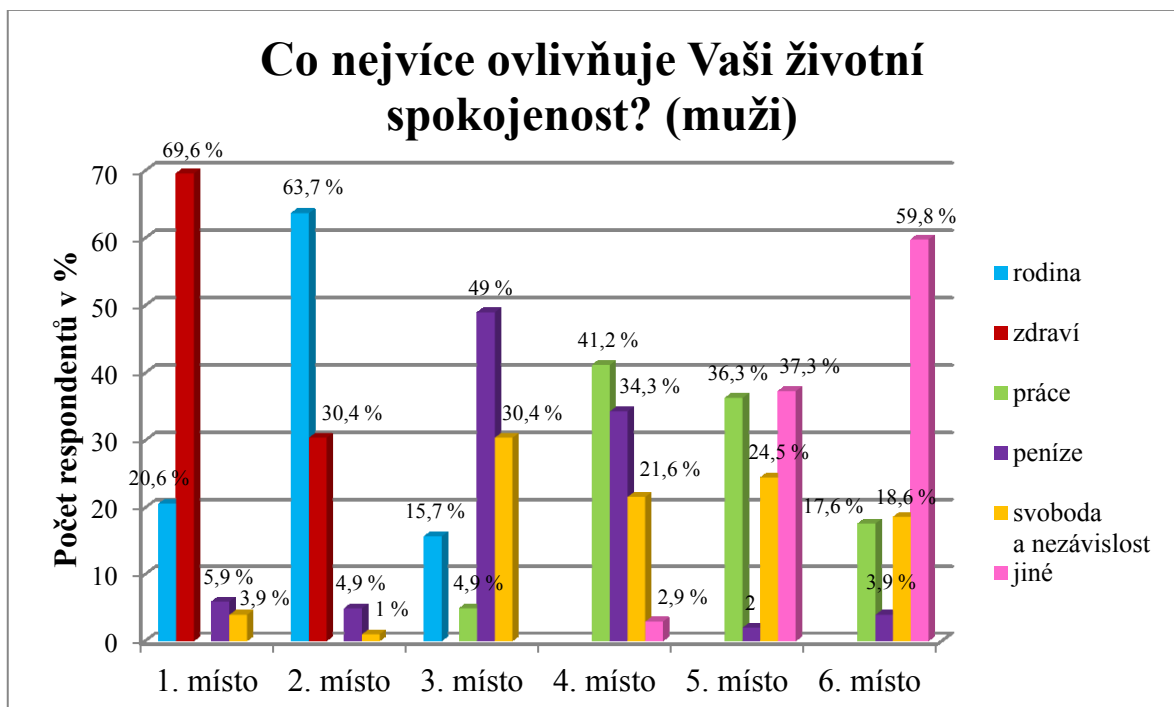
Jako **čtvrtá** v pořadí důležitosti převládá práce. Procenta ukazují u žen (38 žen, tj. 43,7 % všech žen) a mužů téměř shodu (44 mužů, tj. 43,1 % všech mužů). Následují peníze (41 mužů, tj. 40,2 % všech mužů a 26 žen, tj. 29,9 % všech žen) a svoboda a nezávislost (14 mužů, tj. 13,8 % všech mužů a 19 žen, tj. 21,8 % všech žen). Menší procento jedinců také uvádí možnost – jiné (3 muži, tj. 2,9 % všech mužů a 4 ženy, tj. 4,6 % všech žen). Zde všichni zmínili své přátele.

Páté místo se u mužů a žen více různí. U mužů převládá práce (39 mužů, tj. 38,2 % všech mužů) u žen peníze (28 žen, tj. 32,2 % všech žen). U obou pohlaví potom následuje varianta – jiné (35 mužů, tj. 34,3 % všech mužů a 22 žen, tj. 25,3 % všech žen). Zde převládají opět přátelé, koníčky a 3 respondenti zmínili domácího mazlíčka. Svobodu a nezávislost považuje za pátou, nejdůležitější variantu 21 mužů (tj. 20,6 % všech mužů) a 18 žen (tj. 20,7 % všech žen).

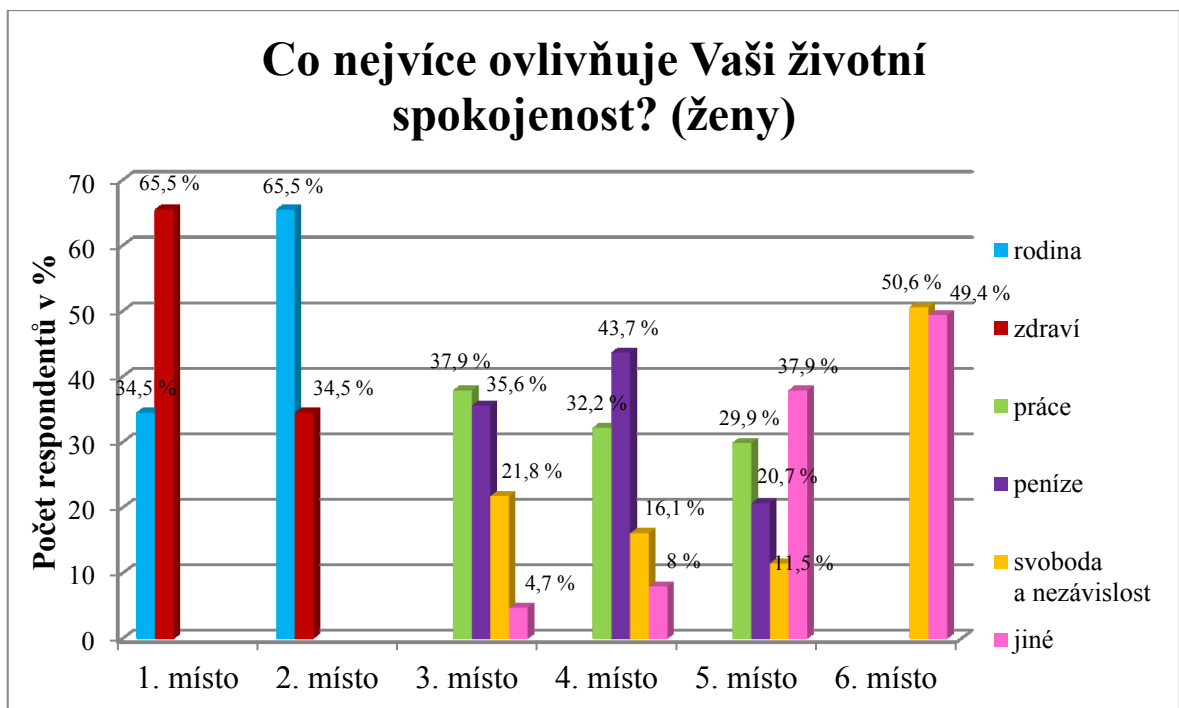
Na posledním místě u obou pohlaví převládá varianta – jiné (64 mužů, tj. 62,8 % všech mužů a 56 žen, tj. 64,4 % všech žen). Opět jsou zde uvedeni zejména přátelé a koníčky, avšak zmíněny jsou také domácí zvířata, seberealizace, prosazení se, moc, respekt a autorita, dobré bydlení, sex, cestování a dokonce samota. Na šestém místě respondenti uvádějí také svobodu a nezávislost (23 mužů, tj. 22,5 % všech mužů a 25 žen, tj. 28,7 % všech žen) a překvapivě i práci (13 mužů, tj. 12,7 % všech mužů a 6 žen, tj. 6,9 % všech žen). Pro 2 muže jsou na posledním z uvedených míst peníze (tj. 2 % všech mužů).

Můžeme tedy vidět, že zdraví a rodina jsou i pro singles stále nejvyšší priority z všeobecně uznávaných hodnot. Zdraví preferuje 134 respondentů (tj. 70,9 % všech dotazovaných) a rodinu 50 dotazovaných (tj. 26,5 % všech dotazovaných).

Otázka č. 17: Co nejvíce ovlivňuje Vaši životní spokojenost? (označte pořadí významnosti uvedených hodnot – č. 1 – nejvíce ovlivňuje atd.)

Obr. 18. Rozdělení respondentů - mužů podle subjektivních faktorů ovlivňujících životní spokojenost.

Obr. 19. Rozdělení respondentů - žen podle subjektivních faktorů ovlivňujících životní spokojenost.

Stejně jako u otázky č. 15 jsem postupovala také u otázky č. 16 a vytvořila dva grafy, které ukazují faktory, jež nejvíce ovlivňují životní spokojenost u mužů a u žen.

Muži

U mužů ovlivňuje životní spokojenost nejvíce zdraví, a to u většiny z nich (71 mužů, tj. 69,6 % všech mužů), 21 mužů však uvedlo na 1. místo rodinu (tj. 20,6 % všech mužů), 6 mužů (tj. 5,9 % všech mužů) dokonce peníze a 4 muži (tj. 3,9 % všech mužů) svobodu a nezávislost.

Na **druhém místě** byla nejvíce uváděnou rodina (65 mužů, tj. 63,7 % všech mužů) a zdraví (31 mužů, tj. 30,4 % všech mužů). 5 mužů zmínilo peníze (tj. 4,9 % všech mužů) a 1 svobodu a nezávislost (tj. 1 % všech mužů).

Třetí místo ovládly zejména peníze. Uvedlo je 50 mužů (tj. 49 % všech mužů). 31 mužů (tj. 30,4 % všech mužů) sem zařadilo svobodu a nezávislost a 16 mužů (tj. 15,7 % všech mužů) rodinu. Pro 5 mužů (tj. 4,9 % všech mužů) je potom na 3. místě důležitá práce.

Na **čtvrté místo** je nejčastěji řazena práce (42 mužů, tj. 41,2 % všech mužů) a peníze (35 mužů, tj. 34,3 % všech mužů). Dále je to svoboda a nezávislost (22 mužů, tj. 21,6 % všech mužů) a objevuje se také varianta - jiné (3 muži, tj. 2,9 % všech mužů). U všech 3 mužů se jedná o koníčky.

Na **pátém místě** je poměrně vyrovnaný počet těch, kteří uvádějí práci (37 mužů, tj. 36,3 % všech mužů) a variantu - jiné (38 mužů, tj. 37,3 % všech mužů). V této variantě zmiňují opět koníčky, ale rovněž přátele. Dále je zde 25 mužů (tj. 24,5 % všech mužů), kteří sem zařadili svobodu a nezávislost a 2 (tj. 2 % všech mužů) peníze.

Na **poslední místo** nejčastěji řadí variantu - jiné (61 mužů, tj. 59,8 % všech mužů). Opakují se zde opět přátelé, koníčky a nově zábava. Poměrně vyrovnaný počet mužů zde zmiňuje svobodu a nezávislost (19 mužů, tj. 18,6 % všech mužů) a překvapivě práci (18 mužů, tj. 17,6 % všech mužů). 4 muži (tj. 3,9 % všech mužů) zařadili na poslední místo peníze.

Ženy

U žen, stejně jako u mužů, převládá na **prvním místě** zdraví (57 žen, tj. 65,5 % všech žen), ale i rodina (30 žen, tj. 34,5 % všech žen). Na prvním místě u žen nebyla uvedena jiná varianta. Stejně tak na **místě druhém**. Nejpočetnější skupina žen (57 žen, tj. 65,5 % všech žen) sem řadí rodinu a 30 žen (tj. 34,5 % všech žen) zdraví.

Třetí místo nejčastěji pojímá práci (33 žen, tj. 37,9 % všech žen), peníze (31 žen, tj. 35,6 % všech žen) a svobodu a nezávislost (19 žen, tj. 21,8 % všech žen). 4 ženy (tj. 4,7 % všech žen) sem řadí také variantu – jiné. Tři uvedly koníčky a jedna cestování.

Na **čtvrtém místě** převládají peníze, zařadilo je sem 38 žen (tj. 43,7 % všech žen), ale také práce (28 žen, tj. 32,2 % všech žen). 14 žen (tj. 16,1 % všech žen) sem zařadilo svobodu a nezávislost a 7 žen (tj. 8 % všech žen) variantu - jiné. Uváděny byly opět koníčky i přátelé, ale také životní úspěchy nebo seberealizace.

Na **pátém místě** je nejvíce frekventovanou varianta – jiné (33 žen, tj. 37,9 % všech žen). Zmiňované jsou koníčky, přátelé, domácí zvířata, relaxace, cestování a úspěch. Druhá nejpočetnější skupina žen (26 žen, tj. 29,9 % všech žen) zařadila na 5. místo práci. 18 žen (tj. 20,7 % žen) zde zmínilo peníze a 10 žen (tj. 11,5 % všech žen) svobodu a nezávislost.

Poslední místo tvoří pouze 2 varianty. Svoboda a nezávislost, kterou uvedlo 44 žen (tj. 50,6 % všech žen) a varianta – jiné, kterou na poslední místo zařadilo 43 žen (tj. 49,4 % všech žen). Opakují se zde koníčky, cestování, odpočinek, přátelé, domácí mazlíčci, seberealizace a nově také pomoc druhým.

Otázka č. 18: Co považujete za největší výhody na single stavu?

Výhody single stavu určitě také vedou k vyšší životní spokojenosti. Tuto otázku jsem nechala otevřenou, neboť výhod může být mnoho a chtěla jsem dát respondentům prostor k vlastnímu vyjádření a tím také různorodým odpovědím.

Většina z nich se shoduje v tom, že svoboda, nezávislost a volnost jsou tou nejlepší výhodou single stavu. Jedná se zejména o svobodu v různých rozhodnutích, neděláním kompromisů a neohlížení se na partnera v organizaci svého času, neboť partner je těmito jedinci často vnímán jako omezení v různých oblastech jejich života. Odpovědi singles byly většinou krátké, avšak někteří se rozepsali mnohem více.

„Nemusím se ohlédat na partnera, rozhoduji se jen sama za sebe. Můžu jet na jakoukoliv dovolenou, aniž bych musela dělat kompromis. Nemusím se s partnerem dohadovat, jestli někam půjdu nebo ne.“

„Člověk se nemusí na nikoho ohlížet. Vytvoří si vlastní harmonogram. Zbývá spoustu času na přátele, zábavu, cvičení.“

„Dělám si, co chci, jak chci, kdy chci a hlavně mám čas a energii na pracovní vytížení.“

„Nemusím se nikomu přizpůsobovat a svůj volný čas si rozvrhnu podle sebe.“

„Spolehnutí se sám na sebe. Není důvod se hádat. Udělám si vše po svém. Jsem pánem svého času.“

„Nemusím nikomu hlásit kdy, jak a s kým. Domlouvání věcí a času se řídí jenom mnou.“

Respondenti – muži v několika odpovědích zmínili také finance, které mají jako singles pouze sami pro sebe.

„Ačkoliv to bude znít sobecky, tak dostatek peněz pro sebe. Během posledního pětiletého vztahu jsem nemalé peníze investoval do dárků, dovolených a stejně nic z toho. Nyní všechny tyto finance mám pouze pro sebe a mohu si dopřát to, co bylo během vztahu poněkud nad mé finanční možnosti.“

„Nemusím za partnerku platit a kupovat jí dárky.“

„Užívám si své vlastní peníze a neutrácím je za zbytečné oblečení pro partnerku.“

„Mohu si dovolit luxusní dovolenou, aniž bych musel myslet na to, jestli tyto dovolené zvládnou zaplatit dvě (i partnerčinu).“

„Mám dostatek peněz na všechny své kraviny!“

„To, že mě nikdo nenervuje..mám pocit, že ženy jen berou a nic nedávají...stojí nervy a peníze...“

O financích se zmínila také jedna žena:

„Nemusím už nikoho živit. Poslední partner ze mě vytahal všechny peníze a nemohla jsem si dovolit ani vlastní nájem. To už nechci nikdy zažít.“

Další výhodou u několika mužů byla možnost sexuálních zážitků:

„Můžu spát, s kým chci.“

„Můžu mít kolik žen chci a nemusí mě trápit svědomí kvůli partnerce.“

„Sex se pro mě stal výzvou a ne povinností.“

„Neskutečné sexuální uspokojení a ukojení svých chutí!“

„Zkusit v sexu něco nové, co partnerku nebavilo.“

Ženy naproti tomu často zmiňovaly možnost nerušené relaxace:

„Můžu doma v klidu cvičit nebo si jen tak číst.“

„Nemusím nikomu chystat večeri a místo toho si můžu zalézt do postele a číst.“

„Můžu si dát pleťovou masku, aniž bych se styděla před partnerem.“

„Místo vaření a úklidu si mohu hodit nohy na stůl nebo strávit klábosením s kamarádkami po telefonu celé hodiny.“

„Můžu nerušeně relaxovat.“

Někteří respondenti uvedli také „nic“. Nevidí tedy na single stavu žádné výhody.

Otázka č. 19: Co na svém stavu single vnímáte jako největší nevýhody?

U nevýhod single stavu byla nejčastěji zmiňovaná samota, osamělost a absence blízkosti druhého člověka, který podrží v těžkých chvílích, pohladí nebo pomáhá pocitu spokojenosti jen tím, že je. Často se v této souvislosti objevovaly také odpovědi o nemožnosti svěřením se a sdílení různých zážitků.

„Chybí mi nejvíce přítomnost partnera, člověka, s kterým mohu sdílet všechno, cokoli mu svěřit a prožít. Chybí mi ty okamžiky, kdy se spolu můžeme tulit u filmu, koho mohu obejmout a kdo obejmě mě a tak dále...“

„Osamění v těžkých chvílích, přítulení v posteli chybí, opora a láska schází, prostě to není ono...“

„Člověk občas potřebuje mít někoho vedle sebe, s kým může prožívat každodenní strasti a radosti.“

„Potřebu správnosti partnerky a dělení se o společné prožitky.“

„Samota. Není se o koho starat, s kým sdílet své pocity.“

„Samota. Nedají se sdílet dojmy a pocity.“

„Samota. Nemít koho obejmout.“

„Osamělost. Není podpora v nepohodě.“

„Chybí fyzické doteky.“

„Schází mi pohlázení a pocit vzájemné blízkosti.“

„Nikdo na mě nečeká doma.“

„Nemám s kým si zajít na večeri, do kina, nemám s kým usínat v posteli, partnerova psychická podpora.“

„Samota, smutek, nemít s kým jít ven, na dovolenou, s kým si popovídat, trávit volné chvíle.“

Ženy zmiňovaly i praktické věci a finance:

„Jsem na všechno sama. Musím si poradit i s čistě chlapeckými věcmi – oprava auta, ucpaný odpad...“

„Všechny opravy v domácnosti jsou na mně. Často si s tím nevím rady.“

„Musím pořád někoho otravovat, když se mi něco pokazí. Firmu si nemůžu dovolit zavolat.“

„Chybí mi chlapecká ruka. Neumím si poradit, ani když mi vyletí pojistky.“

„Na všechno musím volat opraváře.“

„Menší finanční prostředky.“

„Nemám se s kým dělit o nájem a další výdaje.“

„Nezbývá mi moc peněz, když zaplatím všechny poplatky sama.“

„Chybí mi finanční podpora.“

Někteří muži měli podobné pocity:

„Nemá doma kdo uklízet.“

„Musím si sám prát, vařit, žehlit a nebaví mě to.“

„Nemá se o mě kdo postarat.“

Další nevýhody souvisely s rozhodováním a zodpovědností:

„Musím vše vyřešit sama.“

„Zodpovědnost za všechno.“

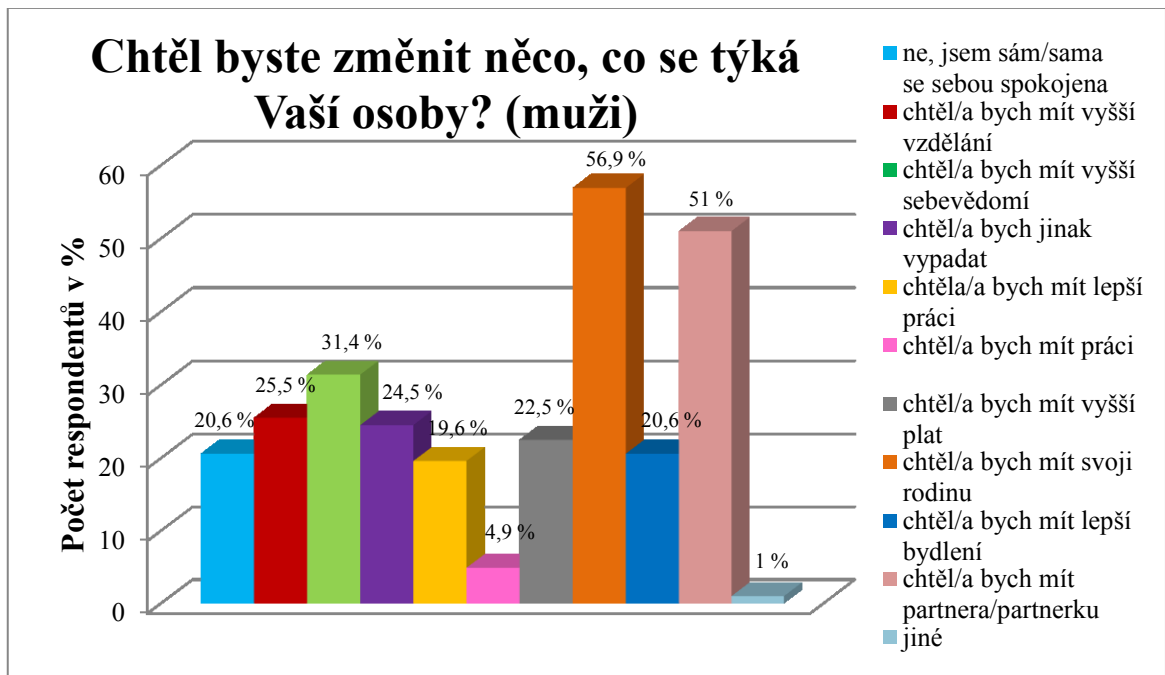
„Všechna rozhodnutí jsou jen na mě a to považuji spíše za nevýhodu.“

„Žít sám je velká zodpovědnost. Nevím, zda jsou všechna má rozhodnutí správná, nemá mě v tom kdo utvrdit.“

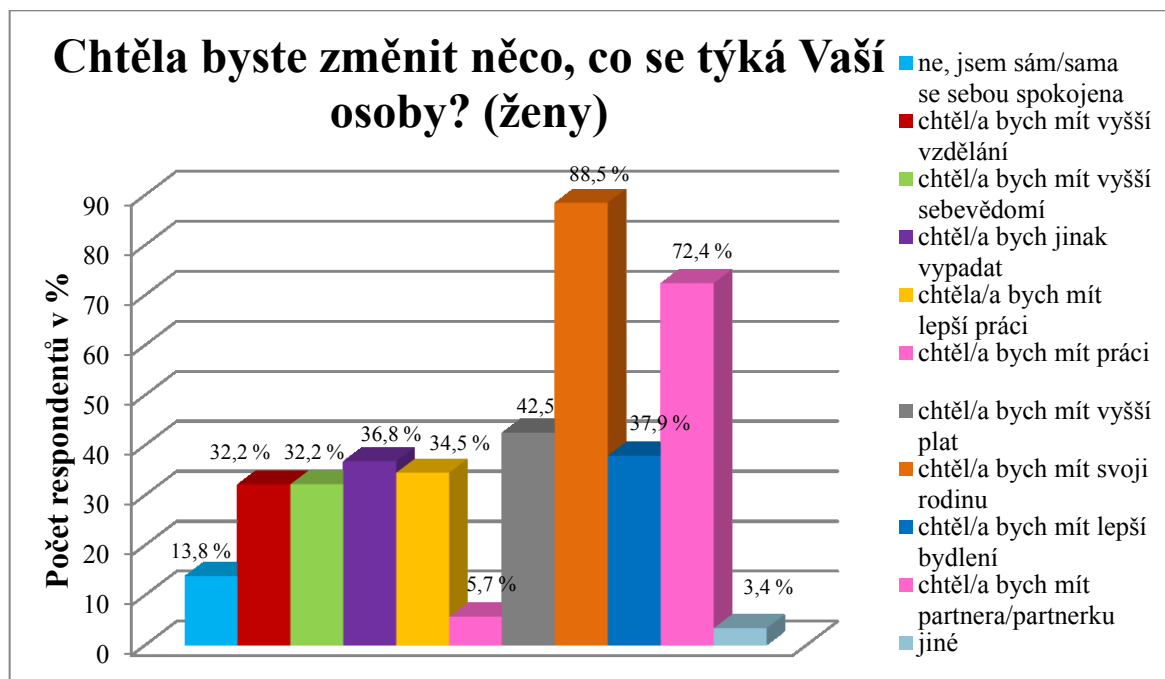
„Musím pořád o něčem rozhodovat sám. I o tom, jaké kytky do bytu si koupím. To by měla být záležitost partnerky.“

24 respondentů odpovědělo, že na stavu single **nevnímá žádné nevýhody**.

Otázka č. 20: Chtěl/a byste změnit něco, co se týká Vaší osoby? (můžete zatrhnout více možností)

Obr. 20. Rozdělení respondentů (mužů) podle subjektivní nespokojenosti s jednotlivými faktory.

Obr. 21. Rozdělení respondentů (žen) podle subjektivní nespokojenosti s jednotlivými faktory.

Většina singles, ať už je ve svém životě spokojena, nebo ne, vnímá v souvislosti se svou osobou určité oblasti, které by ještě mohla změnit. Tyto oblasti mohou životní spokojenost narušovat. Které to jsou, jsem se snažila zjistit otázkou 19. Respondenti měli možnost zatrhnout více odpovědí.

Obr. 19 ukazuje, že **většina mužů a žen** touží po rodině. Toto subjektivní přání uvedlo 58 mužů (56,9 % všech mužů) a 77 žen (což je dokonce 88,5 % všech žen). **Druhé** nejčastější je přání mít partnera/partnerku (52 mužů, tj. 51 % všech mužů a 63 žen (tj. 72,4 % všech žen)). **Třetí** nejčastější přání se už u mužů a žen liší. Ženy uvádějí vyšší plat (37 žen, tj. 42,5 % všech žen), zatímco muži by rádi měli vyšší sebevědomí (32 mužů, tj. 31,4 % všech mužů). **Čtvrté** nejčastěji uváděné přání je u mužů potřeba mít vyšší vzdělání (26 mužů, tj. 25,5 % všech mužů) a u žen potřeba lepšího bydlení (33 žen, tj. 37,9 % všech žen). **Pátá** nejčastější varianta u mužů (25 mužů, tj. 24,5 %) i u žen (32 žen, tj. 36,8 % všech žen) je přání lépe vypadat. **Šesté místo** nejčastěji uváděné varianty je u žen přání mít lepší práci (30 žen, tj. 34,5 % všech žen) a muži by měli rádi vyšší plat (23 mužů, tj. 22,5 % všech mužů). Jako **sedmou** v pořadí nejčastěji uvádějí muži touhu po lepším bydlení (21 mužů, tj. 20,6 % mužů) a stejný počet mužů nemá potřebu nic měnit, neboť je se sebou spokojen. Ženy zase uvádějí touhu po vyšším vzdělání (28 žen, tj. 32,2 % všech žen) a vyšším sebevědomí (stejný počet jako u vzdělání). **Osmé** nejčastěji uváděné přání je u mužů touha po lepším zaměstnání (20 mužů, tj. 19,6 % všech mužů) a ženy uvádějí, že jsou samy se sebou spokojené (12 žen, tj. 13,8 % všech žen). Malé procento mužů (5 mužů, tj. 4,9 % všech mužů) i žen (5 žen, tj. 5,7 % všech žen) si přeje mít zaměstnání. 1 muž (tj. 1 % všech mužů) a 3 ženy (tj. 3,4 % všech žen) uvedli variantu – jiné. Muž si přeje odjet do zahraničí, dvě ženy uvedly vlastní podnikání a jedna žena by se chtěla naučit spoustu dalších věcí.

Otázka č. 21: Chcete k dotazníku ještě něco dodat?

U této otázky většinou nebylo nic vyplněno. Avšak pár dodatků za zmínku přece jenom stojí.

„Single není nemoc a někdy je lepší single, než peklo ve vztahu.“

„Ne vždy je single kýžený smyslem, někdy je to jen důsledek.“

„Každý někoho hledá, i když tvrdí, že ne.“

„Co dodat, u mamky je vždy nejlíp.“

5.2 Vyhodnocení výsledků výzkumu

Cílem dotazníkového šetření bylo potvrdit nebo vyvrátit stanovené hypotézy.

H1: Single muži jsou se svým stavem spokojenější, než single ženy.

Na spokojenost single stavu mají vliv různé faktory, jak je uvedeno v kapitole č. 1 této diplomové práce. Důležitá je však zejména dobrovolnost single stavu.

Výsledky výzkumu jasně ukazují (obr. 9), že muži jsou se svým stavem jednoznačně spokojenější, neboť spokojeno je 31,4 % mužů a spíše spokojeno 38,2 % mužů. U žen jsou výsledky značně odlišné. 17,2 % žen je se svým stavem spokojeno a 31 % žen je spíše spokojeno. Zřetelné tedy je, že celkově je spokojeno a spíše spokojeno 69,6 % mužů, ale pouze 48,3 % žen, což je o 21,3 % méně, než mužů.

Spokojenost se single stavem můžeme sledovat i na obrázku 7. Z výsledků vyplývá, že 24,5 % mužů vnímá svůj stav jako dobrovolný a netouží na něm nic měnit, zatímco stejně vnímá svůj stav pouze 13,8 % žen.

Na obrázku 10 můžeme navíc vidět, že partnera pro život stále hledá 56 žen (tj. 64,4 % všech žen), ale jen 47 mužů (tj. 46,1 % mužů), což je o 18,3 % méně, než žen. **Hypotéza**

H1 se tedy potvrdila.

Důvodem této skutečnosti může být to, že ženy častěji uvažují o rodině, neboť jejich reprodukční schopnosti jsou daleko více omezeny věkem, než je tomu u mužů. Pokud je muž úspěšný a spokojený v zaměstnání, má dostačující příjem a volný čas zaplněn svými koníčky, nemá tak nutkavou potřebu tento stav měnit. Rodinu může mít i později.

Na ženy je také vyvíjen mnohem větší tlak okolí. Single ženy jsou pořád považovány za ty, kterým se nedaří partnera najít. Jsou tlačeny do rodinného života a jsou jim předhazováni různí nezadaní partneři. To může vést k nespokojenosti s tímto stavem v souvislosti s touhou „zavděčit se okolí“, mít už pokoj od nepříjemného tlaku a jedinou možností je nalezení vhodného partnera.

Dalším důvodem může být rovněž to, že ženy více potřebují blízkost druhého člověka. Výzkum ukazuje, že jako nevýhodu single stavu ženy nejvíce vnímají nejenom samotu, ale i nemožnost sdílení svých prožitků, pomoc v těžkých životních situacích, ale i obyčejnou pomoc s provozem domácnosti a dělení se o náklady (viz otázka 19 dotazníku). Avšak nabízí se rovněž otázka – opravdu jsou single muži spokojenější nebo se pouze bojí přiznat, že by to tak úplně nemuselo být?

H2: Více, než 50 % single mužů nechce na svém stavu nic měnit.

I přesto, že jsou muži se svým stavem spokojeni, (viz hypotéza H1) z výsledků vyplývá, že 25 mužů (tj. 24,5 % z celkového počtu mužů) vnímá svůj stav jako dobrovolný a netouží na něm nic měnit a smířeno se stavem single je 8 mužů, tj. 7,8 % z dotazovaných mužů (obr. 7).

Dle těchto výsledků můžeme říci, že **hypotéza H2 je vyvrácena**, neboť pouze 24,5 % mužů svůj stav považuje za dočasný a nechce na něm nic měnit a pouze 7,8 % mužů je s ním smířeno, což je v součtu méně, než 50 % single mužů.

Vyvrácení hypotézy dokládá i fakt, že do budoucna uvažuje o uzavření manželství 73 mužů (tj. 71,6 % všech mužů), jak můžeme vidět na obr. 11.

To, že jsou muži, jako single spokojenější neznamená, že v tomto stavu chtějí setrvat.

I oni uvádějí jako největší nevýhodu single stavu právě samotu a také nemožnost sdílení různých zážitků (otázka 19 dotazníku). Neorientují se tak na prožívání a sdílení pocitů jako ženy, ale spíše na zážitky související s užíváním si života, které by rádi sdíleli s blízkou osobou (koníčky, dovolené atd.). Mužům rovněž chybí určitá starostlivost o jejich osobu, ať už se jedná o běžné domácí práce, které zastane partnerka nebo třeba o vaření (otázka 19 dotazníku). Tento požadavek se logicky nejvíce objevuje u mužů 36 – 45 let žijících samostatně. Mladší jedinci bydlící u rodičů starostlivost o svou osobu nezmiňují ani v jednom případě, neboť jim tento „servis“ nahradí většinou matka.

H3: Více, než 50 % single žen bere svůj stav jako dočasný a hledá stálého partnera.

Z obr. 10 je zřetelně vidět, že převážná část žen partnera pro život stále hledá. Jedná se o 56 dotazovaných žen (tj. 64,4 % všech žen) – obr. 10.

Ještě daleko vyšší hodnoty lze sledovat z obr. 11. 80 žen (tj. 92 % všech dotazovaných žen) by chtělo v budoucnu uzavřít manželský svazek. **Hypotéza H3 se tedy potvrdila.**

Z výzkumu jednoznačně plyne fakt, že ženy považují svůj stav za dočasný a nalezení životního partnera je pro ně důležité. To, že jsou partnerství a také vlastní rodina pro ženy podstatné ukazuje i obr. 21. Pokud by ženy měly možnost něco změnit, potom by chtěly mít partnera (63 žen, tj. 72,4 % všech žen) a vlastní rodinu (77 žen, tj. 88,5 % žen). Rodinu také řadí na 1 místo v důležitosti 30 žen (tj. 34,5 % všech žen) a na druhé místo (po zdraví) 57 žen (tj. 65,5 % všech žen) – obr. 17. Stejně tak hodnota rodiny ovlivňuje životní spokojenost žen (obr. 19), což potvrzuje rovněž 30 žen (tj. 34,5 % všech žen), které ji řadí na 1. místo a 57 žen (tj. 65,5 % všech žen), které ji řadí na místo druhé.

Jak už bylo zmíněno u hypotézy č. 1, ženy mají omezené reprodukční období i určitý mateřský cit a pocit ujíždějícího vlaku se u nich dříve či později ve většině případů objeví. Tlak okolí na nalezení vhodného partnera i nemožnost sdílení společných prožitků určitě vedou k tomu, aby hledaly člověka pro život a založení rodiny. Může se jednat o ženy, které momentálně budují kariéru a singlovství je pro ně určitou obětí pro pracovní úspěchy nebo jsou samy po nepovedeném předchozím vztahu. Možná se bojí pouštět se do něčeho nového a single stav jim momentálně vyhovuje. Avšak faktem je to, že do budoucna nepočítají s tím, že by to nechtěli změnit a také ve změnu stále doufají.

H4: Životní spokojenost singles ovlivňují více peníze, než svoboda a nezávislost.

Většina singles oceňuje na svém stavu právě svobodu a nezávislost (viz otázka 18). Pokud je jim však položena otázka, zda jejich životní spokojenost více ovlivňují peníze nebo svoboda a nezávislost, potom jednoznačně vítězí peníze.

Na obr. č. 18 můžeme vidět, že u 6 mužů (tj. 5,9 % mužů) jsou peníze zmiňovány už na prvním místě. Svobodu a nezávislost mají na prvním místě 4 muži (tj. 3,9 % mužů). Druhé místo je obsazeno podobně. 5 mužů (tj. 4,9 % všech mužů) sem zařadilo peníze a pouze 1 (tj. 1 % všech mužů) svobodu a nezávislost. Na třetím místě je rozdíl ještě výraznější. 50 mužů (tj. 49 % mužů) sem řadí peníze a 31 mužů (tj. 30,4 % mužů) svobodu a nezávislost. Ještě 4 místo je více obsazeno penězi (35 mužů, tj. 34,3 % mužů), než svobodou a nezávislostí (22 mužů, tj. 21,6 % mužů). Až na 5 a 6 místě se svoboda a nezávislost vyskytuje mnohem více.

Životní spokojenost žen také více ovlivňují peníze (obr. 19). První a druhé místo není penězi ani svobodou a nezávislostí obsazeno. Avšak na 3 místě se peníze vyskytují poměrně často. Řadí je sem 31 žen (tj. 35,6 % žen). Svobodu a nezávislost řadí na 3. místo 19 žen (tj. 21,8 % žen). Na 4. místě jsou také peníze v převaze. Zmiňuje je zde 38 žen (tj. 43,7 % žen), svobodu a nezávislost však jenom 14 žen (tj. 16,1 % žen). Na 5. místě jsou peníze uvedeny 18 ženami (tj. 20,7 % žen) a svoboda a nezávislost 10 ženami (tj. 11,5 % žen). Zajímavé také je, že téměř polovina žen (44 žen, tj. 50,6 % žen) řadí svobodu a nezávislost až na poslední místo z činitelů ovlivňujících životní spokojenost (obr. 19).

Také obr. 16 ukazuje, že v pořadí životní důležitosti jsou na vyšších příčkách zmiňovány více peníze, než svoboda a nezávislost. I přesto, že na 1 místě uvádí peníze pouze jeden muž (tj. 1 % mužů) a svobodu a nezávislost 3 muži (tj. 2,9 % mužů), u druhého a třetího

místa je vidět převaha peněz. Na druhé místo peníze řadí 2 muži (tj. 1,9 % mužů), zatímco svobodu a nezávislost žádný. Třetí místo obsadilo penězi 49 mužů (tj. 48 % mužů) a svobodou a nezávislostí o 7,8 % méně (41 mužů, tj. 40,2 % mužů). Na 4. místě je však rozdíl mnohem výraznější. Peníze sem řadí 41 mužů (tj. 40,2 % mužů) a svobodu a nezávislost jen 14 mužů, tj. 13,8 % mužů), což dělá rozdíl 26,5 %.

Ženy (obr. 17) opět řadí peníze až na 3. místo (33 žen, tj. 37,9 % žen), ale v převaze nad svobodou a nezávislostí (25 žen, tj. 28,7 % žen). Také na 4. a 5. místě je vidět větší důležitost peněz. Na 4. místě peníze uvádí 26 žen (tj. 29,9 % žen) a svobodu a nezávislost 19 žen (tj. 21,8 % žen). Na 5. místě je rozdíl ještě větší. Peníze sem řadí 28 žen (tj. 32,2 % žen) a 18 žen (tj. 20,7 % žen) svobodu a nezávislost. Podle výše zmíněného můžeme říci, že **hypotéza H4 se potvrdila**.

Důvodem může být to, že singles často obětují všechn svůj čas práci a tudíž očekávají adekvátní finanční ohodnocení. Pokud se jim ho dostává, mohou si života užívat po svém, což jednoznačně ovlivní také jejich životní spokojenost, a proto mohou peníze považovat za zvlášť podstatné. Peníze jsou důležitější jak pro ženy, tak pro muže, dokonce se dá říct, že pro ženy ještě více. Ty totiž řadí svobodu a nezávislost převážně až na poslední místo v pořadí faktorů, které životní spokojenost ovlivňují (obr. 19). Důvodem může být také fakt, že rozdíly ve finančním ohodnocení mužů a žen za stejnou práci jsou pořád ještě rozdílné. Ženy tak mohou mít pocit, že vydělat si dostatek peněz vyžaduje mnohem větší úsilí, než musí vynaložit muži, proto je mohou považovat za podstatnější odměnu, než muži. Obr. 14 ukazuje, že se svým příjmem je spokojeno 81 mužů (tj. 79,4 % všech mužů) a 51 žen (tj. 58,6 % všech žen), což je o 20,8 % méně, než mužů.

5.3 Shrnutí a diskuse

Poznatky z výzkumu byly potvrzeny 3 hypotézy a 1 hypotéza byla vyvrácena. Výzkumem však bylo získáno také množství dalších závěrů vhodných k interpretaci a porovnání s výzkumy zaměřenými na stejnou či podobnou problematiku. Fenoménu singles není v České republice dosud věnována dostatečná pozornost, avšak výzkumem životní spokojenosti se v posledních 20 letech zabývá množství autorů. Různé studie se ovšem zaměřují zejména na populaci dle věkových kategorií, případně zvlášť na muže a ženy. Fenomémem singles v souvislosti s životní spokojeností se zabývá jen minimum výzkumníků.

Faktory ovlivňující životní spokojenost singles

Teoretická část diplomové práce zmiňuje jako faktory, jež ovlivňují životní spokojenost vlivy demografické. Věk může hrát důležitou roli při spokojenosti singles, neboť zejména u žen může být po 30 roku života pocíťována potřeba založení rodiny a pokud tato potřeba není naplněna, může klesat i celková spokojenost se single stavem. Výzkum ukazuje, že se single stavem jsou nejvíce spokojeny ženy i muži od 25 do 30 let a následně muži od 31 do 35 let a ženy od 41 do 45 let. Můžeme zde přirovnat výzkum Očenáškové, která došla k závěru, že spokojenost singles klesá s věkem.¹⁶¹ Také Hamplová došla k podobným závěrům.¹⁶² Tato skutečnost se však prokázala pouze u mužů, u žen se projevila klesající tendence do 40 roku života a od 41 roku spokojenost opět narostla. Domnívám se, že důvodem spokojenosti věkové skupiny od 25 do 30 let je fakt, že většina z nich si tento stav může užívat po svém a věnovat se svým zájmům a potřebám. Nehledě na to, že bydlí dosud převážně u rodičů, což jim zajišťuje určitou péči o jejich osobu a nemusí mít tedy potřebu na svém stavu nic měnit. U mužů toto období často následuje i po 30 roku života, avšak už ne v takové míře. Můžeme předpokládat, že s přibývajícím věkem roste u mužů potřeba blízké osoby, která by jim zajistila péči o domácnost i o ně samotné, protože si mohou uvědomit, že rodiče nebudou mít k dispozici napořád. Věková kategorie žen od 41 do 45 let už má většinou za sebou množství životních zkušeností, srovnané priority a ví, co od života očekává. V tomto věku může dojít k určitému zklidnění z důvodu menšího tlaku okolí na uzavření manželství a pořizování dětí.

V otázce pohlaví výzkum nekoresponduje s výsledky Očenáškové, která zjistila, že více spokojené jsou single ženy.¹⁶³ Ve výzkumu se naopak potvrdilo, že spokojenější jsou muži (viz hypotéza H1). Podle Hamplové se však muži a ženy v celkové spokojenosti neliší, rozdíl jsou jen nepatrné a nijak statisticky významné.¹⁶⁴

¹⁶¹ OČENÁŠKOVÁ, Veronika. *Aspekty ovlivňující životní spokojenost singles*. Olomouc, 2009. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Fakulta filozofická, Katedra psychologie. Vedoucí diplomové práce Irena Sobotková, s. 58.

¹⁶² HAMPLOVÁ, Dana. *Životní spokojenost: rodina, práce a další faktory*. 1. vyd. Praha: Sociologický ústav AV ČR, c2004, 43 s. ISBN 80-7330-063-x, s. 22.

¹⁶³ OČENÁŠKOVÁ, Veronika. *Aspekty ovlivňující životní spokojenost singles*. Olomouc, 2009. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Fakulta filozofická, Katedra psychologie. Vedoucí diplomové práce Irena Sobotková, s. 151.

¹⁶⁴ HAMPLOVÁ, Dana. *Životní spokojenost: rodina, práce a další faktory*. 1. vyd. Praha: Sociologický ústav AV ČR, c2004, 43 s. ISBN 80-7330-063-x, s. 20.

V souvislosti životní spokojenosti a vzdělání se také ukázalo, že vysokoškolsky vzdělané ženy i muži jsou se single stavem nejspokojenější, hned za nimi se staví ženy a muži, jež mají střední odbornou školu s maturitou a následuje klesající tendence ve smyslu čím nižší vzdělání, tím nižší spokojenost. Avšak zastoupení respondentů se základním vzděláním, gymnáziem a vyšším odborným vzděláním je příliš nízké, než aby se tato skutečnost dala jednoznačně potvrdit. Hamplová ve svém výzkumu však přímo dospěla k závěru, že životní spokojenost pozitivně souvisí se vzděláním – čím vyšší vzdělání, tím větší spokojenost.¹⁶⁵ Tento fakt může souviset s tím, že vyšší vzdělání může znamenat lepší práci, lepší finanční ohodnocení, možnost větší seberealizace i více možností těchto výhod využít. Lidé se základním vzděláním naopak většinou nikdy nedosáhnou vysokého finančního ohodnocení a často ani vyššího statusu a díky tomu se mohou cítit méně spokojeni.

Finanční ohodnocení má na životní spokojenost singles prokazatelně podstatný vliv, neboť z výzkumu vyplývá, že pro ženy i pro muže jsou důležitější a více ovlivňují životní spokojenost právě peníze, než další faktory, kterými je například svoboda a nezávislost (viz obr. 16 – 19). Blatný však dospěl k závěru, že peníze mají na spokojenost vliv pouze do dosažení určitého minimální úrovně či ekonomického standardu. Potom už nastupuje vzájemné srovnávání mezi lidmi ze stejných i různých příjmových kategorií.¹⁶⁶ Těmito závěry se však tento výzkum už nezabývá.

Téměř polovina žen a více, než polovina single mužů je také dle výzkumu spokojena se svým zaměstnáním. To samozřejmě souvisí také z výše zmíněným platovým ohodnocením, které respondenti výzkumu hodnotili převážně kladně. Dle výzkumu Hamplové se spokojenost se zaměstnáním do středního věku snižuje a po čtyřicátém pátém roku opět stoupá.¹⁶⁷ S tímto se však neztotožňuji, neboť se domnívám, že na spokojenost se zaměstnáním má podstatný vliv také to, zda jedince práce baví, případně je přímo jeho koníčkem a zda se v ní může realizovat a naplňovat své stanovené cíle. Předpokládám, že pokud tomu tak je, nemá na spokojenost se zaměstnáním věk žádný podstatný vliv.

¹⁶⁵ HAMPLOVÁ, Dana. *Životní spokojenost: rodina, práce a další faktory*. 1. vyd. Praha: Sociologický ústav AV ČR, c2004, 43 s. ISBN 80-7330-063-x, s. 28.

¹⁶⁶ BLATNÝ, Marek. *Psychosociální souvislosti osobní pohody*. Brno: Masarykova univerzita, 2005, 109 s. ISBN 80-86633-35-7, s. 20.

¹⁶⁷ HAMPLOVÁ, Dana. *Životní spokojenost: rodina, práce a další faktory*. 1. vyd. Praha: Sociologický ústav AV ČR, c2004, 43 s. ISBN 80-7330-063-x, s. 22.

Zdraví je v tomto výzkumu shledáno jako nejvyšší ceněná hodnota u mužů i u žen a tím se také jeví jako velmi podstatný faktor, jež ovlivňuje životní spokojenost (viz obr. 16 – 19).

Zdraví ovlivňuje každého jedince ve všech směrech a obzvláště singles může nedostatečné zdraví omezovat zejména v trávení volného času a tím i svobodě a nezávislosti.

I přesto, že studie Tomáška došla k závěru, že převážná část single jedinců udržuje nějakou formu pravidelných a často dlouhodobých vztahů a žije intimním životem¹⁶⁸, tento výzkum zmíněnou skutečnost nepotvrdil. Naopak výstupy ukazují, že intimní vztah, který by byl opravdu pravidelný, udržuje pouze 16,7 % mužů a 31 % žen. Tato skutečnost mě velmi překvapila, neboť jsem se domnívala, že zejména muži takové vztahy nezdřídka udržují a ženy jsou spíše zdrženlivější a hledají převážně vztahy závazné a dlouhodobé. I když se výsledky Tomáškovy výzkumu nepotvrdily, myslím si, že takové vztahy single jedincům mohou více vyhovovat, neboť neomezují jejich svobodu a nezávislost. Singles tak mohou více skrývat své city a nepodléhají riziku, že je někdo zraní. Závěr tohoto výzkumu se může lišit od závěrů Tomáškových také z toho důvodu, že byl tento výzkum realizován s pomocí daleko většího počtu respondentů, než výzkum Tomáška, a výsledky mohou dokládat fakt, že singles o dlouhodobé a nezávazné vztahy nemají takový zájem, jak se předpokládalo.

Další ztotožnění výsledků výzkumu s šetřením Očenáškové shledávám ve tvrzení, že singles jsou silně ovlivněni hodnotovou orientací. Očenášková však ve výzkumu zmiňuje především hodnotu partnerství a kariéry.¹⁶⁹ Z výzkumu v této diplomové práci však vyplývá fakt, že žebříčku hodnot singles jedinců dominují hodnoty tradiční. Velmi podstatná je pro ně rodina, v pořadí důležitosti následuje ve většině případů hned za zdravím. Z výzkumu však nevyplývá, zda se jedná o rodinu původní nebo tu, která by mohla být vytvořena v budoucnu. Vysoce je však muži i ženami hodnocena rovněž důležitost peněz a práce, jak už bylo zmíněno výše. Svobodu a nezávislost vnímá převážná část těchto jedinců jako výhodu singles, avšak řadí ji většinou až za výše zmíněné hodnoty. Muži ji ovšem považují za důležitější, než ženy a také více ovlivňuje jejich

¹⁶⁸ TOMÁŠEK, Marcel. *Singles a jejich vztahy; kvalitativní pohled na nesezdané a nekohabituující jednotlivce v České republice*. Sociologický časopis, Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2006, roč. 2006, č. 1, s. 81-106. ISSN 0038-0288, s. 101.

¹⁶⁹ OČENÁŠKOVÁ, Veronika. *Aspekty ovlivňující životní spokojenost singles*. Olomouc, 2009. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Fakulta filozofická, Katedra psychologie. Vedoucí diplomové práce Irena Sobotková, s. 151.

životní spokojenost. V pořadí důležitosti a vlivu na životní spokojenost si singles cení také svých přátel a koníčků.

Subjektivně vnímané výhody a nevýhody života singles

Výsledky ukazují, že největší výhodou singles spatřují ve svobodě a nezávislosti, což se shoduje také s dalšími výzkumy (např. Tomášek, Očenášková). Muži potom často zmiňovali také peníze, o které se nemusí dělit a možnost sexuálních zážitků. Ženy zase uváděly možnost nerušené relaxace. 5,8 % singles nevidí na svém stavu žádné výhody.

Hlavní nevýhodou a zápornou stránkou singlovství je u převážné většiny singles zmiňovaná samota. Domnívám se však, že v této souvislosti respondenti nerozlišovali mezi samotou a osaměním a v konečném výsledku měli na mysli právě spíše osamění, neboť často dodávali, že jim chybí zejména nemožnost svěřeni se blízkému člověku a sdílení různých zážitků. Další subjektivně vnímanou nevýhodou byla, zejména u žen, absence člověka, který by mohl pomoci s „mužskými“ pracemi, ale také finančně. Někteří muži rovněž zmiňovalo chybějícího člověka pro domácí práce, což může dokládat fakt, že muži mohou hledat náhradu za „servis“ rodičů. Několika mužům i ženám rovněž chyběla opora v rozhodování. 12,7 % singles nevnímá na tomto stavu žádné nevýhody.

Dočasnost nebo permanentnost stavu single

Výzkum dokládá, že většina mužů a téměř polovina žen vnímá svůj stav pozitivně a je s ním spokojena i přesto, že by ve svém životě přivítali stálého partnera a také ho převážná část singles hledá. Rozhodně se také nebrání vstupu do manželství, což koresponduje s výzkumem Tomáška, ve kterém z rozhovorů vyplynulo, že většina singles má představu a záměr uzavřít sňatek a založit rodinu v několika příštích letech.¹⁷⁰ K podobným závěrům dospěla také Šamanová. Z jejího výzkumu plyne fakt, že současný jedinec chce mít dlouhodobý vztah¹⁷¹ a rovněž Očenášková, jejíž výzkum dokládá,

¹⁷⁰ TOMÁŠEK, Marcel. *Singles a jejich vztahy; kvalitativní pohled na nesezdané a nekohabituující jednotlivce v České republice*. Sociologický časopis, Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2006, roč. 2006, č. 1, s. 81-106. ISSN 0038-0288, s. 100.

¹⁷¹ ŠAMANOVÁ, Gabriela. *Partnerství, manželství a rodičovství*. CVVM : Sociologický ústav AV ČR. 2010, s. 5.

že většina participantů považuje partnerství a respektive i rodinu za očekávanou součást budoucnosti.¹⁷²

V souladu s výsledky výzkumu této diplomové práce i s výsledky dalších výzkumů, můžeme říci, že single styl života je většinou pouze dočasným řešením a nadpoloviční většina single žen i mužů neustále hledá blízký protějšek pro sdílení života.

Určitým limitem tohoto výzkumu je to, že nezkoumá životní spokojenost příliš do hloubky, ale spíše mapuje spokojenost v základních oblastech života, jakými jsou práce, peníze, rodina, zdraví, svoboda a nezávislost a další. Nesoustřeďuje se na další faktory, jež mohou ke spokojenosti či nespokojenosti singles přispívat. Těmi mohou být osobnostní charakteristiky, životní události či původní sociální prostředí singles. Pokud by se však jimi tato diplomová práce zabývala, překročila by svým rozsahem stanovené limity. Tyto faktory v souvislosti se singles a životní spokojeností by ale mohly být předmětem dalšího zkoumání.

¹⁷² OČENÁŠKOVÁ, Veronika. *Aspekty ovlivňující životní spokojenost singles*. Olomouc, 2009. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Fakulta filozofická, Katedra psychologie. Vedoucí diplomové práce Irena Sobotková, s. 159.

ZÁVĚR

Stále se zvyšující počet singles naznačuje, že stoupající trend tohoto životního stylu bude nadále pokračovat. Dnešní mladí lidé mají v sobě značnou dávku individualismu, seberealizace i přání pro svobodná rozhodnutí. Dosud je však tato skupina jedinců nedostatečně prozkoumaným jevem, který může mít pro společnost značné důsledky. Životní spokojenost v souvislosti s tímto fenoménem je pouze jednou z mnoha oblastí dosud nedostatečného bádání. Každý člověk chce být v životě spokojen, avšak pro každého znamená pocit spokojenosti něco jiné. Podstatné je zejména to, co od života očekává a jaké hodnoty uznává.

Tato diplomová práce se zabývala fenoménem singles, partnerskými vztahy, životní spokojeností a také jejich souvislostmi. V teoretické části byly popsány a rozebrány základní pojmy jako singles, partnerské vztahy a jejich formy a životní spokojenost. Dále byly zmíněny jednak faktory, které přispívají k singlovství, jednak ty, jež vedou k posunům v partnerských vztazích, a v poslední řadě také činitelé, kteří ovlivňují životní spokojenost.

Cílem praktické části diplomové práce bylo zjistit spokojenost singles v různých oblastech života, jejich subjektivně vnímané výhody a nevýhody single stavu a rovněž dočasnost nebo permanentnost tohoto způsobu života. Prostřednictvím kvantitativního výzkumu se potvrdily 3 stanovené hypotézy a 1 hypotéza byla vyvrácena. Výsledky byly interpretovány. Cíl diplomové práce byl tedy, dle mého mínění, naplněn.

I přesto, že postoje okolí k singles jsou ještě nezřídka plné předsudků kvůli jejich neochotě udržovat trvalé partnerské vztahy a prosazovat svou kariéru, výzkumy dokládají, že s tímto způsobem života většina singles nepočítá napořád. Naopak stálého partnera neustále hledají. Potřeba blízké osoby souvisí také s jejich životní spokojeností, i když více u žen, než u mužů. Počítají také s tím, že by v budoucnu uzavřeli manželský svazek, což potvrzuje, že i pro singles je model rodiny důležitou hodnotou, jež může mít vliv na osobní pohodu. Dokládá to fakt, že muži i ženy řadili v otázce důležitosti rodinu nejčastěji na druhé místo, hned po zdraví.

Zajímavým zjištěním bylo také to, že na životní spokojenost mají větší vliv peníze, než svoboda a nezávislost. Peníze mohou být často příčinou singlovství, neboť single jedinci nezdědka budují kariéru na úkor partnerských vztahů. Finanční ohodnocení za tuto oběť tudíž může znamenat vysokou hodnotu i pro životní spokojenost.

Výzkumy zaměřené na singles v souvislosti s životní spokojeností by se měly zaměřovat na singles více do hloubky a brát v úvahu i další faktory, jež s jejich životní spokojeností souvisí. Jedná se totiž o skupinu, kterou je nutné přijmout a akceptovat a k tomu je důležité vědět, jaké hodnoty tito jedinci vyznávají, co jejich životní spokojenost ovlivňuje a také, co je k singlovství vede.

Přínos této práce spatřuji v uceleném pohledu na problematiku singles v souvislosti s životní spokojeností, který je dosud málo prozkoumán. Výsledky práce přináší aktuální poznatky, které mohou být podnětem k dalšímu výzkumu, a také mohou pomoci singles lépe pochopit.

Pro sociální pedagogiku je tento fenomén rovněž podstatný, neboť sociální pedagog vede jedince formou prevence různých patologií k aktivnímu trávení volného času, seberealizaci, samostatnosti, avšak může na něj také působit vhodnou výchovou a vštěpovat mu hodnoty tradiční rodiny. Navíc, i když je single jedinec prezentován jako silný a odvážný člověk, může trpět osamělostí a s ní spojenými důsledky. Může se ocitnout v emocionální izolaci, což může vést až k sociálnímu vyloučení a uzavření se do sebe.

Velmi podstatnými mohou být také negativní demografické trendy, jež z tohoto způsobu života plynou, což se může projevit v dalších důsledcích. Zásadním pro společnost by se totiž singlovství mohlo stát tehdy, pokud by se u převážné většiny těchto jedinců stalo dobrovolně trvalým, což by mohlo vést ke globálním problémům v souvislosti nejenom se stárnutím populace a nerozením potomků, ale také v souvislosti s absolutním rozpadem modelu rodiny.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

BAUMAN, Zygmunt. Tekutá modernost. 1. vyd. Překlad S Blumfeld. Praha: Mladá fronta, 2002, 343 s. Myšlenky (Mladá fronta). ISBN 80-204-0966-1.

BECK, Ulrich. Riziková společnost: na cestě k jiné moderně. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství, 2004, 431 s. ISBN 80-86429-32-6.

BLATNÝ, Marek. Psychologie osobnosti: hlavní témata, současné přístupy. Vyd. 1. Praha: Grada, 2010, 301 s. ISBN 978/80-247-3434-7.

BLATNÝ, Marek. Psychosociální souvislosti osobní pohody. Brno: Masarykova univerzita, 2005, 109 s. ISBN 80-86633-35-7.

BLÍŽKOVSKÁ, Jaroslava. Objektivní a subjektivní faktory štěstí. In Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity, řada psychologická P7. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2003. s. 55 - 62, 8 s. ISBN 80-210-3130-1.

BORGARA, Edgar. F., MONTGOMERY, Rhonda. J. V. Encyklopedia of Sociology. New York: Macmillan Reference, 2000.

CANTOR, Nancy., SANDERSON, Catherine. A. Life-task participation and Well-Being: The importance of taking part in daily life. In: Kahneman, D., Diener, E., Schwarz, N. (Eds.) Well-being: the foundations of hedonic psychology. New York: Russell Sage Foundations, 1999.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Analýza. In: Czso.cz [online]. 2014-3-31[cit. 2015-2-16]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/2014edicniplan.nsf/t/9F0034FBAA/\\$File/170226-14.pdf](http://www.czso.cz/csu/2014edicniplan.nsf/t/9F0034FBAA/$File/170226-14.pdf)

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Rozvodovost. In: czso.cz [online]. 2015-1-23[cit. 2015-2-16]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/rozvodovost>

DANDOVÁ, Dagmar. S přítelem bydlet nechci. Jsem totiž mingle. In: Clanky.vzdelani.cz [online]. 2011-3-21[cit. 2015-1-11]. Dostupné z: http://ona.idnes.cz/s-pritelem-bydlet-nechci-jsem-totiz-mingle-fjq-/vztahy-sex.aspx?c=A110318_143938_vztahy-sex_job

DISMAN, Miroslav. Jak se vyrábí sociologická znalost: Příručka pro uživatele. 3.vyd. Praha: Karolinum, 2000.

DROTOVÁN, Michal., BLEHA, Branislav. Analýza fenoménu singles v Evropě a na Slovensku. In: Sociológia 40 (1), 2008.

FIALOVÁ, Ludmila. Představy mladých lidí o manželství a rodičovství. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství, 2000, 163 s. ISBN 80-85850-87-7.

GIDDENS, Anthony, 1999. Sociologie. Praha: Argo. 80-7203-124-4.

GIDDENS, Anthony, 1992. The Transformation of Intimacy: Sexuality, Love and Eroticism in Modern Societies. Stanford: Stanford University Press. 9780804722148.

HALMAN, Loek. 1996. Individualism in Individualized Society? Results from the European Values Surveys. International Journal of Comparative Sociology XXXVII (3-4): 195 – 214.

HAMPLOVÁ, Dana., Vstup do manželství a nesezdaného soužití v České republice po roce 1989 v souvislosti se vzděláním. Praha, Sociologický ústav AV ČR, 2003. ISBN 80-7330-029-X.

HAMPLOVÁ, Dana. Životní spokojenost: rodina, práce a další faktory. 1. vyd. Praha: Sociologický ústav AV ČR, c2004, 43 s. ISBN 80-7330-063-x.

HANZLOVSKÝ, Michal. Samota a osamění, v čem je rozdíl? In: Celostnimedicina.cz [online]. 2010-8-13 [cit. 2015-1-17]. Dostupné z: <http://www.celostnimedicina.cz/samota-a-osameni-v-cem-je-rozdil.htm>

HARTL, Pavel., HARTLOVÁ, Helena. Psychologický slovník. Praha: Portál 2000.

HORSKÁ, Pavla. Dětství, rodina a stáří v dějinách Evropy. Praha: Panorama, 1990, 474 s., [8] s. barev. příl. ISBN 80-7038-011-x.

HRDLIČKA, Michal, Julián KURIC a Marek BLATNÝ. Krize středního věku. Vyd. 1. Praha: Portál, 2006, 167 s. ISBN 80-7367-168-9.

HUČÍN, Jakub. Být, či nebýt sám? Psychologie dnes. 2005, č. 3, s. 11. ISSN 1212-9607.

JANDOUREK, Jan. Sociologický slovník. Praha: Portál, 2001. 288 s. ISBN 80-7178-535-0.

JANDOUREK, Jan. Úvod do sociologie. Vyd. 1. Praha: Portál, 2003, 231 s. ISBN 80-7178-749-3.

KATRŇÁK, Tomáš. Moderní partnerské vztahy a jejich proměna v době pozdní modernity. Sociologický časopis, Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2000, roč. 36, č. 3, s. 307-316. ISSN 0038-0288.

KATRŇÁK, Tomáš. Na prahu dospělosti: partnerství, sex a životní představy mladých v současné české společnosti. 1. vyd. Praha: Dokořán, 2011, 222 s. ISBN 978-80-7363-352-3.

KATRŇÁK, Tomáš. Spříznění volbou?: homogamie a heterogamie manželských párů v České republice. Vyd. 1. Praha: Pro Masarykovu univerzitu vydalo Sociologické nakladatelství (SLON), 2008, 239 s. ISBN 978-80-86429-98-4.

KEBZA, Vladimír, ŠOLCOVÁ, Iva. Koncept osobní pohody (well-being) a jeho psychologické a interdisciplinární souvislosti. In BLATNÝ, M., DOSEDLOVÁ, J., KEBZA, V. eds. Psychosociální souvislosti osobní pohody. Brno: MSD, 2005, s. 11-35. ISBN 80-86633-35-7.

KMUNÍČKOVÁ, Zdena. Jak pěstovat životní spokojenost. In: Clanky.vzdelani.cz [online]. 2012-8-6 [cit. 2015-2-4]. Dostupné z: <http://clanky.vzdelani.cz/jak-pestovat-zivotni-spokojenost-a5017>

KOCOURKOVÁ, Jiřina a Ladislav RABUŠIC. Sňatek a rodina: zájem soukromý nebo veřejný? 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, 2006. 158 s. ISBN 80-86561-93-3.

KREJČOVÁ, Kateřina. Život singles přináší svobodu, ale také samotu. In: Taborsky.denik.cz [online]. 2013-10-28 [cit. 2015-2-16]. Dostupné z: http://taborsky.denik.cz/zpravy_region/zivot-singles-prinasi-svobodu-ale-take-samotu-20131027.html

KŘIVOHLAVÝ, Jaro. Psychologie pocitů štěstí: současný stav poznání. Vyd. 1. Praha: Grada. 2013, 131 s. ISBN 978-80-247-4436-0.

LAMANNA, Mary, RIEDMANN, Agnes. Marriages and Families – Making Choices in a Diverse Society (8th ed.). New Jersey: Prentice Hall, 2003, Inc.

LÁBUSOVÁ, Eva. Singles. Proč žijí sami? In: Evalabusova.cz [online]. 2009 [cit. 2015-1-8]. Dostupné z: http://www.evalabusova.cz/clanky/singles_proc.php

LÁBUSOVÁ, Eva. Šťastní i nešťastní singles. In: Osobnirozvojonline.cz [online]. 2014-3-21 [cit. 2015-2-2]. Dostupné z: <http://www.osobnirozvojonline.cz/life-style/stastni-i-nestastni-singles>

LIPKOVÁ, Simona. Vztahy 21. století: víkendová manželství či narázovky? In: Sociopress.cz [online]. 2014-9-22 [cit. 2015-2-2]. Dostupné z: <http://sociopress.cz/vztahy-21-stoleti-vikendova-manzelstvi-ci-narazovky/>

MATOUŠEK, Oldřich. Rodina jako instituce a vztahová síť. 2. rozš. a přeprac. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 1997, 144 s. ISBN 80-85850-24-9.

MOŽNÝ, Ivo. Česká společnost: nejdůležitější fakta o kvalitě našeho života. Vyd. 1. Praha: Portál, 2002, 207 s. ISBN 80-7178-624-1.

MOŽNÝ, Ivo. Moderní rodina: (mýty a skutečnosti). 1. vyd. Brno: Blok, 1990, 184 s. ISBN 80-7029-018-8.

MOŽNÝ, Ivo. Rodina a společnost. Praha: Sociologické nakladatelství, 2006, 311 s. ISBN 80-86429-58-X.

MOŽNÝ, Ivo. Rodina a společnost. 2., upr. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2008, 323 s. ISBN 978-80-86429-87-8.

MOŽNÝ, Ivo. Sociologie rodiny. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství, 1999, 251 s. ISBN 80-85850-75-3.

OČENÁŠKOVÁ, Veronika. Aspekty ovlivňující životní spokojenost singles. Olomouc, 2009. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Fakulta filozofická, Katedra psychologie. Vedoucí diplomové práce Irena Sobotková.

OČENÁŠKOVÁ, Veronika. Aspekty životní spokojenosti singles a jejich ověření na škálách. In: Vmonline.cz [online]. 2011 [cit. 2015-2-12]. Dostupné z: http://www.vmonline.cz/upload/soubory/ocenaskova_singles_and_vmonline.pdf

ODBOR VŠEOBECNÉ SPRÁVY, ODDĚLENÍ STÁTNÍHO OBČANSTVÍ A MATRIK. Uzavření registrovaného partnerství. In: Mvcr.cz [online]. 2014-3-3 [cit. 2015-1-25]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/uzavreni-registrovaneho-partnerstvi.aspx>

PALONCYOVÁ, Jana. Rodinné chování mladé generace. Závěrečná zpráva z „Biografického výzkumu mladé generace 2002“. VÚPSV, 2002.

RADIMSKÁ, Radka; TOMÁŠEK, Marcel. Singles – nový životní styl a jeho genderová specifika v České republice. Pp 10–12 in: Gender, rovné příležitosti, výzkum, 2003, roč. 1–2.

RADVAN, Eduard. Vavřík, Michal. Metodika psaní odborného textu a výzkum vsociálních vědách. Brno: Institut mezioborových studií, 2009.

REDAKCE. Nevýhody, které single přináší. In: Thesingles.cz [online]. 2014-10-6 [cit. 2015-1-24]. Dostupné z: <http://thesingles.cz/nevyhody-ktere-single-prinasi/>

RYBÁŘOVÁ, Anna. Životní události a životní spokojenost. Brno, 2009. Diplomová práce. Masarykova univerzita v Brně, Fakulta filozofická. Vedoucí diplomové práce Marek Blatný.

SHOSTAK, Arthur B., 1987 cit. podle BORGATA, Edgar F. a Rhonda J. MONTGOMERY, 2000. Encyclopedia of sociology. New York: Macmillan Reference USA. ISBN 0-02-86558185.

SOBOTKOVÁ, Irena. Psychologie rodiny. 3. vyd. Praha: Portál, 2012, 219 s. ISBN 978-80-262-0217-2.

SPOUSTA, Vladimír. Pedagogika roč. LVIII, Krize současné společnosti a proměny hodnot na přelomu tisíciletí. [online]. 2008[cit. 2015-2-16]. Dostupné z: http://pages.pdf.cuni.cz/pedagogika/files/2014/01/P_2008_3_04_Krize_241_252.pdf

STRNADOVÁ, Mirka. Češi morálku u nevěry tolik neřeší, sex pod legální věkovou hranicí je ale tabu. In: Sociopress.cz [online]. 2012-11-30 [cit. 2015-1-25]. Dostupné z: <http://sociopress.cz/cesi-moralku-u-nevery-neresi/>

SÝKOROVÁ, Dana. Změna sociologické perspektivy aneb od nukleární rodiny k širší rodině. Sociální studia. Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity, 4/2009. S. 43 – 54. ISSN 1214-813X.

ŠAMANOVÁ, Gabriela. Partnerství, manželství a rodičovství. CVVM : Sociologický ústav AV ČR. 2010.

ŠULOVÁ, Lenka. Sborník z kongresu Pardubice 2007. [online]. [cit. 2015-1-27]. Dostupný z: <http://www.planovanirodiny.cz/view.php?cisloclanku=2008020102>

TOMÁŠEK, Marcel. Singles a jejich vztahy; kvalitativní pohled na nesezdané a nekohabitující jednotlivce v České republice. Sociologický časopis, Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2006, roč. 2006, č. 1, s. 81-106. ISSN 0038-0288.

TOMÁŠEK, Marcel. Sami ale ne úplně; nové vztahy - vznik alternativních forem k tradičním vztahům v ČR. Gender, rovné příležitosti, výzkum, Praha: SoÚ AV ČR, 2004, roč. 2004, č. 4, s. 16-19. ISSN 1213-0028.

TOMÁŠEK, Marcel. Singles. In: Listy.cz [online]. 2005-4-1 [cit. 2015-2-2]. Dostupné z: <http://www.listy.cz/archiv.php?cislo=054&clanek=040504>

TOUŠLOVÁ, Iveta. Rub a líc Singles. In: Ceskatelevize.cz [online]. 2013-5-27 [cit. 2015-1-3]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10399366967-rub-a-lic/213563231900008-rub-a-lic-zivota-single/obsah/266055-z-historie>

TOUŠLOVÁ, Iveta. Rub a líc Singles. In: Ceskatelevize.cz [online]. 2013-5-27 [cit. 2015-1-3]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10399366967-rub-a-lic/213563231900008-rub-a-lic-zivota-single/obsah/266060-speed-dating>

TROJANOVÁ, Martina. V čem nalézají české ženy pocit štěstí a spokojenosti. In: Psychologie doktorka.cz [online]. 2011-11-30 [cit. 2015-1-27]. Dostupné z: <http://psychologie.doktorka.cz/v-cem-nalezaji-ceske-zeny-pocit-stesti-a-spokojenosti/>

VYMĚTALOVÁ, Simona. Partnerský vztah. In FIALOVÁ, Ludmila, aj. Představy mladých lidí o manželství a rodičovství. Praha: Sociologické nakladatelství, 2000., s. 99-134. ISBN 80-85850-87-7.

VYSEKALOVÁ, Jitka. Chování zákazníka: jak odkrýt tajemství „černé skříňky“. 1. vyd. Praha: Grada, 2011, 356 s. ISBN 978-80-247-3528-3.

Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů

ŽIŽLA VSKÝ, Roman. Moderní doba vztahová. In: Psychologie.cz [online]. 2013-12-11 [cit. 2015-1-25]. Dostupné z: <http://psychologie.cz/moderni-doba-vztahova/>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

Atd. A tak dále.

Např. Například.

Obr. Obrázek.

Tj. To je.

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1. Rozdělení respondentů podle pohlaví.....	59
Obr. 2. Rozdělení respondentů podle věku.....	60
Obr. 3. Rozdělení respondentů podle rodinného stavu.....	61
Obr. 4. Rozdělení respondentů podle nejvyššího dosaženého vzdělání.....	62
Obr. 5. Rozdělení respondentů podle velikosti bydliště.....	63
Obr. 6. Rozdělení respondentů podle formy bydlení.....	64
Obr. 7. Rozdělení respondentů podle postoje k životu bez partnera.....	65
Obr. 8. Rozdělení respondentů podle času stráveného bez dlouhodobého partnera.....	67
Obr. 9. Rozdělení respondentů podle spokojenosti se single stavem.....	68
Obr. 10. Rozdělení respondentů podle intenzity hledání partnera.....	69
Obr. 11. Rozdělení respondentů podle vize uzavření manželství v budoucnu.....	70
Obr. 12. Rozdělení respondentů podle ukončení předchozího dlouhodobého vztahu.....	71
Obr. 13. Rozdělení respondentů podle intenzity udržování nezávazného intimního vztahu.....	72
Obr. 14. Rozdělení respondentů podle hodnocení svého příjmu.....	73
Obr. 15. Rozdělení respondentů podle spokojenosti se svým zaměstnáním.....	74
Obr. 16. Rozdělení respondentů – mužů podle subjektivní významnosti jednotlivých faktorů.....	75
Obr. 17. Rozdělení respondentů – žen podle subjektivní významnosti jednotlivých faktorů.....	76
Obr. 18. Rozdělení respondentů – mužů podle subjektivních faktorů ovlivňujících životní spokojenost.....	78
Obr. 19. Rozdělení respondentů – žen podle subjektivních faktorů ovlivňujících životní spokojenost.....	78
Obr. 20. Rozdělení respondentů (mužů) podle subjektivní nespokojenosti s jednotlivými faktory.....	84
Obr. 21. Rozdělení respondentů (žen) podle subjektivní nespokojenosti s jednotlivými faktory.....	84

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 Dotazník

DOTAZNÍK

Dobrý den,

jmenuji se Simona Turečková a jsem studentkou oboru sociální pedagogika University Tomáše Bati ve Zlíně. V rámci své diplomové práce Vás chci požádat o vyplnění dotazníku, který je zaměřen na faktory ovlivňující životní spokojenost singles a subjektivně vnímané výhody a nevýhody života single. (Single je muž nebo žena, který/á z různých důvodů, ať již dobrovolně či nedobrovolně žije o samotě, tedy bez partnerského vztahu).

Dotazník je zcela anonymní a Vámi vyplněné údaje budou použity pouze ke studijním účelům.

Zvolenou odpověď zakroužkujte.

1. Pohlaví

- a) muž
- b) žena

2. Věk

- a) 25 - 30 let
- b) 31 – 35 let
- c) 36 – 40 let
- d) 41 – 45 let

3. Rodinný stav

- a) svobodný/á
- b) rozvedený/á
- c) vdovec/vdova

4. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- a) základní vzdělání
- b) vyučen/a
- c) vyučen/a s maturitou
- d) střední odborná škola s maturitou
- e) gymnázium
- f) vyšší odborné vzdělání
- g) vysokoškolské a vyšší vzdělání

5. Bydlíte na/v?
- a) vesnici
 - b) malém městě
 - c) krajském městě
 - d) okresním městě
 - e) hlavním městě
6. Bydlení
- a) s rodiči
 - b) s dítětem (dětmi)
 - c) sám/sama ve vlastním bytě/domě
 - d) v podnájmu
 - e) na ubytovně
 - f) jinak (prosím, napište jak)
-
7. Žijete bez partnera/partnerky:
- a) dobrovolně a netoužím nic změnit
 - b) je to jen dočasný stav
 - c) nedobrovolně a nejsem s tímto stavem spokojen/a
 - d) už jsem se s tímto stavem smířil/a
8. Jak dlouho jste single?
- a) méně, než 1 rok
 - b) déle, než jeden rok, ale ne více, než 3 roky
 - c) déle, než 3 roky, ale ne více, než 5 let
 - d) déle, než 5 let
9. Jste jako single spokojen/a?
- a) ano
 - b) spíše ano
 - c) spíše ne
 - d) ne
10. Partnera/partnerku na trvalý vztah:
- a) intenzivně hledám
 - b) nehledám, ale časem není nic nemožné
 - c) zatím nehledám, ani nechci svůj stav změnit
 - d) nehledám a nechci svůj stav změnit ani v budoucnu
11. Uzavřel/a byste v budoucnu rád/a manželský svazek?:
- a) ano, nejlépe do 5 let
 - b) ano, nejlépe do 10 let
 - c) určitě ano, ale ne dříve, než za 10 let
 - d) nevím, nepřemýšlím o tom
 - e) ne, do manželství v budoucnu vstupovat nechci

12. Předchozí dlouhodobý vztah:

- a) žádný jsem ještě neměl/a
 - b) skončil rozchodem z mé strany
 - c) skončil rozchodem z partnerovy strany
 - d) skončil po vzájemné domluvě
 - e) skončil přátelstvím
 - f) skončil jinak (prosím, napište jak)
-

13. Udržujete nezávazný intimní vztah?

- a) ano, setkáváme se pravidelně
- b) ano, setkáváme se občas
- c) ne

14. Považujete svůj příjem za dostatečný?

- a) ano, je nadprůměrný
- b) ano, je přiměřený
- c) ne, můj příjem je příliš nízký

15. Jste spokojen/a se svým zaměstnáním?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

16. Co je pro Vás v životě nejdůležitější? (do prázdných čtverečků označte pořadí významnosti uvedených hodnot – číslem od 1 do 6; č. 1 = nejdůležitější atd.)

☐	peníze
☐	zdraví
☐	rodina
☐	práce
☐	svoboda a nezávislost
☐	jiné (prosím, napište co)
-

17. Co nejvíce ovlivňuje Vaši životní spokojenost? (do prázdných čtverečků označte pořadí významnosti uvedených hodnot – číslem od 1 do 5; č. 1 = nejdůležitější atd.)

☐	zdraví
☐	rodina
☐	svoboda a nezávislost
☐	peníze
☐	práce
☐	jiné (prosím, napište co)
-

18. Co považujete za největší výhody na single stavu?

.....
.....

19. Co na svém stavu single vnímáte jako největší nevýhody?

.....
.....

20. Chtěl/a byste změnit něco, co se týká Vaší osoby? (můžete zatrhnout více možností)

☐	ne, jsem sám/sama se sebou spokojen/a
☐	chtěl/a bych mít vyšší sebevědomí
☐	chtěl/a bych mít vyšší vzdělání
☐	chtěl/a bych jinak vypadat
☐	chtěl/a bych mít lepší práci
☐	chtěl/a bych mít práci
☐	chtěl/a bych mít vyšší plat
☐	chtěl/a bych mít svoji rodinu
☐	chtěl/a bych mít lepší bydlení
☐	chtěl/a bych mít partnera/partnerku
☐	jiné (uved'te)

.....

21. Chcete k dotazníku ještě něco dodat?

.....
.....

Děkuji za Váš čas a trpělivost při vyplňování dotazníku.